

JACEK PAKUŁA

Pomoc materialna dla studentów

**Podręczny komentarz
Przegląd orzecznictwa
Wzory pism**

JACEK PAKUŁA

Pomoc materialna dla studentów

**Podręczny komentarz
Przegląd orzecznictwa
Wzory pism**

Toruń 2014

RECENZENT

dr Karolina Karpus

© Copyright by Pracownia Wydawnicza EIKON i Jacek Pakuła, Toruń 2014

Stan prawny na dzień 1 czerwca 2014 r.

ISBN 978-83-930863-7-5

WYDAWCA

Pracownia Wydawnicza EIKON

Dorota Dominiak

ul. Boczna 14

97-200 Wąwał

info@eikonstudio.pl

www.eikonstudio.pl

Spis treści

Wprowadzenie	5
Część I – Podręczny komentarz	9
Część II – Przegląd orzecznictwa	51
Część III – Wzory pism	103

Wprowadzenie

Już na samym wstępie wskazać należy cel niniejszej pracy, ale również jej zakres i strukturę.

Prezentowana publikacja adresowana jest przede wszystkim do osób, które na co dzień zajmują się przyznawaniem pomocy materialnej. Grono to obejmuje również osoby odpowiedzialne za system pomocy materialnej w szkołach wyższych oraz jednostkach naukowych – instytutach Polskiej Akademii Nauk. Niniejsza praca ukierunkowana jest więc na upowszechnianie wiedzy w tytułowym zakresie, a przez to i dokształcanie kadr.

Powszechnie wiadomo, że system pomocy materialnej dla studentów jest wadliwy¹. Ma to swoje źródło – w mojej ocenie – w nieprawidłowym dekodowaniu normy prawnej wyrażonej w art. 70 ust 4 Konstytucji RP². Zgodnie bowiem z przywołanym przepisem władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny oraz równy dostęp do wykształcenia i w tym celu tworzą oraz wspierają systemy pomocy materialnej. Naturalnym powinno być więc wspieranie osób uboższych, a przy tym zdolnych i pracowitych. W praktyce jednak podział na świadczenia o charakterze socjalnym oraz motywacyjnym sprawia, że stypendium socjalne może trafiać do osób powtarzających kolejny rok studiów, co wcale nie musi motywować do nauki, zaś stypendium o charakterze naukowym – do osób majątnych, które tytułowej pomocy nie potrzebują. Nie bez znaczenia jest i to, że uczelniana pomoc materialna w pewnym zakresie pokrywa się ze świadczeniami pomocy społecznej, jak i stypendiami przyznawanymi przez jednostki samorządu terytorialnego, co skutkuje dublowaniem się określonych stypendiów³.

¹ Zob. J. Pakuła, *Pomoc materialna – próba oceny*, [w:] J. Pakuła (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym. Nowe prawo – aktualne problemy*, Toruń 2012, s. 187-216.

² Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.

³ J. Pakuła, *Wsparcie dla studenta – ale jakie?*, Rzeczpospolita z 5 lutego 2013 r., C 8.

Obok wady systemowej, trzeba zwrócić uwagę na błędy proceduralne, związane z naruszeniami przepisów postępowania w przedmiocie pomocy materialnej. Liczne przykłady takich nieprawidłowych działań można znaleźć w raportach Najwyższej Izby Kontroli i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁴.

Odnosząc się do zakresu niniejszej pracy – wskazać należy, że tytułowa pomoc materialna dla studentów i doktorantów obejmuje wsparcie, dystrybuowane przez szkoły wyższe oraz jednostki naukowe, o którym mowa w art. 173 ust. 1 pkt 1-3 i 8 oraz art. 199 ust. 1 pkt 1-4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym⁵. Chodzi tu o stypendium socjalne, ewentualnie zwiększone o tzw. dopłatę mieszkaniową, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów albo stypendium dla najlepszych doktorantów oraz zapomogi. Nie oznacza to jednak, że formułowane poglądy czy uwagi odnoszą się tylko do wyżej wymienionych świadczeń. Można je bowiem – odpowiednio – wykorzystać na użytek postępowań w przedmiocie stypendium doktoranckiego lub tzw. projakościowego dla doktorantów.

Wyjaśnić należy również przyjętą strukturę niniejszej pracy. Została ona podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza z nich, zgodnie z podtytułem, to podręczny komentarz, koncentrujący się przede wszystkim na przepisach ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Stanowi on zmodyfikowaną i zaktualizowaną część pracy⁶ prezentowanej podczas II Ogólnopolskiej Konferencji Szkoleniowej pt. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów, która odbyła się w Toruniu w czerwcu 2013 r. Uwzględni więc komentarz przepisy dotyczące statusu potencjalnych beneficjentów, system organów pomocy materialnej, przedmiot świadczeń oraz zarys postępowania.

Drugą część pracy stanowi przegląd orzecznictwa przede wszystkim wojewódzkich sądów administracyjnych i Naczelnego Sądu Administracyjnego – za okres od 1 stycznia 2013 r. do 1 czerwca 2014 r. Tak określone ramy czasowe wynikają z pewnych względów. Po pierwsze, zajmowanie się pomocą materialną wymaga bieżącego śledzenia orzecznictwa, bowiem to

⁴ Nt. nieprawidłowości opisanych w raportach NIK i MNiSW zob. J. Pakuła, *Pomoc materialna...*, s. 196-204.

⁵ Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm., dalej: p.s.w.

⁶ J. Pakuła, *Pomoc materialna dla studentów i doktorantów w szkołach wyższych oraz jednostkach naukowych. Zbiór aktów prawnych z wprowadzeniem*, Toruń 2013.

sądy sprawują kontrolę nad procesem przyzwania pomocy materialnej. Po drugie, o ile niewielka część tych wyroków mogła być prezentowana podczas ubiegłorocznej konferencji, o tyle dziś są one prawomocne, opublikowano ich uzasadnienia, a także – co naturalne – materiał badawczy poszerzył się o nowe orzeczenia. Znaczna ich część koncentruje się na błędach proceduralnych popełnianych przez organy przyznające pomoc materialną; odnoszą się one także do przesłanek poszczególnych świadczeń. Z uwagi na ograniczenia objętościowe, jak i przejrzystość tekstu, nie sposób byłoby zamieszczać pełne uzasadnienia wszystkich tych spraw wraz ze stanami faktycznymi. Zainteresowanych odsyłam do bazy orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego – Centralnej Bazy Orzeczeń Sądów Administracyjnych dostępnej pod adresem: www.nsa.gov.pl.

Trzecia część to wzory pism – szablony wezwań, postanowień, czy decyzji, jakie na co dzień przygotowują podmioty przyznające pomoc materialną. Pisma te mają swoje umocowanie przede wszystkim w Kodeksie postępowania administracyjnego, stąd nie może dziwić powszechnie odwoływanie się do procedury administracyjnej. Zostały one opatrzone uwagami, istotnymi ze względu na ich sporządzanie i wydawanie.

Przypomnieć również należy, że ciężar obsługi potencjalnych beneficjentów spoczywa przede wszystkim na pracownikach szkół wyższych oraz jednostek naukowych, a także studentach i doktorantach – członkach komisji stypendialnych. Prezentowana publikacja powstała głównie z myślą o nich i dlatego wyrażam nadzieję, że okaże się przydatna właśnie dla tych Czytelników.

Korzystając z okazji, dziękuję serdecznie wszystkim tym, bez którym pomocy niniejsza praca nie mogłaby ukazać się w obecnym kształcie. Podziękowanie kieruję również do uczestników corocznej konferencji szkoleniowej.

Świadomy jestem, że nie udało mi się ustrzec przed omyłkami, czy lukami. Dlatego będę wdzięczny za wszelkie uwagi i sugestie. Proszę je kierować za pośrednictwem strony internetowej dostępnej pod adresem: www.fpm.umk.pl przy wykorzystaniu zakładki „Kontakt”.

Opracowanie uwzględnia stan prawny oraz dostępne orzecznictwo i literaturę na dzień 1 czerwca 2014 r.

Toruń, 15 czerwca 2013 r.

Jacek Pakuła

CZEŚĆ I

Podręczny komentarz

Beneficjenci pomocy materialnej

Adresatami pomocy materialnej, zgodnie z art. 173 i 199 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym są studenci i doktoranci. Oznacza to, że tylko osoby legitymujące się takim statusem mają prawo ubiegać się o pomoc materialną.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 18k p.s.w. studentem jest osoba kształcąca się na studiach wyższych, do których zaliczyć należy studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia oraz studia jednolite magisterskie, prowadzone przez uczelnię uprawnioną do ich prowadzenia (art. 2 ust. 1 pkt 5 p.s.w.).

Doktorantem jest nazywany, zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 18l p.s.w., uczestnik studiów doktoranckich, prowadzonych przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy Polskiej Akademii Nauk, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów (art. 2 ust. 1 pkt 10 p.s.w.).

Z powyższych względów nie ma prawa do pomocy materialnej, o której mowa w art. 173 i 199 p.s.w. słuchacz studiów podyplomowych¹.

Skoro więc tylko student i doktorant ma prawo ubiegania się o pomoc materialną, istotne znaczenie ma tu kwestia nabycia i utraty statusu studenta i doktoranta. Nabycie powiązane jest z postępowaniem rekrutacyjnym, przy czym zgodnie z art. 170 ust. 1 p.s.w. prawa studenta nabywa się

¹ R. Biskup [w:] M. Pyter (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 31-32, nb. 6.

z chwilą immatrykulacji i złożenia ślubowania, zaś w przypadku doktorantów – chodzi także o złożenie ślubowania (art. 196a p.s.w.)².

Pewne trudności może nastroić fakt utraty statusu studenta albo doktoranta, bowiem utrata tego statusu – co do zasady – powinna mieć przełożenie na wygaśnięcie prawa do pomocy materialnej. Pozbawienie tego prawa może nastąpić w wyniku zaistnienia jednej z następujących przyczyn, tzn.:

- 1) ukończeniem studiów;
- 2) skreśleniem z listy studentów albo doktorantów;
- 3) likwidacji uczelni albo jednostki naukowej;
- 4) śmierci studenta albo doktoranta³.

Odnosząc się do pierwszej przesłanki, ustawodawca rozróżnia ukończenie studiów przez studenta oraz przez doktoranta. Dla studentów, zgodnie z art. 167 ust. 2 p.s.w., datą ukończenia studiów jest data złożenia egzaminu dyplomowego, w przypadku kierunków lekarskiego, lekarsko-dentystycznego i weterynarii – data złożenia ostatniego wymaganego planem studiów egzaminu, a w przypadku kierunku farmacja – data zaliczenia ostatniej, przewidzianej w planie studiów praktyki⁴.

Na tle wyżej wymienionej kwestii ukończenia studiów pojawia się pytanie, co w przypadku, gdy decyzja wydana przecież na początku roku akademickiego stanowi, że przyznaje się stypendium na okres np. 10 miesięcy – do lipca, a ukończenie studiów ma miejsce w nieco wcześniej, np. w maju. Kluczowy tu jest moment ukończenia studiów, co powinno automatycznie mieć przełożenie na – *de facto* – utratę prawa do przyznanego stypendium.

Wątpliwości budzić może art. 167 ust. 2a p.s.w., zgodnie z którym osoba, która ukończyła studia pierwszego stopnia, zachowuje prawa studenta do dnia 31 października roku, w którym ukończyła te studia⁵. Chodzić tu może o sytuację, gdy obrona pracy licencjackiej ma miejsce 16 czerwca, a stypen-

² Zob. K. Klonowski, *Nabycie statusu studenta szkoły wyższej*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2009, nr 7-8, s. 147-155.

³ Podobny podział przyjmuje T. Brzezicki, przy czym zamiast ukończenia studiów wymienia on osiągnięcie celu przez studenta lub doktoranta, zob. tenże, *Ustrój szkolnictwa wyższego*, Toruń 2010, s. 136. Zob. także K. Klonowski, *Utrata statusu studenta szkoły wyższej*, Studia Prawnoustrojowe UWM w Olsztynie 2009, t. 9, s. 243-255.

⁴ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 kwietnia 2008 r., sygn. II SA/Wa 100/08, (wszystkie prezentowane orzeczenia sądów administracyjnych pochodzą z Centralnej Bazy Orzeczeń Sądów Administracyjnych; chyba że zaznaczono miejsce publikacji).

⁵ Odnotowania wymaga fakt, że projekt nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i innych ustaw (druk sejmowy nr 2471) proponuje nowe brzmienie art. 167 ust. 2a, tj.: Osoba, która ukoń-

dium socjalne oraz stypendium dla najlepszych doktorantów zostało przyznane do lipca. Co więcej, pojawia się wątpliwość, czy taki absolwent może otrzymać zapomogę z tytułu urodzenia dziecka we wrześniu. Na tle art. 167 ust. 2a p.s.w. wyróżnić należy trzy poglądy dotychczas zaprezentowane.

Pierwsze stanowisko zakłada, że z powyższego przepisu może wynikać prawo do pomocy materialnej⁶. Drugie zaś prezentuje nieco odmienny pogląd – tzn. brak jest wyraźnych przesłanek wykluczenia tych absolwentów z systemu pomocy materialnej, chyba że wprost normuje to regulamin przyznawania tej pomocy⁷. Trzecia opinia koncentruje się wokół przeświadczenia, że wykładnia językowa zawodzi. Trzeba więc sięgnąć do treści art. 70 ust. 4 Konstytucji RP i wskazania, że pomoc materialna jest ukierunkowana na uzyskanie wyższego wykształcenia, a gdy to nastąpi – pomoc ta nie powinna przysługiwać⁸. Właśnie mając na uwadze przepisy Konstytucji, dwa pierwsze stanowiska – w mojej ocenie – nie mogą się ostać. W wyroku z dnia 5 listopada 2013 r. Trybunał Konstytucyjny wskazał wyraźnie, że „ukończenie studiów przez obywatela prowadzi do osiągnięcia celu, jakim było umożliwienie zdobycia wykształcenia i do wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 70 ust. 4 Konstytucji”⁹. Nie można przyjmować, że absolwent ma prawo do pomocy materialnej w sytuacji, gdy ziścił się cel tej pomocy.

Na marginesie należy odnieść się jeszcze do drugiego poglądu, jakoby prawa studenta, o których mowa w art. 167 ust. 2a można było ograniczyć postanowieniami regulaminu przyznawania pomocy materialnej. Pogląd ten musi jednak budzić zdziwienie. Wielokrotnie bowiem, m.in. w raportach z kontroli MNiSW, podnoszono, że prawo zakładowe nie może zawierać treści sprzecznych z ustawą. Trzeba bowiem odróżnić uszczegółowienie kryteriów, co jest dopuszczalne w ramach autonomii szkolnictwa wyższego, od formułowania postanowień niezgodnych z ustawą. Przykładem uszczegółowienia może być np. możliwość ukształtowania prawa do pomocy materialnej dla osób przebywających na urloпах, zgodnie z art. 172 p.s.w.,

czyła studia pierwszego stopnia, zachowuje prawa studenta do dnia 31 października roku, w którym ukończyła te studia, z wyłączeniem prawa do pomocy materialnej, o której mowa w art. 173.

⁶ M. Chałupka, *Prawo o szkolnictwie wyższym z komentarzem*, Warszawa 2011, s. 74.

⁷ P. Orzeszko, *Komentarz do art. 167 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym [w:]* red. W. Sane- tra, M. Wierzbowski, *Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz*, Warszawa 2013.

⁸ J. Pakuła, *Pomoc materialna dla studentów i doktorantów w szkołach wyższych oraz jednostkach naukowych ...*, s. 18.

⁹ Wyrok TK z dnia 5 listopada 2013 r., sygn. K 40/12; Dz. U. z 2013 r., poz. 1432.

czy określenie wysokości dochodu uprawniającego do otrzymywania stypendium socjalnego – ale tylko w określonych przez ustawodawcę widełkach kwotowych.

Odnosząc się zaś do studiów doktoranckich – wskazać należy na dwa stany: odbycie studiów doktoranckich i uzyskanie stopnia doktora. W praktyce bowiem wskazuje się, że tylko niewielka część osób rozpoczynających studia doktoranckie kończy je, uzyskując stopień doktora. Celem tych studiów jest rozprawa doktorska, która – zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej lub artystycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej¹⁰.

Trudno więc nie zgodzić się ze stwierdzeniem, że przygotowanie rozprawy doktorskiej – co do zasady – wymaga znacznie większych nakładów niż w przypadku studenckich prac promocyjnych. Sam zaś stopień doktora nadaje, zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt i 2 ustawy o stopniach, rada wydziału w szkole wyższej lub rada naukowa. Przy czym proces ten poprzedzony musi być szeregiem czynności, tzn. wszczęciem przewodu doktorskiego, wyznaczeniem recenzentów, czy przyjęciem publicznej obrony rozprawy doktorskiej – wszystkie te czynności kończą się uchwałami powyżej przywołanej rady. Dopiero zrealizowanie tych poszczególnych etapów, zakończonych podjęciem pozytywnych uchwał może prowadzić do nadania stopnia doktora, ale – zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 kwietnia 2012 r. – nawet pomyślny przebieg tychże części nie rodzi obowiązku nadania takiego stopnia¹¹.

W praktyce możliwe są następujące sytuacje. Pierwszą z nich – idealną – będzie przystąpienie doktoranta do publicznej obrony swojej pracy w trakcie regulaminowego okresu trwania studiów doktoranckich i w konsekwencji uzyskanie stopnia doktora uchwałą rady wydziału lub rady naukowej. Uchwała taka, co do zasady – na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy o stopniach staje się prawomocna z chwilą jej podjęcia. Z tego wynika, że traci prawo do świadczeń pomocy materialnej z dniem podjęcia uchwały

¹⁰ Dz.U. z 2003 r., Nr 65, poz. 595 ze zm., dalej jako: ustawa o stopniach.

¹¹ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 kwietnia 2012 r., SK 30/10, OTK-A, nr 4, poz. 39; wyrok NSA z dnia 29 lipca 2011 r., sygn. I OSK 750/11; a także: H. Izdebski, J.M. Zieliński, *Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 62-63.

w przedmiocie nadania stopnia doktora przez radę wydziału lub radę naukową, bowiem osiągnął zakładany cel – stał się doktorem, nawet jeśli obrona nastąpiła np. na trzecim roku studiów. Gdyby zaś organem podejmującym stosowną uchwałę była rada, której uprawnienia do nadawania stopnia doktora zostały ograniczone, to stosowanie do dyspozycji wyrażonej w art. 15 ust. 2 ustawy o stopniach uchwała taka staje się prawomocna z chwilą jej zatwierdzenia przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów, a więc do tego czasu doktorant ma prawo do pomocy materialnej, o ile nie utracił statusu z innych przyczyn (np. skreślenie z listy doktorantów).

Druga sytuacja – dość powszechna – dotyczy sytuacji, gdy doktorant zrealizował program studiów, ale jeszcze nie uzyskał stopnia doktora. Studia doktoranckie, zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów doktoranckich¹², trwają od dwóch do czterech lat. Okres ten może być przedłużony z uwagi np. na urlop macierzyński, chorobę, konieczność sprawowania osobistej opieki, czy też ze względu na prowadzenie długotrwałych badań naukowych¹³. Jeśli więc doktorant wyczerpie wszystkie możliwości przedłużenia studiów, albo nie skorzysta z uprawnień do ich przedłużenia, a stopnia doktora jeszcze nie uzyskał, to przyjąć należy, że traci status z chwilą zakończenia roku akademickiego, w którym realizuje ostatni rok studiów, a gdy studia na ostatnim roku trwają jeden semestr – z chwilą zakończenia tego semestru.

W tym miejscu należy odnieść się do sytuacji osób, które przedłużają studia doktoranckie. Zważywszy na fakt, że legitymują się one statusem doktoranta, trudno byłoby te osoby pozbawić prawa do aplikowania o określone świadczenia. Kluczowy bowiem jest aktywny status. Nie bez znaczenia jest również dotacja płynąca na doktoranta – również na poczet funduszu pomocy materialnej. Mając na uwadze, że liczba stypendiów dla najlepszych doktorantów jest zazwyczaj mniejsza niż liczba wnioskodawców, może dojść do sytuacji, że doktoranci z lat wyższych będą konsumować stypendia kosztem młodszych kolegów. Chcąc minimalizować takie zachowania, szczególną rolę należy przypisać szczegółowym kryteriom oceny dorobku naukowego. Z jednej strony nie powinny być one zbyt kazuistyczne, a z drugiej – powinny przede wszystkim punktować pracę nad rozprawą doktorską.

¹² Dz.U. z 2013 r., Nr 225, poz. 1581.

¹³ Zob. § 6 ust. 2-4 rozporządzenia MNiSW z dnia 12 grudnia 2013 r.

Inną przyczyną skutkującą pozbawieniem prawa do pomocy materialnej jest skreślenie z listy studentów lub doktorantów. W najłagodniejszej postaci może ono nastąpić na skutek rezygnacji złożonej przez samego studenta lub doktoranta. Ustawa p.s.w. łączy skreślenie z listy studentów lub doktorantów z sankcjami powiązаныmi z niewywiązywaniem się z obowiązków lub naruszeniem pewnych praw. Zgodnie z art. 190 p.s.w., który dotyczy studentów, należy odróżnić obowiązek skreślenia (ust. 1) od możliwości skreślenia (ust. 2).

Organ jest zobowiązany do skreślenia, w przypadku gdy nastąpi takie zachowanie, jak: niepodjęcie studiów, rezygnacja ze studiów, niezłożenie w terminie pracy dyplomowej lub egzaminu dyplomowego, a nadto ukaranie karą dyscyplinarną wydalenia z uczelni.

Możliwość skreślenia, czyli uprawnienie, ale nie obowiązek, może wynikać z takich okoliczności, jak: brak postępów w nauce, nieuzyskanie zaliczenia semestru lub roku w określonym terminie oraz niewniesienie opłat związanych z odbywaniem studiów. Katalog przesłanek wymienionych w art. 190 ust. 1 i 2 p.s.w. ma charakter zamknięty. Oznacza to, że nie można w regulaminie studiów zawrzeć nowych przesłanek obligatoryjnego skreślenia z listy studentów. W takim bowiem przypadku wystąpi konflikt norm: prawa wewnętrznego uczelni (regulamin) i prawa powszechnie obowiązującego (np. ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym). W przypadku powyższej kolizji organ jest związany normami ustawowymi jako nadrzędnymi i zobowiązany jest wydać rozstrzygnięcie nienaruszające norm ustawowych¹⁴. Brak jest jednak przeszkód, żeby definiować niepodjęcie studiów – skutkujące skreśleniem – w kontekście art. 189 ust. 2 pkt 1 p.s.w. Słuszne jest bowiem wskazanie Naczelnego Sądu Administracyjnego, że przy ustaleniu, czy student podjął studia należy badać zasadnicze okoliczności faktyczne dotyczące przystąpienia przez studenta do zajęć dydaktycznych i organizacyjnych przewidzianych w planie studiów i programie nauczania¹⁵. Tytułem przykładu można wskazać tu obowiązek odebrania legitymacji studenckiej, czy indeksu. Odnosząc się zaś do przesłanek fakultatywnego skreślenia – odnotować należy, że decyzje te podejmowane są w ramach tzw. uznania administracyjnego. Oznacza to tyle, że kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej może, ale nie musi, skreślić studenta w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek określonych w art. 190 ust.

¹⁴ Wyrok NSA z dnia 24 lutego 2011 r., sygn. I OSK 2075/10.

¹⁵ Wyrok NSA z dnia 12 lipca 2011 r., sygn. I OSK 597/11.

2 p.s.w. W utrwalonym od lat orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że uznanie administracyjne nie oznacza dowolności w ocenach podejmowanych przez organ i z tego względu organ podejmując się rozstrzygnięcia winien załatwić sprawę po dokładnym wyważeniu interesu społecznego i słusznego interesu strony¹⁶.

Koncentrując się zaś na przesłankach fakultatywnego skreślenia, należy zwrócić uwagę, że pierwsza z tych przesłanek – brak postępów w nauce – ma charakter wyjątkowo ocenny. Niemniej, w przypadku drugiej – nieuzyskania zaliczenia semestru lub roku – i trzeciej – niewniesienia opłat – istotny jest tu aktywizm samego zainteresowanego studenta. Jeśli bowiem student nie podejmie żadnych czynności, tj. nie złoży np. wniosku o powtarzanie określonych zajęć z powodu niezadowalających wyników albo umorzenie należności, to tym samym taka bezczynność generuje obowiązek skreślenia z listy studentów. Można więc przyjąć, że jest to rezygnacja dorozumiana, wyrażona nie za pomocą konkretnego oświadczenia woli, ale właśnie poprzez zaniechanie pewnego działania.

Istotny, z uwagi na prawo do pomocy materialnej, jest charakter decyzji w przedmiocie skreślenia z listy studentów. Mimo pewnych wątpliwości¹⁷, zgodzić należy się ze stanowiskiem NSA, iż jest to decyzja konstytucyjna i wywołuje skutki *ex nunc*, tzn. od momentu wydania decyzji, uchylając istniejący stosunek materialnoprawny. W tym przypadku mamy do czynienia z elementami mieszanymi deklaratoryjno-konstytucyjnymi. Skoro zatem stosunek administracyjny powinien być rozwiązany wskutek niespełnienia wymogów statusu studenta do konkretnego dnia roku akademickiego, to rozwiązanie to powinno nastąpić z chwilą spełnienia się przesłanek skreślenia z listy studentów, a nie dopiero w chwili osiągnięcia przez decyzję o skreśleniu cech ostateczności¹⁸. Tym samym decyzja w przedmiocie skreślenia z listy studentów powinna mieć automatyczne przełożenie na prawo do pomocy materialnej.

Co do skreślenia, wobec doktorantów ustawodawca przyjął nieco odmienną konstrukcję. Zgodnie z art. 197 ust. 1 zd. 1 p.s.w. doktorant jest obowiązany postępować zgodnie z treścią ślubowania i regulaminem studiów doktoranckich. Jednocześnie ma tu odpowiednie zastosowanie przepis art.

¹⁶ Wyrok NSA z dnia 14 grudnia 2011 r., sygn. I OSK 1560/11; także: wyrok NSA z dnia 22 marca 2012 r., sygn. I OSK 2460/11, jak również: wyrok NSA z dnia 14 marca 2012 r., sygn. II GSK 203/11 dot. uznaniowej decyzji ZUS w przedmiocie odmowy umorzenia należności, a nadto nt. uznania administracyjnego: M. Jaśkowska [w:] System prawa administracyjnego t. 1, Instytucje prawa administracyjnego, Warszawa 2010, s. 213-303.

¹⁷ Zob. D. Dudek [w:] M. Pyter (red.), *Prawo o szkolnictwie...*, s. 943, nb. 7.

¹⁸ Wyrok NSA z dnia 24 lutego 2010 r., sygn. I OSK 1107/09, a także wyrok NSA z dnia 31 października 2012 r., sygn. I OSK 1687/12.

189 ust. 2 p.s.w. dotyczący obowiązku – w szczególności – polegającego na udziale w zajęciach dydaktycznych, składaniu egzaminów, odbywaniu praktyk i spełnianiu innych wymogów przewidzianych w planie studiów oraz przestrzeganiu przepisów obowiązujących w uczelni – w a przypadku doktorantów jednostek naukowych w jednostkach naukowych. Ponadto, zgodnie z art. 197 ust. 2 p.s.w. do podstawowych obowiązków doktorantów, poza obowiązkami określonymi zgodnie z ust. 1, należy realizowanie programu studiów doktoranckich oraz prowadzenie badań naukowych i składanie sprawozdań z ich przebiegu. Naruszenie powyższych obowiązków może skutkować skreśleniem z listy doktorantów, co powinno mieć też przełożenie na prawo do pomocy materialnej. Wprawdzie ustawa wprost nie różnicuje przesłanek skutkujących obligatoryjnym lub fakultatywnym skreśleniem, to jednak jeśli np. doktorant faktycznie nie podejmie studiów to powinien liczyć się ze skreśleniem z listy doktorantów. Mieć na uwadze należy również, że wobec obwinionego doktoranta komisja dyscyplinarna może orzec karę wydalenia z uczelni lub jednostki naukowej. Tym samym taka kara dyscyplinarna łączy się z obligatoryjnym skreśleniem z listy doktorantów¹⁹. Ma to więc również skutek w postaci pozbawienia prawa do pomocy materialnej.

Trzecia przyczyna ma związek z likwidacją podmiotu prowadzącego studia. Aktualnie rozważania likwidacji uczelni publicznej lub jednostki naukowej mają charakter czysto teoretyczny, to już w przypadku uczelni niepublicznych likwidacja ma realny kształt. Sam proces likwidacji rozciągnięty jest w czasie, podobnie jak i przyczyna likwidacji może być różna. Można tu wymienić wniosek organu założycielskiego, a także cofnięcie ostatniego uprawnienia do prowadzenia kierunku studiów. Przy czym zgodnie z art. 26 ust. 1 p.s.w. uczelnię niepubliczną można zlikwidować po zapewnieniu studentom możliwości kontynuowania studiów – a tym samym mogą oni w nowej uczelni ubiegać się o pomoc materialną. Zaznaczyć jednak należy, że przy ubieganiu się o taką pomoc może zaistnieć pewna rozbieżność, np. w likwidowanej uczelni określony został inny niż w nowej uczelni próg dochodowy uprawniający do stypendium socjalnego. Z tego względu zasadne jest kontynuowanie edukacji w likwidowanej uczelni do końca roku akademickiego, a gdy brak jest takiej możliwości to należałoby wobec studentów uczelni likwidowanej stosować przepisy obowiązujące w nowej uczelni – a nawet wymagać złożenia nowego wniosku o stypendium.

¹⁹ Zob. D. Dudek [w:] M. Pyter (red.), *Prawo o szkolnictwie ...*, s. 970, nb. 5.

Jako czwartą przyczynę należy wymieć śmierć beneficjenta. Prawo do pomocy materialnej nie należy do praw, które mogą być przedmiotem dziedziczenia. Wprawdzie student lub doktorant – uczestnik studiów stacjonarnych może otrzymywać stypendium socjalne w zwiększonej wysokości z tytułu zamieszkania z niepracującym małżonkiem lub dzieckiem, co sprawia, że krąg potencjalnych beneficjentów wykracza poza samego studenta, to jednak w przypadku śmierci adresata określonego w decyzji w przedmiocie przyznania stypendium (student lub doktorant) – małżonek lub dziecko nie wstępują w miejsce zmarłego i tym samym stypendium nie mogą pobierać. Nie można tu bowiem mówić o następstwie prawnym stron²⁰.

Obok opisanych powyżej przesłanek związanych z utratą prawa do pomocy materialnej, należy – z uwagi na walor praktyczny – odnieść się do sytuacji prawnej osób korzystających z urlopów. Zgodnie z art. 172 ust. 1 p.s.w. student może uzyskać urlop od zajęć w uczelni na zasadach i w trybie określonych w regulaminie studiów. Stosownie zaś do § 1 ust. 10 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach z dnia 19 lipca 2011 r.²¹ – w zw. z art. 162 p.s.w. – regulaminy powinny określać warunki przyznawania studentom urlopów od zajęć oraz usprawiedliwiania krótkotrwałej nieobecności na zajęciach, w tym czas trwania urlopu krótkoterminowego i długoterminowego. Urlopy można podzielić na krótkoterminowe udzielane na okres do jednego semestru, oraz długoterminowe udzielane na okres od jednego semestru do jednego roku akademickiego. Trafnie przyjmuje D. Dudek, że chodzi tu o urlopy przyznawane ze względów naukowych (np. dla odbycia innych studiów lub badań naukowych), zdrowotnych i w razie ważnych okoliczności życiowych (np. urlopy dla rodziców)²².

Zgodnie zaś z art. 172 ust. 2 p.s.w. w okresie korzystania z urlopu student zachowuje prawa studenta, chyba że regulamin studiów lub przepisy o pomocy materialnej stanowią inaczej. Z powyższego wynika, że prawo do

²⁰ Nt. następstwa prawnego zob. H. Knysiak-Molczyk [w:] T. Woś (red.), *Postępowanie administracyjne*, Warszawa 2013, s. 170-171.

²¹ Dz.U. z 2011 r., Nr 160, poz. 958.

²² D. Dudek [w:] M. Pyter (red.), *Prawo o szkolnictwie...*, s. 903, nb. 2. Jednocześnie D. Dudek przyjmuje nieco inny podział urlopów, tj.: krótkoterminowe, semestralne i roczne. Wydaje się jednak, że ów podział wpisuje się w autonomię szkolnictwa wyższego i w regulaminie wystarczy podział na urlopy krótkoterminowe oraz długoterminowe.

pomocy materialnej może być ograniczone, o ile zostanie to wyartykułowane wprost – zakaz nie może być dorozumiany – w regulaminie studiów albo w regulaminie przyznawania pomocy materialnej. Przy czym dopuszczalnych jest kilka sytuacji.

Może być tak, że student ma prawo do pomocy materialnej podczas urlopu. Dopuszczalne jest również ograniczenie prawa w ten sposób, że podczas trwania urlopu student nie ma prawa do pomocy materialnej. Możliwe jest również różnicowanie prawa do poszczególnych świadczeń, tak jak i różnicowanie tego prawa z uwagi na rodzaj przyznanego urlopu. Mieć na względzie trzeba cel pomocy materialnej – równy i powszechny dostęp do wykształcenia. Z tego względu należałoby wiązać pomoc materialną ze studentem „czynnym”, realizującym swoje obowiązki. Racjonalnym wydaje się również rozróżnienie z uwagi na przedmiot świadczenia. Stypendium socjalne i stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych uwarunkowane są aktualną sytuacją studenta. Stąd, jeżeli student korzysta z urlopu, to dopuszczalne byłoby ograniczenie tego prawa. W przypadku stypendium dla najlepszych studentów sytuacja jest nieco odmienna, bowiem student ubiega się to świadczenie w oparciu o wyniki uzyskane w roku poprzedzającym złożenie wniosku. Możliwe więc jest przyznanie i wypłacanie takiego stypendium podczas trwania urlopu. Niemniej – są to tylko proponowane rozwiązania i każda społeczność, zwłaszcza samorządy studenckie winny rozważyć propozycję w tym zakresie.

Na kanwie odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów i doktorantów pojawia się wątpliwość, czy można potencjalnego beneficjenta pozbawić prawa do pomocy materialnej. Komisja dyscyplinarna ma bowiem prawo do wydania kary w postaci zawieszenia w określonych prawach na okres do jednego roku. Jednym z takich praw jest prawo do pomocy materialnej, przy czym komisja dyscyplinarna powinna ten zakres określić, bowiem nie może być on dorozumiany. Odnosząc się zaś do momentu utraty prawa do pomocy materialnej, można mieć wątpliwość, czy chodzi tu o prawomocne orzeczenie komisji dyscyplinarnej, czy wystarczy już wymierzenie takiej kary przez organ. Zważywszy na specyfikę postępowania, pierwsze orzeczenie komisji dyscyplinarnej powinna generować utratę prawa do pomocy materialnej. Na skutek bowiem odwołania obwinionego, nawet jeśli taka kara zostanie zmniejszona, istnieje możliwość wypłaty „zaległego” świadczenia. W przypadku sytuacji zgoła odmiernej, gdy obwiniony nadal pobiera stypendium, a odwoławcza komisja utrzyma orzeczenie w przedmiocie zawieszenia w prawach studenta, może się okazać, że świadczenia

wypłacone zostały skonsumowane. Mieć również na uwadze należy fakt, że na potrzeby postępowania dyscyplinarnego można zawiesić studenta lub doktoranta w jego prawach zgodnie z art. 214 ust. 5 p.s.w. i art. 219 ust. 4 p.s.w. i tym samym takie zawieszenie może mieć przełożenie na prawo do pomocy materialnej, ale powinno być określone, o jakie tu prawa chodzi.

Analizując prawo do pomocy materialnej, trzeba pamiętać, że student lub doktorant mają takie prawo także po przeniesieniu z innej uczelni lub jednostki naukowej. Szczegółowe zasady przenoszenia powinny być uregulowane w regulaminie studiów lub w przepisach dotyczących naboru na studia. Zgodnie z art. 171 ust. 3 p.s.w. przeniesienie wiąże się z koniecznością wypełnienia określonych obowiązków nałożonych w przepisach tej jednostki, którą student opuszcza²³. Chodzi tu także o zabezpieczenie się np. przed pobieraniem świadczeń pomocy materialnej równoległe w dwóch jednostkach. Odnotować należy, że student przenosząc się z jednej do drugiej jednostki musi liczyć się z innymi zasadami obowiązującymi w nowej jednostce, podobnie jak w przypadku likwidowanej uczelni. Różnice te mogą polegać na innych stawkach stypendialnych, innej wysokości progu maksymalnego uprawniającego do pomocy materialnej, czy też innych szczegółowych kryteriów i ich punktowania przy stypendium dla najlepszych studentów i doktorantów.

Dopełnieniem rozważań na temat statusu potencjalnych beneficjentów jest kwestia prawa do pomocy materialnej przez cudzoziemców. Zasadniczo pomoc ta kierowana jest do osób będących obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawa – na podstawie art. 43 ust. 2 p.s.w. – dopuszcza jednak pewne odstępstwa względem cudzoziemców²⁴. Istotne znaczenie ma sformułowanie na zasadach obowiązujących obywateli polskich, bowiem ma to przełożenie właśnie na prawo do pomocy materialnej dla cudzoziemców na takich zasadach, jakie obowiązują obywateli polskich. Zwrócić należy uwagę, że posiadacze Karty Polaka – zgodnie z art. 43 ust. 5 p.s.w. – mają prawo wyboru, czy chcą odbywać studia na zasadach obowiązujących obywateli polskich, czy też bez świadczeń stypendialnych.

W kontekście prawa do pomocy materialnej należy mieć na uwadze pewne ograniczenia. Po pierwsze, chodzi tu o studentów, którzy pobierają naukę na kilku kierunkach. Zgodnie z art. 184 ust. 4 p.s.w. student studiujący równocześnie na kilku kierunkach studiów może otrzymywać stypendium

²³ H. Izdebski, J.M. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym...*, s. 429.

²⁴ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 października 2007 r., sygn. I SAB/Wa 77/07.

socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, zapomogę, stypendium rektora dla najlepszych studentów i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia tylko na jednym, wskazanym przez studenta kierunku studiów. Na tle tego przepisu, w przypadku studenta odbywające studia na dwóch różnych uczelniach, uprawnionego do pobierania dwóch różnych świadczeń, np. stypendium rektora dla najlepszych studentów i stypendium socjalnego, pojawia się wątpliwość, czy pierwsze świadczenie może pobierać na uczelni A, zaś drugie – na uczelni B. Wydaje się jednak, że m.in. ze względów organizacyjnych winien wybrać jeden kierunek, który będzie dla niego determinujący²⁵. W innym bowiem przypadku mogłoby się okazać, że suma świadczeń otrzymywanych z uczelni A i B przekracza np. ograniczenie wymienione w art. 184 ust. 6 p.s.w.

Po drugie, na podstawie art. 184 ust. 5 p.s.w. studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuuje naukę na drugim kierunku studiów, nie przysługują świadczenia pomocy materialnej, chyba że kontynuuje on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego, jednakże nie dłużej niż przez okres trzech lat.

Powyżej opisane sytuacje były przedmiotem skargi Rzecznika Praw Obywatelskich do Trybunału Konstytucyjnego, który w przywołanym już uprzednio wyroku z dnia 5 listopada 2013 r., sygn. K 40/12, przyjął, iż takie ograniczenie jest zgodne z Konstytucją RP. Wskazać należy, że pomocy materialnej nie może uzyskać student, który uzyskał już tytuł magistra na innym kierunku studiów, ponieważ w tym przypadku nie zostanie spełniona przesłanka kontynuowania studiów na drugim kierunku studiów w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra jako pierwszego takiego tytułu²⁶. Pojęcie „kontynuuje studia” użyte w art. 184 ust. 5 p.s.w. oznacza bowiem dalsze podnoszenie swojego wykształcenia (studiowanie), ale tylko do momentu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego, w okresie najwyżej 3 lat²⁷. Tym samym więc osoba, która ukończyła studia I stopnia, np. na kierunku administracja, a następnie podjęła studia na kierunku prawo (studia jednolite magisterskie) ma prawo do pomocy materialnej przez okres trzech lat.

²⁵ Inaczej: M. Kubiak, G. Winiarz, *Komentarz do art. 184 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym* [w:] W. Sanetra (red.), M. Wierzbowski (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym...*

²⁶ Wyrok NSA z dnia 31 października 2012 r., sygn. I OSK 1724/12.

²⁷ Wyrok NSA z dnia 12 grudnia 2012 r., sygn. I OSK 2370/12.

Trzeci wyjątek ma związek ze studentami będącymi kandydatami na żołnierzy zawodowych, będącymi żołnierzami zawodowymi oraz funkcjonariuszami służb państwowych. Zgodnie z art. 194 p.s.w. do powyższych osób nie stosuje się m.in. przepisów o pomocy materialnej. Wydaje się jednak, że takie wyłączenie nie ma racjonalnego uzasadnienia i w perspektywie zmian legislacyjnych student-kandydat na żołnierza lub żołnierz powinien móc ubiegać się o stypendium socjalne, jeśli dochód w jego rodzinie uprawnia go do tejże pomocy, czy o stypendium o charakterze naukowym, jeśli wykazuje się działalnością naukową. Ograniczenie studenta-żołnierza do pomocy materialnej należy zestawić np. z prawem osadzonego w zakładzie karnym, który studiuje i może ubiegać się o stypendium rektora dla najlepszych studentów²⁸. Ta ostatnia sytuacja potwierdza, że kluczowy jest – dla oceny prawa do pomocy materialnej – status studenta. Tym samym student, będący kandydatem na żołnierza zawodowego, będący żołnierzem zawodowym lub funkcjonariuszem służb państwowych, powinien móc ubiegać się o świadczenia pomocy materialnej, aczkolwiek pożądana byłaby tu zmiana treści art. 194 p.s.w.

Organy przyznające pomoc materialną

System organów przyznających pomoc materialną jest nieco złożony. Ustawodawca bowiem różnicuje właściwość organów m.in. z uwagi na ich usytuowanie – inaczej w uczelniach posiadających podstawowe jednostki naukowe, nieco inaczej w uczelniach nieposiadających podstawowych jednostek organizacyjnych. Rozważania koncentrują się wokół takich organów jak: kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej (dla uproszczenia dalej jako dziekan²⁹) i rektor (odpowiednio dyrektor instytutu naukowego), wydziałowa komisja stypendialna i odwoławcza komisja stypendialna. Dla jasności wyводу płaszczyznę stanowią organy działające w szkole wyższej posiadającej podstawową jednostkę organizacyjną, bowiem wszystkie pozostałe modele podlegają to modyfikacje tego pierwszego.

²⁸ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 5 września 2013 r., sygn. VIII SA/Wa 315/13.

²⁹ Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 29 p.s.w. określenie podstawowa jednostka organizacyjna oznacza: wydział lub inną jednostkę organizacyjną uczelni określoną w statucie, prowadzącą co najmniej jeden kierunek studiów, studia doktoranckie lub badania co najmniej w jednej dyscyplinie naukowej. Najczęściej więc będzie to dziekan jako kierownik wydziału, a gdy wydziałów brak – np. dyrektor jako kierownik instytutu. Podział taki musi być określony w statucie.

W uczelniach – co do zasady – świadczenia pomocy materialnej, takie jak: stypendium socjalne, powiększone ewentualnie o tzw. dopłatę mieszkaniową, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych i zapomogi, zgodnie z art. 175 ust. 1 p.s.w. przyznaje – jako organ I instancji – dziekan. W przypadku stypendium rektora dla najlepszych studentów – na podstawie art. 175 ust. 2 p.s.w. – świadczenie to, zgodnie z nazwą, przyznaje rektor.

Od decyzji dziekana studentowi przysługuje odwołanie do rektora, składane za pośrednictwem dziekana w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. W przypadku stypendium rektora dla najlepszych studentów – od decyzji wydanej przez rektora – przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, złożony również w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji.

W praktyce zdarza się, że sprawami z zakresu pomocy materialnej zajmuje się prodziekan lub prorektor. Taka sytuacja może rodzić pewne wątpliwości, bowiem zgodnie z art. 175 ust. 4 p.s.w. na wniosek właściwego organu samorządu studenckiego lub samorządu doktorantów dziekan przekazuje uprawnienia w zakresie przyznawania pomocy materialnej komisji stypendialnej, zaś rektor – odwoławczej komisji stypendialnej³⁰. Pojawia się więc pytanie, czy decyzja podpisana przez prodziekana lub prorektora nie narusza prawa, z uwagi na wydanie decyzji przez organ nieupoważniony. Odróżnić jednak należy od przeniesienia kompetencji – upoważnienie. Istota polega na tym, że organ nie traci swoich kompetencji, a podmiot upoważniony nie nabywa ich jako własnych, lecz wykonuje je na rachunek i w imieniu organu, do którego kompetencje należą³¹. Można więc mówić tu o władztwie dziekana i rektora wykonywanym przez prodziekana lub prorektora w ramach podziału zadań kolegium dziekańskiego lub kolegium rektorskiego. Prodziekan, czy prorektor nie może być oceniany jako samoistny organ, ale w zasadzie osoba piastująca taką funkcję winna być traktowana jako część aparatu pomocniczego. Skoro więc prodziekan działa w ramach takiego władztwa i z upoważnienia dziekana, to odwołanie w przedmiocie np. zapomogi trafi do rektora, a nie do dziekana, bowiem upoważniony prodziekan wstępuje w miejsce dziekana i decyzje wydaje w jego imieniu. Formalnie takie odwołanie rozpatruje rektor, ale faktycznie może zdarzyć się, że będzie to upoważniony przez niego prorektor. Przy czym należy taką sytuację, gdy prodziekan lub prorektor rozpatrują sprawy z zakresu pomocy materialnej, traktować jako wyjątek, a niedopuszczalne

³⁰ Zob. np. wyrok WSA w Białymstoku z dnia 24 lipca 2012 r., sygn. II SA/Bk 338/12.

³¹ Zob. np. wyrok WSA w Opolu z dnia 9 sierpnia 2012 r., sygn. II SA/Op 214/12.

byłoby przekazywanie tych spraw do rozpatrywania osobom innym niż dziekan lub prorektor ds. studenckich.

Obok jednoosobowych organów uczelni, do jakich należy zaliczyć dziekana i rektora, w zakresie pomocy materialnej wymienić należy komisję stypendialną i odwoławczą komisję stypendialną³². Odnotowania wymaga fakt, że komisje stypendialne będą właściwe w sprawach, w których orzeka dziekan, zaś odwoławcza komisji stypendialna – dla spraw rozstrzyganych przez rektora.

W zasadzie najczęściej jest tak, że to właśnie te organy zajmują się przyznawaniem pomocy materialnej dla studentów. Powołanie komisji stypendialnych wymaga aktywności samorządu studenckiego. Właściwy organ samorządu studenckiego – określony w regulaminie samorządu – winien zwrócić się z wnioskiem o przekazanie uprawnień w zakresie przyznawania pomocy materialnej, a w dalszej kolejności delegować studentów do pracy w tych komisjach.

W praktyce komisje stypendialne przybierają różne nazwy. Przykładowo, funkcjonują wydziałowe komisje stypendialne ds. pomocy materialnej, uczelniane odwoławcze komisje socjalno-ekonomiczne, odwoławcze uczelniane studenckie komisje socjalne, uczelniane komisji ds. pomocy materialnej, itd. Niemniej, sama nazwa komisji może co najwyżej mieć przełożenie na zorientowanie potencjalnego beneficjenta w ich właściwości, ale istotna jest podstawa prawna działalności takich komisji oraz przekazanie uprawnień przez odpowiedni organ.

W skład komisji, obok studentów, którzy muszą stanowić większość składu komisji, powinien wchodzić również pracownik – przedstawiciel dziekana lub rektora. Z tego względu – wymogu większości studentów – nie jest możliwe, żeby funkcjonowała jedna komisja stypendialna dla studentów i doktorantów. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, żeby np. przedstawicielem rektora w komisji ds. studentów i komisji ds. doktorantów był ten sam pracownik.

³² Przyjmuje się, że komisja stypendialna i odwoławcza komisja stypendialna zaliczane są do tzw. funkcyjnych organów administracji publicznej. Zob. W. Dawidowicz, *Nauka prawa administracyjnego. Zarys wykładu*, t. I: *Zagadnienia podstawowe*, Warszawa 1956, s. 157-158; W. Chróścielewski, *Organ administracyjny publicznej w postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2002, s. 62, cyt. za: T. Brzezicki, *Pozycja prawna i zakres działania komisji stypendialnych* [w:] A. Szadok-Bratuń (red.), *Nowe prawo o szkolnictwie wyższym a podmiotowość studenta*, Wrocław 2007, s. 115. Zob. wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 6 grudnia 2006 r., sygn. II SAB/Bd 55/06.

Ustawa p.s.w. nie określa ani długości kadencji takiej komisji stypendialnej, ani liczby członków komisji, ani tego, kto powinien przewodniczyć pracom komisji. W ramach autonomii szkół wyższych dopuszczalne są tu różne warianty. Niemniej, wydaje się, że długość kadencji powinna być powiązana z rokiem akademickim, ewentualnie z rokiem kalendarzowym. Skoro bowiem dziekan lub rektor jest związany wnioskiem o przekazanie uprawnień w zakresie pomocy materialnej, to tym samym mogłoby się zdarzyć, że taki wniosek generowałby konieczność powołania komisji na okres dłuższy, np. czterech lat, co z kolei mogłoby prowadzić do sytuacji, że zabraknie chętnych studentów do pracy w takiej komisji. Samorząd studencki nie ma bowiem obowiązku występować do dziekana z prośbą o przekazanie uprawnień w zakresie przyznawania pomocy materialnej, podobnie dziekan nie może z własnej inicjatywy powołać komisji stypendialnej. Liczba członków komisji stypendialnej powinna uwzględniać obciążenie i nakład pracy zwłaszcza na początku roku akademickiego, kiedy to studenci masowo aplikują o pomoc materialnej, a przy tym należy mieć na względzie, że do podejmowania swoich rozstrzygnięć komisja potrzebuje kworum, czyli przynajmniej połowę swoich członków obecnych podczas posiedzenia. Z tego względu, zrozumiałe jest różnicowanie wielkości komisji stypendialnych – tam, gdzie studentów jest kilka tysięcy może to być np. siedem osób, zaś w tych jednostkach, gdzie studentów jest kilkuset wystarczyć może komisja składająca się z trzech osób.

Gdy zaś chodzi o przewodniczącego i wiceprzewodniczącego, który upoważniony przez tego pierwszego, może podpisywać decyzje, to jako dobrą praktykę należy traktować sytuację, gdy to student zajmuje jedno z tych stanowisk³³. Należy jednak wyjaśnić, że o ile decyzja w przedmiocie liczby członków komisji stypendialnej powinna być wynikiem uzgodnienia między dziekanem a samorządem studenckim, o tyle już kwestia, kto ma być przewodniczącym, czy długość kadencji winny być rozstrzygnięte w uregulowaniach wewnętrznych, tzn. w regulaminie przyznawania pomocy materialnej. Odnosząc się do upoważnienia wiceprzewodniczącego

³³ Nieco inaczej: D. Dudek [w:] M. Pyter (red.), *Prawo o szkolnictwie...*, s. 913, nb. 3. Wprawdzie D. Dudek podnosi, że dla zapewnienia ciągłości i sprawności komisji stypendialnej lepiej, żeby przewodniczącym był etatowy pracownik uczelni, a nie student wykonujący swoją pracę *pro bono*. W rzeczywistości sprawność komisji uzależniona jest od wypracowania pewnego modelu współpracy pomiędzy członkami komisji, w tym przewodniczącego. Pracownik jako przedstawiciel dziekana winien czuwać nad porządkiem, a w przypadku jakichkolwiek nieprawidłowości informować o tym dziekana.

w przedmiocie podpisywania decyzji – wskazać należy, że upoważnienie to powinno mieć formę pisemną, a wiceprzewodniczący powinien działać tylko pod nieobecność przewodniczącego³⁴.

Komisja obradując winna mieć na uwadze przepisy rozdziału 5. k.p.a. w zakresie wyłączenia poszczególnych członków komisji i całego organu. Zgodnie z art. 24 § 1 k.p.a. pracownik (członek komisji stypendialnej) podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie:

- 1) w której jest stroną albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy może mieć wpływ na jego prawa lub obowiązki;
- 2) swego małżonka oraz krewnych i powinowatych do drugiego stopnia;
- 3) osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;
- 4) w której był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w której przedstawicielem strony jest jedna z osób wymienionych w pkt 2 i 3;
- 5) w której brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji;
- 6) z powodu której wszczęto przeciw niemu dochodzenie służbowe, postępowanie dyscyplinarne lub karne;
- 7) w której jedną ze stron jest osoba pozostająca wobec niego w stosunku nadrzędności służbowej.

W przypadku zaś, gdy sprawa dotyczy przewodniczącego komisji (lub osób pozostających z tym przewodniczącym w stosunkach określonych w art. 24 § 1 pkt 2 i 3 k.p.a.), a nadto osób zajmujących stanowisko kierownicze w organie bezpośrednio wyższego stopnia (oraz osób wymienionych w art. 24 § 1 pkt 2 i 3 k.p.a.) organ podlega wyłączeniu. Wyłączony członek organu winien powstrzymać się od jakiegokolwiek udziału w sprawie, poza czynnościami niecierpiącymi zwłoki ze względu na interes społeczny lub ważny interes stron, np. przekazanie wniosku do odwoławczej komisji stypendialnej. Podobnie w przypadku wyłączenia organu sprawę załatwia organ wyższego stopnia nad organem załatwiającym sprawę (gdy sprawa dotyczy przewodniczącego komisji) albo organ wyższego stopnia nad organem, w którym osoba wymieniona w tym przepisie zajmuje stanowisko kierownicze (przewodniczący). Można więc przyjąć, że w sprawie prze-

³⁴ Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 6 lutego 2013 r., sygn. IV SA/Wr 644/12.

wodniczącego odwoławczej komisji stypendialnej orzekać winien rektor, a w instytucie naukowym – dyrektor.

Na uwagę zasługuje sytuacja, gdy osoba ubiegająca się o stypendium rektora dla najlepszych studentów z uwagi na niekorzystne rozstrzygnięcie składa wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Bez względu, jaki organ uprzednio wydał decyzję – sam rektor, upoważniony prorektor albo odwoławcza komisja stypendialna – to organem właściwym do rozpatrzenia sprawy będzie rektor³⁵. Jeszcze kilka lat temu powszechnie było – w ramach wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy – że to organ, który zaskarżoną decyzję „ponownie” zajmował się sprawą. Jednakże, w wyniku nowelizacji Kodeksu postępowania administracyjnego, w wyniku której art. 24 § 1 pkt 5 uzyskał nowe brzmienie. Przepis ten, wobec odesłania w art. 207 ust. 2 p.s.w. do odpowiedniego stosowania art. 127 § 3 k.p.a. dotyczy m.in. pracowników działających z upoważnienia rektora³⁶.

Nieco inaczej wygląda system organów w uczelni, która nie posiada podstawowych jednostek organizacyjnych – wszystkie świadczenia, zgodnie z art. 176 ust. 1 p.s.w. przyznawane są przez rektora. Od decyzji rektora przysługuje studentowi wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Na wniosek właściwego organu samorządu studenckiego – rektor przekazuje uprawnienia komisji stypendialnej – która działa jako organ I instancji – oraz odwoławczej komisji stypendialnej – jako organu właściwego do rozpatrywania odwołań. W tej sytuacji stypendium rektora dla najlepszych studentów – w ramach przekazania uprawnień – rozpatrywać będzie komisja stypendialna, co w przypadku uczelni posiadających podstawowe jednostki organizacyjne nie będzie możliwe.

Pewne odrębności należy wymienić wobec pomocy materialnej dla doktorantów. Wątpliwości dotyczą przede wszystkim właściwości organów w przedmiocie stypendium dla najlepszych doktorantów. Świadczenie

³⁵ Zob. uchwała NSA z dnia 18 lutego 2013 r., sygn. II GPS 4/12 i przywołane w uzasadnieniu orzecznictwo.

³⁶ Wyrok WSA w Białymstoku z dnia 24 maja 2012 r., sygn. II SA/Bk 180/12, a także: wyrok WSA w Szczecinie z dnia 14 marca 2013 r., sygn. II SA/Sz 1356/12; wyrok WSA w Lublinie z dnia 7 maja 2013 r., sygn. III SA/Lu 47/13; oraz nt. stosowania art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a.: wyrok WSA w Lublinie z dnia 23 maja 2013 r., sygn. III SA/Lu 152/13; wyrok WSA w Lublinie z dnia 23 maja 2013 r., sygn. III SA/Lu 153/13; wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 31 maja 2013 r., sygn. IV SA/Wr 96/13; wyrok WSA w Olsztynie z dnia 18 czerwca 2013 r., sygn. II SA/Ol 357/13; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. II SA/Po 310/13; wyrok WSA w Łodzi z dnia 18 lipca 2013 r., sygn. III SA/Łd 290/13; wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 2 sierpnia 2013 r., sygn. II SA/Bd 423/13.

to jest odpowiednikiem stypendium rektora dla najlepszych studentów, przyznawanym przez rektora lub odwoławczą komisję stypendialną. W poprzednim stanie prawnym stypendia o charakterze naukowym studenci otrzymywali na podstawie decyzji dziekana lub wydziałowej komisji stypendialnej. W wyniku nowelizacji ustawy p.s.w. stypendium dla studentów zmieniło nazwę, jakby to ustawodawca chciał podnieść rangę tego świadczenia. Tak jednak nie stało się wobec stypendium dla najlepszych doktorantów. Ustawodawca bowiem nie wskazał wprost – jak to czyni w przypadku stypendium rektora dla najlepszych studentów – organu właściwego do przyznawania tego świadczenia. Co więcej, w stosunku do doktorantów wyłącza się stosowanie przepisów dotyczących ograniczenia do 10% liczby beneficjentów i 40% środków przeznaczonych na stypendia rektora dla najlepszych studentów, stypendia socjalne i zapomogi. Wreszcie trzeba wspomnieć, że stypendium dla najlepszych doktorantów nie ma charakteru wyjątkowego, bowiem doktoranci mogą ubiegać się równolegle o stypendium doktoranckie i tzw. stypendium pro Jakościowe. Z drugiej jednak strony art. 175 ust. 4 p.s.w. wprost określa, że stypendium rektora dla najlepszych studentów przyznaje rektor. Skoro jednak na podstawie art. 199 ust. 4 p.s.w. do przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla doktorantów stosuje się odpowiednio przepisy o pomocy materialnej dla studentów, to w ramach tego odpowiedniego stosowania w przedmiocie stypendium dla najlepszych doktorantów można przyjąć, że właściwy będzie dziekan lub wydziałowa komisja stypendialna dla doktorantów. Istotna jest tu bowiem szybkość postępowania, a w praktyce często się zdarza, że to organy wydziałowe opiniują wnioski doktorantów zanim formalnie trafią one do rektora. Nie bez znaczenia jest tu również specyfika studiów doktoranckich i prowadzonych badań naukowych. Trudno więc wyłonić jeden wspólny mianownik dla wszystkich tych obszarów badawczych. Wprawdzie przy stypendium rektora dla najlepszych studentów próbuje się łączyć wszystkie te obszary, to jednak mieć na względzie należy, że ma tu miejsce odwrócenie proporcji – u studentów to wyniki w nauce (średnia) pełnią podstawową rolę przy ocenie, gdy tymczasem u doktorantów to właśnie praca w laboratorium, udział w projektach badawczych, publikowanie tekstów naukowych itd. jest takim kryterium oceny. Można więc mówić tu o pewnym luzie i w ramach autonomii system organów winien określić rektor w porozumieniu z organem samorządu doktorantów i powinno to mieć swoje umocowanie w regulaminie przyznawania pomocy materialnej.

Powyższych wątpliwości nie ma w instytutach naukowych – należy tu stosować regulacje właściwe dla uczelni nieposiadającej podstawowej jednostki naukowej. W ten sposób dyrektor przyznaje świadczenia pomocy materialnej, a w przypadku przekazania uprawnień na wnioski samorządu doktorantów – powinna powstać komisja I instancji oraz odwoławcza komisja stypendialna. Przy czym stypendium dla najlepszych doktorantów rozpatrywane jest przez dyrektora lub przez komisję I instancji, o ile została powołana. Trzeba bowiem pamiętać, że pozycja prawna dyrektora jest tu tożsama z pozycją prawną rektora. Rektor jest związany zakresem wniosku właściwego organu samorządu studenckiego, nie może przekazać więcej uprawnień niż wnioskowane³⁷. Tym samym więc dyrektor powołuje i przekazuje uprawnienia według wniosku samorządu doktorantów.

W kontekście powyższych uwag, należy przyjąć, że możliwe są różne warianty. Podstawowym będzie dziekan i rektor jako organy pomocy materialnej. Dopuszczalne jest również powołanie komisji stypendialnych i odwoławczych komisji stypendialnych, które będą rozpatrywać sprawy z zakresu pomocy materialnej. Wreszcie, może być model mieszany, gdy to organem I instancji będzie dziekan, a organem II instancji – odwoławcza komisja stypendialna. Nic nie stoi na przeszkodzie, żeby również miała miejsce sytuacja odwrotna – w I instancji orzekać będzie komisja stypendialna, zaś organem odwoławczym będzie rektor. Mieć na względzie należy powyższe uwagi wokół wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy i stypendium rektora dla najlepszych studentów.

Odnosząc się jeszcze do systemu organów, uwzględnić również należy problematykę nadzoru nad działalnością komisji stypendialnych i odwoławczych komisji stypendialnych sprawowanego przez dziekana lub rektora oraz dyrektora instytutu naukowego. Zgodnie z art. 177 ust. 5 i 6 organ może uchylić decyzję komisji stypendialnej niezgodną z przepisami ustawy p.s.w. lub regulaminem przyznawania pomocy materialnej³⁸.

Mieć na uwadze należy jeszcze jedną kwestię. Niezależnie bowiem od tego, jaki faktycznie organ będzie wykonywać zadania związane z przyznawaniem pomocy materialnej – czy to rektor, czy komisja stypendialna – to wymieć można pewne obowiązki przypisane do rektora. Chodzi tu przede

³⁷ Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 21 sierpnia 2012 r., sygn. II SA/Bd 283/12.

³⁸ Zob. P. Chmielnicki, *Zakład administracyjny w Polsce. Ustrój wewnętrzny*, Warszawa 2008, s. 273-274, a także: J. Pakuła, *Nadzór nad działalnością komisji stypendialnych przyznających studentom pomoc materialną* [w:] J. Pakuła (red.), *Współczesne problemy nauki i szkolnictwa wyższego*, Toruń 2013, s. 223-236.

wszystkim o ustalenie podziału środków na pomoc materialną, porozumienie między studentami a doktorantami i rektorem, czy już te związane bezpośrednio z pomocą materialną, tj. ogłoszenie regulaminu pomocy materialnej, określenie konkretnego progu dochodowego itd. Wszystkie te działania winny być uzgodnione z samorządem studenckim i samorządem doktorantów. Zaś na organie przyznającym pomoc materialną spoczywają obowiązki informacyjne, które mogą być realizowane przy wsparciu właściwego samorządu studenckiego lub samorządu doktorantów. Działania takie mogą przybrać postać specjalnych dyżurów, wyszczególnionej zakładki na stronie internetowej, pogadank dla osób rozpoczynających studia itd. Winny być jednak realizowane przy zachowaniu zasad ochrony danych osobowych, ale i dostępu do informacji publicznej.

Świadczenia pomocy materialnej dla studentów i doktorantów

Studenci i doktoranci mogą ubiegać się – w ramach pomocy materialnej w szkole wyższej i jednostce naukowej – o stypendium socjalne, zwiększone ewentualnie o tzw. dopłatę mieszkaniową³⁹, stypendium dla najlepszych studentów lub doktorantów, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz o zapomogę. Świadczenia te mogą być przyznane na okres do 10 miesięcy, a gdy ostatni rok studiów trwa semestr – na okres do 5 miesięcy, zaś zapomogę można otrzymać 2 razy w roku akademickim.

Pierwsze ze świadczeń – **stypendium socjalne** – zgodnie z art. 179 ust. 1 p.s.w. ma prawo otrzymywać student znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej. Pojęcie trudnej sytuacji materialnej powiązane jest ściśle z dochodem w rodzinie studenta w ten sposób, że osiągnany przez studenta dochód nie może przekroczyć dochodu w określonym przez rektora przedziale⁴⁰. Chodzi tu o dochód netto, zarówno ten osiągnany przez studenta, jak i ogłoszony przez rektora, przypadający na osobę w rodzinie studenta, przy czym rodzina może *de facto* składać się tylko ze studenta.

Zgodnie z art. 179 ust. 3 p.s.w. wysokość dochodu uprawniającego do ubiegania się o stypendium socjalne nie może być niższa niż 1,30 kwoty,

³⁹ Zaznaczyć należy, że tzw. dopłata mieszkaniowa przysługuje studentom lub doktorantom odbywających studia stacjonarne.

⁴⁰ Wyrok WSA w Białymstoku z dnia 3 sierpnia 2006 r., sygn. II SA/Bk 129/06.

o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴¹ oraz wyższa niż 1,30 sumy kwot określonych w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. W aktualnym stanie prawnym są to odpowiednio kwoty: 592,80 zł.⁴² i 850,20 zł.⁴³ Oznacza to, że rektor określając próg dochodu w rodzinie studenta musi wyznaczyć kwotę, która znajduje się w tym zbiorze. Jeśli więc wyznaczona kwota wynosić będzie 592,80 zł – to tym samym uprawnionym do stypendium socjalnego będzie każdy, kto wykaże dochód od 0 zł. do 592,80 zł w przeliczeniu na osobę w rodzinie. Podobnie w przypadku ustalenia progu na poziomie kwoty 750 zł. – każdy osiągający dochód od 0 zł. do 750 zł. ma prawo do stypendium socjalnego. Trzeba mieć na względzie, że **rektor nie może określić kwoty mniejszej niż 592,80** (np. 400 zł. – co miałyby oznaczać, że tylko osoby, których dochód znajduje się w przedziale od 0 zł. do 400 zł. mają prawo do stypendium socjalnego) **i wyższej niż 850,20** (np. 1000 zł.; osoby osiągające dochód od 0 zł. do 1000 zł. mają prawo do stypendium socjalnego). Wysokość dochodu winna być uzgodniona z samorządem studenckim, a w praktyce wynika często z symulacji przeprowadzanych w oparciu o środki przeznaczone na stypendium socjalne oraz liczbę studentów, którzy wpisują się w odpowiednie progi dochodowe.

Ustalając dochód w rodzinie studenta należy mieć na względzie art. 179 ust. 4 p.s.w., który odnosi się do dochodów trzech grup osób. Do pierwszej z nich należy zaliczyć dochody samego studenta wnioskującego o przedmiotowe stypendium. Druga grupa obejmuje dochody małżonka, a także będące na utrzymaniu studenta lub jego małżonka dzieci niepełnoletnie, dzieci pobierające naukę do 26. roku życia oraz dzieci niepełnosprawne bez względu na wiek. Trzecia grupa obejmuje dochody rodziców, opiekunów

⁴¹ Dz.U. z 2009 r., Nr 75, poz. 1362 ze zm.

⁴² Wprowadzie art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej podaje kwotę 316 zł., to jest ona nieaktualna. Zgodnie z § 1 pkt 1 lit. b) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, Dz.U. z 2012 r., poz. 823, kwota ta wynosi aktualnie 456 zł., co w przeliczeniu przez mnożnik 1,3 daje kwotę 592,80 zł.

⁴³ Ustawa o świadczeniach rodzinnych podaje odpowiednio kwoty: 504 zł. i 65 zł., przy czym aktualne kwoty to: 539 zł. i 115 zł., zgodnie z § 1 ust. 1 pkt 1 i § 1 pkt 1 lit. c) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek oraz wysokość świadczeń rodzinnych, Dz.U. z 2012 r., poz. 959. W przeliczeniu sumy obu tych kwot przez przelicznik 1,3 daje to kwotę 850,20 zł. Zmian należy spodziewać się 1 listopada 2014 r.

prawnych lub faktycznych studenta i będące na ich utrzymaniu dzieci niepełnoletnie, dzieci pobierające naukę do 26. roku życia oraz dzieci niepełnosprawne bez względu na wiek. Tym samym niemożliwe jest przyznanie stypendium bez przedłożenia przez wnioskodawcę informacji o jego dochodach. Należy odróżnić także małżeństwo od konkubinatu oraz mieć na uwadze wiek dzieci, czy rodzeństwa potencjalnego beneficjenta, bowiem tylko dziecko niepełnosprawne wpisuje się w krąg rodziny studenta, bez względu na swój wiek. Oczywistym jest bowiem, że nie zawsze student ubiegający się o stypendium socjalne zobowiązany będzie do przedstawianie dokumentów dotyczących osób tworzących powyższe trzy grupy. Oznacza to tylko tyle, że nie można zaliczyć do rodziny – a tym samym uwzględniać dochodów – innych osób niż te wymienione w tych trzech grupach. Z drugiej strony w pewnych sytuacjach wystarczające będzie przedłożenie dochodów osób wpisujących się do grupy pierwszej, itd.

Nie bez znaczenia jest również art. 179 ust. 5 p.s.w., który wprowadza pewne odrębności wobec ustawy o świadczeniach rodzinnych. Chodzi tu o katalog świadczeń, których do dochodu studenta nie wlicza się. Przede wszystkim wymienia się świadczenia z zakresu pomocy materialnej, czy stypendium doktoranckie. Na tle wyliczenia może pojawić się wątpliwość, jak należy traktować tzw. stypendium projakościowe, o którym mowa w art. 200a p.s.w., skoro bowiem ustawodawca nie wymienia tego świadczenia w grupie tych świadczeń, których nie wlicza się do dochodu. Mając jednak na uwadze charakter stypendium projakościowego, a w zasadzie jest to zwiększenie stypendium doktoranckiego, które przecież w określonej sytuacji staje się nawet takim stypendium, należy uznać, że również tego świadczenia nie wlicza się do dochodu. Odnotowania wymaga również fakt, że nie uwzględnia się dochodów rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych oraz dzieci będących na utrzymaniu tych osób, jeżeli student jest samodzielny finansowo.

Pojęcie samodzielności finansowej ma swoje uzasadnienie bowiem jeszcze kilka lat temu powszechne było składanie oświadczeń przez potencjalnych beneficjentów, że nie korzystają ze wsparcia swoich rodziców i tym samym taka sytuacja prowadzić mogła do naruszeń. A przecież system pomocy materialnej ma charakter subsydiarny, w pierwszej kolejności bowiem student powinien zwrócić się o pomoc do swoich rodziców. Zgodnie z art. 133 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opie-

kuńczy⁴⁴ rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Obowiązek alimentacyjny ciążyący na rodzicach wyprzedza obowiązek państwa i szkoły wyższej⁴⁵. Aktualne rozwiązanie, chociaż niekiedy może budzić zdumienie, ukierunkowane jest na uszczelnienie systemu pomocy materialnej i prawidłową dystrybucję tejże pomocy.

Wątpliwości czasem może nasuwać sama konstrukcja samodzielności finansowej. Przy czym pojęcie to nie stanowi kryterium ubiegania się o stypendium socjalne, a determinuje sposób wyliczenia dochodu⁴⁶. Zgodnie z art. 179 ust. 6 p.s.w. student jest samodzielny finansowo, jeżeli on lub jego małżonek: posiadał stałe źródło w ostatnim roku podatkowym, posiada stałe źródło dochodów w roku bieżącym, jego miesięczny dochód w obu tych okresach nie był mniejszy niż 850,20 zł., a także nie złożył oświadczenia o prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego z rodzicami bądź jednym z nich. Z literalnego brzmienia art. 179 ust. 6 p.s.w. należałoby kwalifikować samodzielność finansową w kontekście osiągania przez studenta lub jego małżonka dochodów na poziomie wspomnianej kwoty 850,20 zł. netto przez cały poprzedni rok, a także w roku składania wniosku o stypendium.

Na uwagę zasługuje również regulacja dotycząca ustalania wysokości dochodu z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego⁴⁷. Otóż, na podstawie art. 179 ust. 7 p.s.w., przyjmuje się tu dochód ryczałtowy, bez względu na faktycznie dochody gospodarstwa⁴⁸. Ustawodawca odsyła tu do obwieszczenia Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego o wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego⁴⁹. Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa GUS z dnia 23

⁴⁴ Dz.U. z 1964 r., Nr 9, poz. 59 ze zm.

⁴⁵ J. Pakuła, *Pomoc materialna...*, s. 213, także wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 12 lipca 2011 r., sygn. II SA/Bd 456/11.

⁴⁶ Wyrok WSA w Białymstoku z dnia 16 października 2007 r., sygn. II SA/Bk 420/07, a także: wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 sierpnia 2013 r., sygn. II SA/Wa 579/13; wyrok WSA w Łodzi z dnia 5 września 2013 r., sygn. III SA/Łd 592/13; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 3 kwietnia 2014 r., sygn. IV SA/Po 773/13.

⁴⁷ Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, Dz.U. z 2006 r., Nr 136, poz. 969 – tekst jednolity ze zm., za gospodarstwo rolne uważa się obszar gruntów o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy.

⁴⁸ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 27 października 2009 r., sygn. I SA/Wa 689/09.

⁴⁹ Podstawę takiego obwieszczenia stanowi art. 18 ustawy o podatku rolnym.

września 2013 r. dochód za 2012 r. z 1 hektara przeliczeniowego wynosił 2431 zł. netto⁵⁰. Przykładowo więc, jeśli w rodzinie studenta znajduje się gospodarstwo o powierzchni 10 hektarów przeliczeniowych to dochód roczny wyniesie 24310 zł. netto. Gdyby zaś w tej rodzinie osiągnano dochody pozarolnicze, to należy je zsumować z dochodem z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym.

Wreszcie, należy wymienić uprawnienie dziekana albo komisji stypendialnej lub odwoławczej komisji stypendialnej do zażądania doręczenia opinii gminnego ośrodka pomocy społecznej lub w miastach – miejskiego ośrodka pomocy rodzinie i uwzględnienia jej w postępowaniu. W praktyce może pojawić się kwestia, kto powinien tu wystąpić o tzw. wywiad środowiskowy. Wydaje się jednak, że właściwe byłoby skierowanie prośby do jednostki pomocy społecznej przez organ rozpatrujący wniosek o stypendium socjalne⁵¹. Ma to swoje uzasadnienie w obowiązku współdziałania organów administracji. Przyjęcie zaś odmiennej konstrukcji – jakoby to wnioskujący student zobowiązany byłby do przedłożenia wywiadu środowiskowego – mogłoby prowadzić do wytworzenia przeświadczenia, że wywiad środowiskowy został zlecony przez studenta, a tym samym mogłoby to rzutować na ocenę takiego wywiadu. Podstawą zaś żądania przeprowadzenia takiego wywiadu środowiskowego będą wątpliwości w zakresie przedłożonych przez studenta informacji o sytuacji dochodowej czy stanie rodzinnym. Jeśli więc organ wystąpi o przeprowadzenie takiego wywiadu, to winien go następnie uwzględnić w postępowaniu w przedmiocie stypendium. Gdyby organ zaś nabral wątpliwości co do rzetelności tego wywiadu, to może zwrócić się o jego uzupełnienie, a nawet o jego aktualizację.

Poza stypendium socjalnym, **student studiów stacjonarnych może ubiegać się o tzw. dopłatę mieszkaniową**. Obok trudnej sytuacji materialnej – rozumianej tak samo jak w przypadku stypendium socjalnego – ustawodawca wprowadził jeszcze jedną przesłankę, tzn. jeżeli codzienny dojazd z miejsca stałego zamieszkania do uczelni uniemożliwiałby lub w znacznym stopniu utrudniałby studiowanie. Tzw. dopłata mieszkaniowa

⁵⁰ M.P. z 2013 r., poz. 774.

⁵¹ Odmiennie M. Kubiak, *Komentarz do art. 179 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym* [w:] W. Sannetra (red.), M. Wierzbowski (red.), *Prawo o szkolnictwie...* Autorka prezentuje stanowisko, że organ pomocy społecznej może odmówić spełnienia takiej prośby z uwagi na ochronę danych osobowych. Pogląd ten jednak nie koresponduje z obowiązkiem współdziałania organów administracji publicznej, w tym na linii – ośrodek pomocy społecznej i dziekan, odwoławcza komisja stypendialna lub wydziałowa komisja stypendialna.

może przysługiwać również z tytułu zamieszkania z niepracującym małżonkiem lub dzieckiem studenta. Należy więc po pierwsze ocenić, a następnie czy student znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, czy zamieszkuje w domu studenckim lub obiekcie innym niż dom studencki na podstawie tytułu prawnego oraz czy codzienny dojazd z miejsca stałego zamieszkania do uczelni uniemożliwiałby lub w znacznym stopniu utrudniał studiowanie⁵². Dopłata ta więc ma na celu pokrycie dodatkowych kosztów z tytułu zamieszkania w miejscu odbywania studiów⁵³. Na marginesie można zauważyć, że użyte w tym przepisie określenie „codzienny dojazd” nie może być z uwagi na plan zajęć na poszczególnych latach studiów traktowane dosłownie, bowiem jest faktem notoryjnym, że nie zawsze rozkład zajęć wymaga od studenta codziennego pobytu na uczelni⁵⁴.

Tym samym więc nie można ograniczyć prawa do tzw. dopłaty mieszkaniowej tylko dla osób, które mieszkają w domu studenckim. Podstawą może być tu wynajęcie lokalu i koszty ponoszone z tego tytułu, ale także wydatki eksploatacyjne związane z używaniem lokalu udostępnionego w ramach umowy użyczenia⁵⁵. Z oczywistych jednak względów nie sposób przyznać dopłaty mieszkaniowej tylko dlatego, że student zakupił – posiłkując się kredytem – nieruchomości na własność.

Odnosząc się zaś do praktycznych aspektów obliczania dochodu, należy mieć na względzie, obok powyżej przywołanych przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych, a nadto rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne z dnia 3 stycznia 2013 r.⁵⁶ Nie sposób tu powielać treści tychże przepisów, niemniej należy zwrócić uwagę nie niektóre kwestie.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych dochodem są przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach ogólnych na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Do pod-

⁵² Wyrok NSA z dnia 19 lutego 2010 r., sygn. I OSK 1446/09.

⁵³ Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 5 czerwca 2012, sygn. II SA/Bd 432/12.

⁵⁴ Wyrok NSA z dnia 19 lutego 2010 r., sygn. I OSK 1446/09.

⁵⁵ Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 5 czerwca 2012 r., sygn. II SA/Bd 432/12.

⁵⁶ Dz.U. z 2013 r., poz. 3.

stawowych dokumentów potwierdzających osiągnięty dochód zaliczyć należy zaświadczenia z urzędu skarbowego⁵⁷, a nadto: zaświadczenia o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne, zaświadczenie o wielkości gospodarstwa rolnego wyrażonej w hektarach przeliczeniowych ogólnej powierzchni⁵⁸. W stosunku do poprzedniego stanu prawnego nastąpiła zmiana pojęcia dochodu członka rodziny polegająca na odejściu od obliczania dochodu rocznego na rzecz dochodu miesięcznego. W pewnym uproszczeniu chodzi tu o taki stan, gdzie członek rodziny w danym roku kalendarzowym osiągał dochód tylko przez kilka miesięcy, np. 2 000 zł. przez okres 6 miesięcy. W poprzednim stanie prawnym taki dochód o łącznej wysokości 12 000 zł. mógł być dzielony przez cały rok, tzn. 12 miesięcy, tym samym dochód wynosił 1 000 zł., co prowadziło do pewnej fikcji. Aktualnie zaś ów dochód podzielony zostałby przez ilość miesięcy, przez jaki był faktycznie pobierany, tj. 6 i tym samym dochód wyliczony miałby przełożenie na dochód faktycznie uzyskiwany.

Ustawodawca dopuszcza **możliwość modyfikacji dochodu** w oparciu o przedstawione dokumenty. Przykładowo, w przypadku oddania części lub całości gospodarstwa rolnego w dzierżawę należy przedstawić umowę dzierżawy⁵⁹, co może skutkować wyjęciem dochodu – wyliczonego w oparciu o hektary przeliczeniowe – spod dochodu rodziny. Podobnie, w przypadku np. alimentów zasądzonych na rzecz dzieci, które nie wchodzi w skład rodziny, bowiem przebywają z drugim rodzicem – konieczne jest przedłożenie odpisu orzeczenia sądu zasądzającego alimenty celem odliczenia tychże alimentów od dochodu rodziny studenta ubiegającego się o stypendium socjalne⁶⁰. Z drugiej strony, gdyby w rodzinie studenta znajdowała się osoba uprawniona do alimentacji (np. sam student), nale-

⁵⁷ Jak wskazał WSA w Kielcach w wyroku z dnia 12 maja 2011 r., sygn. II SA/Ke 228/11: Co do zasady organ orzekający w przedmiocie świadczeń rodzinnych, jest związany treścią zaświadczenia urzędu skarbowego, który to dokument stanowi podstawę do ustalenia wysokości dochodu rodziny.

⁵⁸ Możliwe jest również składanie oświadczeń na potrzeby postępowania.

⁵⁹ Zgodnie z art. 28 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o społecznym ubezpieczeniu rolników, Dz.U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 – tekst jednolity, chodzi tu o umowę dzierżawy zawartą w formie pisemnej na okres co najmniej 10 lat, zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, przy czym dzierżawcą nie może być: małżonek wydzierżawiającego; jego zstępny lub pasierb; osoba pozostająca z wydzierżawiającym we wspólnym gospodarstwie domowym; małżonek osób wskazanych powyżej.

⁶⁰ Może to być również ugoda sądowa; zob. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 3 kwietnia 2014 r., sygn. IV SA/Po 773/13.

żałoby przedstawić odpowiednie orzeczenie sądu zawierające informację o orzeczonych alimentach, a gdyby osoba ta alimentów nie otrzymywała wcale lub otrzymywała w niższej wysokości – konieczne byłoby przedłożenie zaświadczenia o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych definiuje utratę i uzyskanie dochodu przez wyczerpujące wyliczenie sytuacji, w których ma to miejsce. Tym samym więc wskazane przypadki utraty dochodu stanowią katalog zamknięty i niedopuszczalne jest stosowanie wykładni rozszerzającej i kwalifikowanie do dochodu utraconego i dochodu uzyskanego tych źródeł dochodu, których nie zawiera art. 3 pkt 23 i 24 ustawy o świadczeniach rodzinnych⁶¹. Przy czym szczegółowa analiza zasad obliczania dochodu, czy też uwzględniania dochodu utraconego i uzyskanego, wykracza poza ramy niniejszego opracowania i w tym miejscu zasadne jest odesłanie do orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych.

Kolejnym świadczeniem, o jakie może się ubiegać student jest **stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych**. Zgodnie z art. 180 p.s.w. stypendium specjalne może otrzymać student z tytułu niepełnosprawności potwierdzonej orzeczeniem właściwego organu. W tym zakresie należy posilkować się ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶². Zgodnie z art. 3 powyższej ustawy – ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, tj. znaczny, umiarkowany i lekki. Podstawą więc ubiegania się o stypendium specjalne będzie przedłożenie dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność. Z uwagi na trzy różne stopnie niepełnosprawności zasadne wydaje się również zróżnicowanie stawek tego stypendium dla każdego stopnia niepełnosprawności. Mieć trzeba na uwadze, że w przypadku wygaśnięcia ważności orzeczenia w przedmiocie niepełnosprawności, student traci prawo do tego stypendium. Może on jednak w przypadku ponownej oceny i uzyskania stosownego orzeczenia złożyć wnioski o przedmiotowe stypendium.

Do świadczeń o charakterze motywującym należy zaliczyć **stypendium rektora dla najlepszych studentów** i odpowiednio stypendium dla najlepszych doktorantów. Zgodnie z art. 181 ust. 1 p.s.w. stypendium rektora dla najlepszych studentów może otrzymywać student, który uzyskał za rok stu-

⁶¹ Zob. wyrok NSA z dnia 19 kwietnia 2013 r., sygn. I OSK 1858/12, a także: wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 18 lipca 2013 r., sygn. IV SA/Wr 203/13.

⁶² Dz.U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 – tekst jednolity ze zm.

diów wysoką średnią ocen lub posiada osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. Przyjmuje się, że może być przyznane studentowi, który spełnia jedną lub więcej przesłanek warunkujących jego otrzymanie, a wymienionych w tym przepisie. O to stypendium można ubiegać się z tytułu wysokiej średniej ocen, a także ze względu na wysokie osiągnięcia naukowe. Tak więc, o to stypendium może ubiegać się skutecznie zarówno student, który spełnia tylko jedną przesłankę warunkującą jego przyznanie (np. uzyskał wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie krajowym), jak i student, który wypełnił kilka lub wszystkie z wymienionych w tym przepisie wymagań. Zatem uznać należy, że **stypendium rektora dla najlepszych studentów jest jedno, natomiast jego przyznanie jest uwarunkowane spełnieniem różnych przesłanek**, które mogą być spełnione łącznie, ale nie muszą⁶³.

O przyznanie takiego stypendium może ubiegać się student nie wcześniej niż po zaliczeniu pierwszego roku studiów. Ograniczenie to nie ma zastosowania wobec osób, które kontynuują edukację na studiach drugiego stopnia, pod warunkiem, że student podjął je w terminie roku od ukończenia studiów pierwszego stopnia, a ponadto spełnił kryteria stypendium rektora dla najlepszych studentów na ostatnim roku studiów pierwszego stopnia.

Z art. 181 ust. 1, jak również z unormowań zawartych w art. 181 ust. 3 i 4 p.s.w. wynika jednoznacznie, że ustawodawca przyjął „rok studiów”, jako okres oceny osiągnięć osób ubiegającego się o stypendium rektora dla najlepszych studentów. W procesie ustalania klasyfikacji studentów wnioskujących o przyznanie takiego stypendium – co do zasady – mogą być wzięte pod uwagę tylko te wyniki, które zostały osiągnięte w roku studiów poprzedzającym rozpoznanie sprawy i wydanie decyzji w przedmiocie stypendium⁶⁴.

Pewna trudność może polegać na sporządzeniu listy osiągnięć punktowanych na potrzeby tworzenia list rankingowych. Szczególną uwagę należy w tym miejscu zwrócić na działalność samorządu studenckiego i konsultacje w tym zakresie. Zbyt wygórowane kryteria mogą sprawić, że krąg potencjalnych beneficjentów będzie bardzo wąski, zaś zbyt ogólne kryteria mogą doprowadzić do wytworzenia sytuacji, że prawie każdy będzie uprawniony do otrzymania tego stypendium. Zwyczajowo uwzględnia się więc publikacje naukowe, udział w konferencjach, a w przypadku kierunków doświadczalnych np. patenty. Mieć na uwadze należy, że przedmiotowe stypendium

⁶³ Wyrok NSA z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. I OSK 2528/12.

⁶⁴ Wyrok NSA z dnia 8 czerwca 2011 r., sygn. I OSK 362/11.

zastąpiło stypendium za wyniki w nauce lub sporcie, a tym samym katalog osiągnięć będących podstawą ubiegania się o to świadczenie winien uwzględniać również wyniki w sporcie, także osób niepełnosprawnych (np. udział w paraolimpiadzie). Istotne jest jednak prawidłowe rozłożenie punktów za poszczególne osiągnięcia, ale ta kwestia wpisuje się w autonomię szkolnictwa wyższego i winna być rozstrzygnięta przez każdą uczelnię indywidualnie, przy wsłuchaniu się szczególnie mocno w głos władz samorządów studenckich.

W przypadku doktorantów, mogą oni ubiegać się o **stypendium dla najlepszych doktorantów** na nieco odmiennych zasadach. Zgodnie z art. 199 ust. 5 pkt 1 p.s.w. stypendium dla najlepszych doktorantów może być przyznane na pierwszym roku studiów – doktorantowi, który osiągnął bardzo dobre wyniki w postępowaniu rekrutacyjnym. Ustawodawca nie definiuje tu określenia „bardzo dobre wyniki”, chociaż wiadomo, że podstawą do oceny będą wyniki rekrutacji. Na tym tle odnotować należy sprawę, w której średnia ocen uzyskana przez uczestnika postępowania rekrutacyjnego wyniosła 3,2 tj. dostateczny i w tych okolicznościach odmowa przyznania stypendium była uzasadniona⁶⁵.

Może się zdarzyć, że w odstępie kilku lat konkretne bardzo dobre wyniki oznaczać będą różne wielkości uzyskanych punktów. Bez względu na liczbę miejsc stypendialnych i procent osób uprawnionych zawsze przynajmniej najlepsza osoba – w oparciu o wyniki z rekrutacji – winna takie stypendium otrzymać, aczkolwiek w przypadku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych należałoby sporządzić jedną listę rankingową, uwzględniająca osoby, które złożył stosowny wniosek o przyznanie stypendium, z obu trybów studiów.

W przypadku osób na drugich i kolejnych latach, zgodnie z art. 199 ust. 5 pkt 2 p.s.w. stypendium dla najlepszych doktorantów może przysługiwać doktorantowi, który w roku akademickim poprzedzającym przyznanie stypendium spełnił łącznie następujące warunki: uzyskał bardzo dobre lub dobre wyniki egzaminów objętych programem studiów doktoranckich, wykazał się postępami w pracy naukowej i przygotowywaniu rozprawy doktorskiej oraz podczas studiów doktoranckich prowadzonych przez uczelnię wykazał się szczególnym zaangażowaniem w pracy dydaktycznej.

Odnosząc się do powyższych kryteriów należy stwierdzić, że doktorant powinien je wszystkie spełnić. Trudności mogą wynikać w przypadku, gdy

⁶⁵ Wyrok WSA w Krakowie z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. III SA/Kr 662/12.

doktorant nie może wykazać się egzaminami i ocenami, bowiem jego plan i programów studiów tego nie uwzględnia. W tej sytuacji istotne jest, czy doktorant wywiązuje się z nałożonych nań obowiązków – tzn. czy zaliczył rok studiów. Skoro bowiem jego program nie uwzględnia ocen to nie można obciążać doktoranta przesłankami niemożliwymi do spełnienia. Odnosząc się do postępów w pracy naukowej i przygotowanie rozprawy doktorskiej, to można mówić tu o dwóch podgrupach osiągnięć. Pierwsza z nich dotyczy postępów w pracy naukowej, tzn. pisanie artykułów naukowych, udział w konferencjach itd., zaś druga z nich bezpośrednio powiązana jest z postępkami nad rozprawą doktorską, obejmując wybór tematu, zebranie bibliografii, pisanie poszczególnych części doktoratu. Ostatnią przesłanką jest prowadzenie zajęć dydaktycznych, a dokładniej szczególne zaangażowanie w ich prowadzeniu. W praktyce chodzi tu o realizację praktyki zawodowej polegającej na prowadzeniu zajęć, bez większego znaczenia, jaki jest to wymiar zajęć⁶⁶. Konstruując szczegółowe kryteria wydaje się, że zasadnym byłoby skoncentrowanie znacznej liczby punktów nie na średniej ocen i praktykach zawodowych, ale na działalności badawczej. Istotą bowiem studiów doktoranckich jest obrona pracy doktorskiej i zbyt rozdrobnione kryteria mogą generować taką sytuację, że doktorant zamiast przygotowywać swoją dysertację, zajęty jest zdobywaniem dodatkowym punktów, ukierunkowany na otrzymanie stypendiów w kolejnym roku akademickim.

Jako ostatnie świadczenie należy wymienić **zapomogę**. Zgodnie z art. 183 ust. 1 p.s.w. zapomoga może być przyznana studentowi, który z przyczyn losowych znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej. Tym samym więc rozpatrując wniosek w przedmiocie zapomogi należy koncentrować się na kwestiach związanych z takimi określeniami, jak: przyczyna losowa, czy trudna sytuacja materialna. Przyczyna losowa nacechowana jest dużym elementem przypadkowości, najczęściej połączona będzie ze zdarzeniem przykrym, nieprzyjemnym. Podaje się więc jako przyczynę przyznania zapomogi np. wypadek lub nagłą chorobę studenta, utratę pracy, śmierć rodzica, itd. Z drugiej strony podnosi się, że np. urodzenie dziecko nie wpisuje się w katalog przesłanek do uzyskania zapomogi⁶⁷. Jest

⁶⁶ Zob. B. Bomanowski, *Kryteria wszechstronnej weryfikacji działalności i dorobku uczestnika studiów doktoranckich a system stypendiów naukowych* [w:] J. Pakuła, *Nowe prawo ...*, s. 217-239.

⁶⁷ Zob. M. Golińska, T. Lewiński, R. Pawłowski, N. Rycko, *Watchdog.edu.pl. Działania nadzorcze nad dystrybucją świadczeń z pieniędzy publicznych wśród studentów uczelni prywatnych i państwowych uczelni zawodowych*, Warszawa 2012, s. 25. Autorzy Ci prezentują stanowisko: „Niestety, na wielu polskich uczelniach narodziny dziecka lub zawarcie małżeństwa są uznawane za sytuację

to jednak założenie błędne, bowiem system pomocy materialnej powinien wpisywać się w obowiązek wspierania rodzicielstwa przez państwo (art. 18 Konstytucji RP). Stąd tak symboliczne nawet wsparcie, jak zapomoga z tytułu urodzenia dziecka wpisuje się w konstytucyjną zasadę opieki nad rodziną. Co więcej, mieć tu na względzie trzeba, że system pomocy materialnej powinien uwzględniać sytuację i uwarunkowania społeczno-gospodarcze. Jeśli więc demografia podpowiada, że dzieci brakuje to nic nie stoi na przeszkodzie, żeby również uczelnia i jednostka naukowa symbolicznie przeciw ten trud urodzenia dziecka wsparła. Nic nie stoi jednak na przeszkodzie, żeby różnicować przyznane kwoty z uwagi na sytuację materialną rodziców.

Odrębną kwestię stanowią **zasady łączenia stypendiów**, określone w art. 184 p.s.w. Przede wszystkim przepis ten określa maksymalny czas, na jakie może być przyznane świadczenie – do 10 miesięcy lub do 5 – gdy ostatni rok studiów trwa jeden semestr. Stypendia te przyznawane są na semestr lub na rok akademicki. Oznacza to, uczelnia lub jednostka naukowa może ustalić, że w październiku rozpatruje wnioski przyznając stypendium na cały rok akademicki (tzn. do 10 miesięcy), lub też wyraźnie określić podział na dwa semestry z koniecznością aplikowania po zaliczeniu semestru. Ustawodawca wprowadził również obowiązek wypłaty świadczeń co miesiąc, żeby odpowiadało to celowi pomocy materialnej. Pomoc ta ma bowiem wspierać na co dzień studenta podejmującego trud nauki. W praktyce jednak dość trudno jest wypłacić stypendium już w październiku, dlatego najczęściej wypłata odbywa się w listopadzie wraz z wyrównaniem za poprzedni miesiąc.

Z art. 184 ust. 6 p.s.w. wynika, że łączna wysokość stypendium socjalnego i stypendium rektora dla najlepszych studentów nie może być większa niż 90% najniższego wynagrodzenia zasadniczego asystenta ustalonego w przepisach o wynagradzaniu nauczycieli akademickich. Tym samym jest to istotny czynnik determinujący wysokość stawek stypendialnych ogłaszanych przez rektora lub dyrektora jednostki naukowej. Zgodnie z art. 184 ust. 7 p.s.w. student jest obowiązany do złożenia oświadczenia o niepobieraniu świadczeń pomocy materialnej na więcej niż jednym kierunku.

przejsiową i zrządenie losu traktowane na równi z klęskami żywiołowymi”. Zestawiając te oba zdarzenie nie można poprzestać tylko nad tym, że miały one miejsce. Druga przesłanka – przejściowo trudna sytuacja finansowa – nakazuje podjęcie działań mających na celu sprawdzenie, czy np. w wyniku klęski żywiołowej nie zostanie wypłacone odszkodowanie z tego tytułu itd., podobnie jak student-rodzic winien przedstawić informację o osiągniętych dochodach.

Postępowanie w przedmiocie pomocy materialnej

Zgodnie z art. 207 p.s.w. do spraw z zakresu m.in. pomocy materialnej **stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego**. Odesłanie do tychże przepisów ma na celu nie tylko zapewnienie minimum procedury, ale stanowi ochronę dla studentów i doktorantów w sprawach z zakresu pomocy materialnej. Trafny jest bowiem pogląd, że działanie organów administracji publicznej, nawet w tak specyficznej sferze życia społecznego jaką jest nauka, zawsze musi być działaniem w granicach i na podstawie prawa⁶⁸, a odpowiednie stosowanie k.p.a. należy rozumieć w ten sposób, że chodzi tu o przełożenie gwarancji wynikających z tego właśnie k.p.a. na sprawę w przedmiocie pomocy materialnej⁶⁹.

Skoro więc należy stosować k.p.a., to nie sposób pomijać tu zasad ogólnych wyrażonych w art. 6-16 k.p.a. Zgodnie więc z tymi zasadami organ rozpatrując wnioszek w przedmiocie pomocy materialnej powinien:

- działać na podstawie przepisów prawa (zasada praworządności),
- podejmować wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego i załatwienia sprawy (zasada prawdy obiektywnej),
- prowadzić postępowanie w sposób budzący zaufanie uczestników tego postępowania do władzy publicznej (zasada pogłębiania zaufania do obywateli),
- w sposób należyty i wyczerpujący informować strony o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania, jednocześnie czuwając nad tym, żeby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamości prawa i w tym celu organ winien udzielać im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek (zasada informowania),
- zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić stronom wypowiedze-

⁶⁸ Wyrok NSA z dnia 9 marca 2009 r., sygn. I OSK 1384/09. Wprawdzie wyrok dotyczył odmowy dopuszczenia do obrony rozprawy doktorskiej, to jednak rozważania Sądu koncentrują się wokół m.in. autonomii uczelni w kontekście odpowiedniego stosowania k.p.a.

⁶⁹ Zob. wyrok TK z dnia 8 listopada 2000 r., sygn. SK 18/99, OTK nr 7, poz. 258; wyrok NSA z dnia 13 października 2011 r., sygn. I OSK 1304/11, a także: A. Jakubowski, *Status prawny studentów i doktorantów w relacjach ze szkołą wyższą*, „Państwo i Prawo” 2011, z. 11, s. 57-70 i przywołana tam literatura.

- nie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań (zasada czynnego udziału strony w postępowaniu),
- wyjaśnić stronom zasadność przesłanek, którymi kieruje się przy załatwianiu sprawy (zasada przekonywania),
 - działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia (zasada szybkości postępowania),
 - sprawy załatwiać w formie pisemnej (zasada pisemności).

Odnotować również należy, że postępowanie jest dwuinstancyjne (zasada dwuinstancyjności postępowania). Ponadto, uchylenie, czy zmiana decyzji ostatecznych, tzn. takich od których nie służy ani odwołanie, ani wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w k.p.a. lub w ustawach szczególnych⁷⁰ (zasada trwałości decyzji)⁷¹.

Postępowanie, zgodnie z art. 61 § 1 k.p.a. wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu. W kontekście pomocy materialnej istotny więc będzie wniosek o przyznanie świadczenia pomocy materialnej. O ile jeszcze w poprzednim stanie prawnym np. przy stypendium za wyniki w nauce nie było potrzeby składania wniosku, o tyle aktualnie wniosek determinuje podjęcie postępowania⁷². Organ więc wraz z otrzymaniem wniosku – złożonego osobiście, przez posłańca, ale również przy wykorzystaniu drogi pocztowej – zobligowany jest do podjęcia szeregu czynności.

Na wstępie organ winien na wniosku zakreślić datę wpływu⁷³, a następnie ocenić, czy jest właściwym organem do rozpatrzenia przedmiotowej sprawy. Gdyby bowiem np. student wniosek o zapomogę złożył do odwoławczej komisji stypendialnej to powinna ona przesłać ten wniosek do wydziałowej komisji stypendialnej, informując studenta o przekazaniu jego wniosku do organu właściwego. Nadto, z treści wniosku może wynikać, że

⁷⁰ Np. art. 177 ust. 5 p.s.w.

⁷¹ Na temat kodeksowych i pozakodeksowych zasad ogólnych postępowania administracyjnego: H. Knysiak-Molczyk [w:] T. Woś (red.), *op. cit.*, s. 109-132.

⁷² Zob. wyrok NSA z dnia 12 grudnia 2012 r., sygn. I OSK 2453/12. W przedmiotowej sprawie student-absolwent studiów I stopnia podjął naukę na dwóch różnych kierunkach: I stopnia i II stopnia, przy czym wnioski o stypendium rektora dla najlepszych studentów złożył na pierwszym z nich, zaś na drugim nie. Z tego względu nie sposób było mu przyznać stypendium na drugim kierunku, bowiem nie spełnił on warunku złożenia wniosku; a także: wyrok NSA z dnia 23 lipca 2013 r., sygn. I OSK 929/13; wyrok WSA w Gdańsku z dnia 19 września 2013 r., sygn. III SA/Gd 338/13.

⁷³ Zob. wyrok WSA w Bydgoszczy z 5 października 2005 r., sygn. II SA/Bd 302/05.

student ubiega się o dwa odrębne świadczenia, np. aplikując o stypendium socjalne wnosi również o przyznanie zapomogi. W tej sytuacji należałoby studenta wezwać do złożenia wniosku o zapomogę na prawidłowym formularzu i tym samym wyodrębnić nowe postępowanie. Istotne jest to, czy wniosek został złożony (podpisany) przez osobę uprawnioną, czyli samego studenta. W przypadku braku podpisu należałoby wezwać studenta do usunięcia takiego braku formalnego, zaś gdyby okazało się, że wnoszącym podanie jest np. matka studenta, czyli osoba niebędąca stroną – na podstawie art. 61a § 1 k.p.a. organ winien wydać postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

Odnosząc się do kontroli formalnej i wezwania, o którym mowa w art. 64 § 2 k.p.a. – organ wzywa do uzupełnienia ewentualnych braków formalnych podania w terminie siedmiu dni z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania. W praktyce zdarza się, że student składa wniosek o stypendium socjalne w październiku, następnie w wyniku kontroli formalnej organ wzywa go do uzupełnienia wniosku, co skutkuje tym, że braki te usuwa dopiero w listopadzie. Może więc zaistnieć wątpliwość, czy stypendium powinno być wypłacone tylko za listopad i następne miesiące, czy także z wyrównaniem za październik. Jeśli faktycznie student usunął braki w terminie to należy wypłacić mu wyrównanie, pod warunkiem że z dostarczonych dokumentów wynika, że spełniał określone warunki w październiku. Gdyby jednak mimo upływu terminu nie uzupełnił braków formalnych to należałoby wydać postanowienie o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania. Takie postanowienie nie zamyka drogi do ubiegania się o stypendium jeszcze w listopadzie, czy w styczniu kolejnego roku, niemniej student musi liczyć się, że – co do zasady – nie będzie możliwe wypłacenie mu stypendium z wyrównaniem, chyba że złoży wniosek o przywrócenie terminu i zostanie on uwzględniony. Sama konstrukcja wezwania może generować pewne trudności. Przede wszystkim organ powinien precyzyjnie określić braki podania, które wnoszący powinien uzupełnić. Organ winien koncentrować się na brakach, które faktycznie uniemożliwiają rozpoznanie wniosku. Przykładowo, aplikując o stypendium socjalne – konieczne jest przedłożenie informacji o dochodach potencjalnego beneficjenta, ale niekoniecznie należy wzywać do uzupełnienia wniosku w postaci dostarczenia zaświadczenia, że 10-letni syn studenta pobiera naukę w szkole podstawowej.

W dalszej kolejności, już po skompletowaniu wszystkich niezbędnych dokumentów organ może przystąpić do wydania decyzji. Co do zasady –

jest to podstawowa forma rozstrzygnięcia, niemniej w pewnych sytuacjach może organ wydać postanowienie. Zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. decyzja⁷⁴ powinna zawierać:

- oznaczenie organu administracji publicznej,
- datę wydania,
- oznaczenie strony lub stron,
- powołanie podstawy prawnej,
- rozstrzygnięcie,
- uzasadnienie faktyczne i prawne,
- pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie,
- podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji.

Zgodnie z art. 107 § 3 k.p.a., uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne – wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Chodzi tu więc o wyjaśnienie stronie, dlaczego organ wydał takie rozstrzygnięcie: w jaki sposób organ wyliczył dochód w rodzinie studenta, czy uznał np. podnoszoną przez studenta okoliczność utraty dochodu, a jeżeli nie to dlaczego, jakie osiągnięcia na potrzeby stypendium rektora dla najlepszych studentów uwzględnił, a których nie zaliczył i dlaczego, itd. Zwłaszcza w przypadku decyzji wydawanych w oparciu o uznanie administracyjne istotną rolę pełni prawidłowe uzasadnienie⁷⁵.

Ustawodawca dopuszcza również, na podstawie art. 107 § 4 k.p.a. możliwość odstąpienia od uzasadnienia decyzji, gdy uwzględniła ona w całości żądanie strony. Przy czym, w wypadku, gdy student ubiegał się o stypendium socjalne i tzw. dopłatę mieszkaniową, zaś organ przyznał mu tylko stypendium socjalne – to taka decyzja winna być uzasadniona. W dalszej kolejności należy stronie doręczyć decyzję. Na płaszczyźnie szkolnictwa wyższego pewnym ułatwieniem może być ogłoszenie o możliwości odbierania decyzji np. w sekretariacie, ale nie można uznać za skuteczne doręcze-

⁷⁴ Zob. P. Dańczak, *Decyzja administracyjna w szkolnictwie wyższym – zagadnienia wybrane* [w:] J. Niczyporuk (red.), *Kodyfikacja postępowania administracyjnego na 50-lecie K.P.A.*, Lublin 2010, s. 93-103.

⁷⁵ Zob. wyrok NSA z dnia 28 marca 2013 r., sygn. I OSK 2913/12 i przywołane tam orzecznictwo, a także: wyrok WSA w Poznaniu z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. II SA/Po 773/13; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. II SA/Po 774/13.

nie np. poprzez wywieszenie listy osób, nawet przy wykorzystaniu numeru albumu⁷⁶. Istotna jest bowiem data odebrania decyzji, bowiem ma ona wpływ na upływ terminu do wniesienia odwołania.

Zgodnie z art. 127 § 1 k.p.a. od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie. Odwołanie, zgodnie z art. 128 k.p.a., nie wymaga szczegółowego uzasadnienia. Wystarczy więc ogólne wskazanie: „nie zgadzam się z decyzją wydziałowej komisji stypendialnej”. W interesie samego studenta będzie jednak, jeżeli wskaże on konkretne zarzuty. Na postawie art. 129 § 1 k.p.a. odwołanie wnosi się za pośrednictwem organu, który wydał zaskarżoną decyzję. Możliwe jest bowiem, że organ I instancji zgodzi się z zarzutami skarżącego w całości i w trybie autokontroli, określonym w art. 132 § 1 k.p.a. wyda nową decyzję w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania odwołania. Mieć na uwadze należy, że dla zastosowania tego trybu konieczne jest rozpatrzenie odwołania zgodnie z żądaniem skarżącego – tzn. jeśli skarżący wnosi o przyznanie zapomogi w kwocie 1000 złotych, zaś organ I instancji przyznał mu najpierw 500 złotych, to autokontrola dopuszczalna jest tylko wtedy, gdy organ ten przyzna studentowi 1000 złotych, a nie np. 900 zł.⁷⁷ Gdyby więc student bezpośrednio wniósł swoje odwołanie do organu II instancji, to organ ten winien przesłać to odwołanie do organu I instancji. Taki zabieg ma na celu właśnie możliwość skorzystania z autokontroli, a jeśli organ nie skorzysta z tego uprawnienia to winien odwołanie wraz z dokumentacją przesłać do organu II instancji w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania zgodnie z art. 133 k.p.a.

Odwołanie wnosi się w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie (art. 129 § 2 k.p.a.) – z tego względu tak ważne jest skuteczne doręczenie, albowiem data doręczenia determinuje bieg terminu do wniesienia odwołania. Zgodnie z art. 134 k.p.a. organ odwoławczy stwierdza w drodze postanowienia niedopuszczalność odwołania oraz uchybienie terminu do wniesienia odwołania.

Rozpatrując odwołanie organ II instancji winien odnieść się do wszystkich zarzutów podniesionych w odwołaniu przez stronę. Organ odwoławczy bowiem rozpatruje sprawę ponownie merytorycznie i z tego względu ma obowiązek rozpoznać wszystkie zarzuty i żądania zgłoszone przez stronę,

⁷⁶ Zob. wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 28 marca 2007 r., sygn. IV SA/Wr 23/07.

⁷⁷ Zob. A. Krawiec, *Autokontrola decyzji administracyjnej*, Kraków 2012, s. 31-64.

a nadto – odnieść się do nich w uzasadnieniu swojej decyzji⁷⁸, zwłaszcza że organ odwoławczy z urzędu sporządza uzasadnienie swojej decyzji.

Organ odwoławczy może przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe (art. 136 k.p.a.). Orzekając, zgodnie z art. 139 k.p.a. organ odwoławczy nie może wydać decyzji na niekorzyść strony odwołującej się, chyba że zaskarżona decyzja rażąco narusza prawo lub rażąco narusza interes społeczny⁷⁹.

Zgodnie z art. 138 k.p.a. organ odwoławczy wydaje decyzję, w której:

- utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję (§1 pkt 1),
- uchyla zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję – umarza postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części (§1 pkt 2),
- umarza postępowanie odwoławcze (§ 1 pkt 3),
- ewentualnie zaś uchyla zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie (§ 3). Przekazując sprawę, organ ten powinien wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy i tymi wskazaniem organ I instancji jest związany.

Zwrócić uwagę należy na poprawność formułowania rozstrzygnięć. Orzecznictwo sądowe wskazuje, że organy coraz częściej podejmują inne niż określone w Kodeksie postępowania administracyjnego rozstrzygnięcia, postanawiając:

„nie zostało Panu przyznane stypendium socjalne”⁸⁰;

„nie przychyliła się do wniosku studentki i podtrzymuje decyzję z dnia [...]”⁸¹.

⁷⁸ Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. II SA/Bd 1156/12.

⁷⁹ Zob. A. Skóra, *Reformatio in peius w postępowaniu administracyjnym*, Gdańsk 2002, Z. Kmiecik, *Odwolania w postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2011.

⁸⁰ Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 16 maja 2013 r., sygn. IV SA/Gl 612/12; zobacz także: wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 22 lipca 2013 r., sygn. IV SA/Wr 205/13; wyrok WSA w Poznaniu z 17 stycznia 2014 r., sygn. II SA/Po 658/13; wyrok WSA w Łodzi z dnia 13 lutego 2014 r., sygn. III SA/Łd 1239/13; wyrok WSA w Poznaniu z dnia 26 marca 2014 r., sygn. IV SA/Po 96/14.

⁸¹ Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 23 kwietnia 2014 r., sygn. IV SA/Wr 460/13.

Decyzje inne niż określone w art. 138 ust. 1 i 2 k.p.a. stanowią rażące naruszenie prawa⁸², co musi skutkować wyeliminowaniem ich z obrotu prawnego.

Mieć na uwadze należy, że od decyzji kończących postępowanie wewnętrzuczelniane przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego, a w dalszej kolejności skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Z tego względu decyzja powinna zawierać pouczenie o prawie do złożenia skargi do sądu administracyjnego w terminie 30 dni od dnia otrzymania decyzji. Przy czym wyjaśnić należy, że skarga taka – *de facto* – przysługuje od decyzji negatywnych dla studenta, chociaż ma on prawo złożyć odwołanie od decyzji dla niego pozytywnej, przynajmniej w wnioskowane świadczenie. Szczegółowe zasady i podstawy skargi i skargi kasacyjnej zawarte zostały w ustawie Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Przy czym do istotnych kwestii należy zaliczyć przede wszystkim obowiązek przekazania skargi do sądu administracyjnego, odpowiedź na zarzuty sformułowane w skardze, zaś w przypadku orzeczenia wojewódzkiego sądu administracyjnego w przedmiocie uchylenia zaskarżonej decyzji – powstaje obowiązek podjęcia postępowania i wydania nowej decyzji, w miejsce tej skasowanej przez sąd. Decyzja ta nie musi być pozytywna, ale powinna korespondować ze wskazaniem sądu zawartymi w wyroku. Jednakże szczegółowe omówienie zasad postępowania sądowniczoadministracyjnego przekracza ramy niniejszego opracowania, jak i jego cel.

Na odrębną uwagę zasługuje **regulamin przyznawania pomocy materialnej**. Zgodnie z art. 186 ust 1 p.s.w. szczegółowy regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 1-3 i 8, w tym szczegółowe kryteria i tryb udzielania świadczeń pomocy materialnej dla studentów, wzory wniosków o przyznanie świadczeń pomocy materialnej, wzór oświadczenia o niepobieraniu świadczeń na innym kierunku studiów oraz sposób udokumentowania sytuacji materialnej studenta ustala rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego.

W pierwszej kolejności należy odnotować, że jest to podstawowy akt prawny regulujący proces przyznawania pomocy materialnej. Wyraźnie trzeba wskazać, że organem upoważnionym przez ustawodawcę do ustalenia takiego regulaminu jest rektor, a w instytucie naukowych – dyrektor

⁸² Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 8 sierpnia 2012 r., sygn. IV SA/Po 408/12.

tego instytutu, przy aktywnej roli samorządu studenckiego i samorządu doktorantów. W orzecznictwie zwraca się uwagę na to, że nie przewiduje się przekazania kompetencji rektora np. na rzecz prorektora. Regulamin normuje przyznawanie świadczeń pomocy materialnej w szkołach wyższych i jednostkach naukowych, tworząc normy zarówno o charakterze *stricte* organizacyjnym, ale też normy bezpośrednio regulujące prawa i obowiązki użytkownika tego zakładu⁸³. Ustawodawca bowiem, uwzględniając zasadę autonomii uczelni przyjął, że rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego, najlepiej owe zagadnienia uregulują, kierując się specyfiką uczelni, trudnością studiów, itd. – ale przy zastrzeżeniu, że przedmiotowa regulacja nie narusza istoty prawa do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa⁸⁴.

Regulamin powinien zawierać szczegółowe kryteria i tryb udzielania świadczeń. Tym samym więc przyjęte rozwiązania nie mogą naruszać ustawowych zasad przyznawania pomocy materialnej⁸⁵. Czym innym jest bowiem doprecyzowanie procedury, a czym innym tworzenie nowych, najczęściej przecież negatywnych przesłanek. Szeroko o tych naruszeniach traktują raporty m.in. Najwyższej Izby Kontroli oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁸⁶. Z powyższego wynika, że uczelnia w systemie pomocy materialnej musi ująć stypendia przewidziane ustawą – Prawo o szkolnictwie wyższym⁸⁷, ale ich szczegółowe kryteria nie mogą być sprzeczną z przepisami p.s.w.⁸⁸. Nic nie stoi na przeszkodzie, żeby rektor przy stypendium rektora dla najlepszych studentów – w porozumieniu z samorządem studenckim – ustalił, że stypendium to przysługuje nie więcej niż 8% liczby studentów, bowiem jest to zgodne z art. 174 ust. 4 p.s.w., ale nie może ostać się – w aktualnym stanie prawnym – wygenerowanie dodatkowej przesłanki, obok wyników w nauce, w postaci np. dochodu nie wyższego niż 600 zł. na osobę w rodzinie studenta.

⁸³ Wyrok NSA z dnia 4 kwietnia 2013 r., sygn. I OSK 82/13.

⁸⁴ Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 28 maja 2008 r., sygn. IV SA/Po 403/07. Wprawdzie orzeczenie zapadło pod rządami ustawy z dnia 12 września m r. o szkolnictwie wyższy (Dz. U. z 1990 r., Nr 65, poz. 385 ze zm.), to jednak to wskazanie zachowuje aktualność.

⁸⁵ Zob. D. Dudek [w:] M. Pyter (red.), *Prawo o szkolnictwie ...*, s. 930, nb. 3.

⁸⁶ Zob. J. Pakuła, *Pomoc materialna ...*, [w:] J. Pakuła (red.), *Nowe prawo ...*, s. 196-204.

⁸⁷ Wyrok NSA z dnia 14 października 2009 r., sygn. I OSK 352/09.

⁸⁸ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. II SA/Wa 1459/13; a także: wyrok WSA w Warszawie z dnia 19 grudnia 2013 r., sygn. II SA/Wa 1665/13.

W kontekście treści regulaminu na uwagę zasługuje przynajmniej jeszcze jedna kwestia. Chodzi tu o termin do składania wniosków o stypendium. Kilka lat temu była to powszechna praktyka, że uczelnie w swoich regulaminach wprowadzały terminy zawite, co skutkowało tym, że taki wniosek złożony po terminie nie był rozpatrywany, a student tracił prawo do pomocy materialnej przynajmniej na semestr, jeśli nie na rok akademicki. Jako uzasadnienie takiego postępowania podawano, że chodzi tu o racjonalne gospodarowanie budżetem przeznaczonym na pomoc materialną. Jeśli bowiem na początku roku akademickiego wiadomo, ile jest osób uprawnionych np. do stypendium socjalnego, to łatwiej można podzielić te środki. Taki termin zawity skutecznie zmniejszałby ryzyko wystąpienia dodatkowych wydatków, związanym np. ze złożeniem znacznej liczby wniosków w grudniu, a tym samym rezerwa na pomoc materialna mogłaby być zminimalizowana. Stanowisko to nie ostało się w judykaturze. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 5 grudnia 2006 r. – dotyczącym stypendium socjalnego – stwierdził, że „nie można przyjąć, że ustawodawca w akcie regulaminowym przewidywał wprowadzenie materialnoprawnego terminu zawitego”⁸⁹. Podobne stanowisko zaprezentował WSA w Łodzi w przedmiocie ówczesnego stypendium za wyniki w nauce⁹⁰.

W rzeczywistości należałoby odróżnić oba te świadczenia, bowiem ich charakter jest różny. Stypendium socjalne ma na celu pomoc z uwagi na sytuację materialną studenta, zaś stypendium rektora dla najlepszych studentów ukierunkowane jest na motywowaniu do dalszej nauki, a przyznawane w oparciu o wyniki w nauce już wypracowane, co było już podnoszone w kontekście rozważań w przedmiocie pomocy materialnej dla osób przebywających na urlopie. Może się więc zdarzyć taka sytuacja, że student na początku roku akademickiego pracuje i jego dochód nie wpisuje się w dochód ogłoszony przez rektora. Dopiero np. w grudniu traci pracę i tym samym dochód jego rodziny już spełnia to kryterium zakreślone przez rektora. Skoro charakter stypendium socjalnego jest taki, żeby wspierać studenta w trudnej sytuacji materialnej, to zrozumiałe jest, że powinien on mieć prawo do złożenia wniosku przynajmniej w tym momencie, gdy jego sytuacja finansowa ulegnie zmianie. Z tego względu przywołany wyrok NSA zasługuje na uwzględnienie.

⁸⁹ Sygn. I OSK 646/06. Zob. także: P. Chmielnicki, *Glosa do wyroku NSA w Warszawie z 5 grudnia 2006 r.*, sygn. I OSK 646/06, „Przegląd Prawa Publicznego” 2007, nr 12, s. 69-76.

⁹⁰ Wyrok WSA w Łodzi z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. III SA/Łd 623/07.

Zgoła odmienna sytuacja jest w przypadku stypendium rektora dla najlepszych studentów. Charakter tego stypendium wymusza bowiem konkurowanie studentów między tymi, którzy stosowny wniosek złożą. Może się bowiem zdarzyć, że student najlepszy z najlepszych wniosku niełoży a jego miejsce zajmie osoba o nieco słabszym wyniku. Charakter tego stypendium wymusza określenie terminu w ten sposób, żeby można było zebrać możliwie wszystkie wnioski osób zainteresowanych i wyłonić faktycznie te osoby, które uzyskałyby wyjątkowe wyniki. Z tego powodu na aprobatę zasługuje pogląd, że na użytek postępowania konkursowego w przedmiocie stypendium rektora dla najlepszych studentów uzasadnione jest ustanowienie terminu procesowego⁹¹.

⁹¹ Wyrok WSA w Lublinie z dnia 14 stycznia 2014 r., sygn. III SA/Lu 613/13.

CZEŚĆ II

Przegląd orzecznictwa w sprawach stypendialnych za okres od 1 stycznia 2013 r. do 1 czerwca 2014 r.

Prezentując niniejszy przegląd orzecznictwa skoncentrowano się na wyrokach wojewódzkich sądów administracyjnych i Naczelnego Sądu Administracyjnego. Przegląd rozpoczyna jednak wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 listopada 2013 r. Istotne są tu bowiem odesłania do przepisów Konstytucji RP, a przez to i do „filozofii” systemu pomocy materialnej, co nabiera szczególnej wartości w zestawieniu z przeświadczeniem, że tzw. sprawy stypendialne nie są przedmiotem szczególnego zainteresowania wśród reprezentantów prawa konstytucyjnego.

Wskazać również należy, że wszystkie orzeczenia – poza wyrokiem TK – opublikowane zostały w Centralnej Bazie Orzeczeń Sądów Administracyjnych, dostępnej na stronie internetowej Naczelnego Sądu Administracyjnego (www.nsa.gov.pl).

Układ prezentacji koncentruje się przede wszystkim na chronologii. Intencją było również unikanie zbędnych powtórzeń, a przy tym dokonanie przeglądu wszystkich zapadłych w zakreślonym okresie (od 1 stycznia 2013 r. do 1 czerwca 2014 r.) orzeczeń. Pominięto – co do zasady – orzeczenia, które zostały uchylone; a uwzględniono również orzeczenia nieprawomocne, co zostało odnotowane w opisie.

Ustawodawca, uwzględniając realne możliwości finansowe państwa, mógł zdecydować, która formuła ograniczenia będzie adekwatna, i jednocześnie dopuszczalna w świetle zasad konstytucyjnych [...].

W świetle art. 70 ust. 4 Konstytucji obowiązkiem władz publicznych jest zapewnienie powszechnego i równego dostępu do wykształcenia. W tym celu tworzone są systemy indywidualnej pomocy dla studentów. Ustawodawca dysponuje w tym zakresie dużą swobodą. Należy podzielić pogląd Sejmu i Prokuratora Generalnego, że okoliczność ukończenia jed-

nego kierunku studiów zwalnia władze publiczne z obowiązku dalszego wspierania lub nagradzania za szczególne osiągnięcia osób, które zdecydowały się kontynuować edukację na kolejnym kierunku studiów. Odmienne ich potraktowanie, w porównaniu do osób, które nie zdobyły jeszcze wyższego wykształcenia, jest zgodne z celem przepisów regulujących formy pomocy państwa dla studentów.

Ukończenie studiów przez obywatela prowadzi do osiągnięcia celu, jakim było umożliwienie zdobycia wykształcenia i do wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 70 ust. 4 Konstytucji. Tym samym należy uznać, że państwo wywiązało się z obowiązku wskazanego w art. 70 ust. 4 Konstytucji w trakcie studiów na pierwszym (ukończonym) kierunku [...].

Trybunał Konstytucyjny przyjął, że cechami relewantnymi decydującymi o wyznaczeniu klasy adresatów są: studiowanie na danym kierunku studiów oraz osiąganie odpowiednich wyników w nauce. Wprowadzenie dodatkowej cechy różnicującej, polegającej na wcześniejszym ukończeniu studiów na innym kierunku powoduje wyodrębnienie z całej klasy adresatów grupę studentów, która jest odmiennie traktowana. Prowadzi to do ograniczenia zasady równości. Ograniczenie to jest jednak konstytucyjnie uzasadnione z dwóch powodów. Po pierwsze, chodzi o grupę osób, której ustawodawca zagwarantował już wcześniej ukończenie studiów. W stosunku do nich wykonana została dyspozycja z art. 70 ust. 4 Konstytucji. Osoby te zrealizowały prawo do wykształcenia, o którym mowa w tym przepisie. Po drugie, jak trafnie zauważył Prokurator Generalny, osoba, która ukończyła jeden kierunek studiów, z racji otrzymanego wykształcenia i większego doświadczenia w zdobywaniu wiedzy i zdawaniu egzaminów na uczelni wyższej, łatwiej może osiągnąć wyróżniające się wyniki, zwłaszcza studiując na pokrewnym kierunku. Ponadto system ECTS (Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów) niejednokrotnie umożliwia przepisywanie ocen uzyskanych na pierwszym kierunku studiów. Dlatego też dopuszczalne jest ograniczenie w stosunku do tej grupy studentów zasady równości. Wobec do tej grupy osób ustawodawca mógł zrezygnować z kształtowania sytuacji prawnej w oparciu o formułę „każdemu według jego zasług”, wyodrębnić węższą grupę adresatów i, opierając się na formule „każdemu według jego potrzeb”, ograniczyć ich prawo do stypendium. Ograniczenie to jest uzasadnione m.in. koniecznością rozszerzenia zakresu pomocy dla studentów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Wnioskodawca, dostrzegając pewną różnicę w statusie studentów, uznał, że ograniczenie jest niedopuszczalne tylko wobec tych osób studiu-

jących na drugim kierunku (po ukończeniu pierwszego), które „uprzednio” nie korzystały ze stypendiów. Zdaniem Trybunału, to zastrzeżenie nie wpływa na ocenę przepisu. Jeżeli student nie otrzymywał stypendium na pierwszym kierunku studiów, to zapewne dlatego, że nie spełniał wymaganych kryteriów. Nie można w związku z tym uznać, że jest to grupa „szczególnie pokrzywdzona”.

**wyrok TK z 5 listopada 2013 r.,
sygn. K 40/12, Dz.U. z 2013 r., poz. 1432**

Choć decyzje organów uczelni w kontekście wyrażonej w art. 77 ust. 5 Konstytucji RP zasady autonomii szkół wyższych nie muszą spełniać tak surowych kryteriów jak decyzja organu administracji publicznej, to jednak skoro zostały poddane kontroli pod względem zgodności z prawem prowadzonej przez sąd administracyjny, muszą spełniać przynajmniej podstawowe wymogi umożliwiające przeprowadzenie tej kontroli. Oznacza to, że organy Uczelni powinny najpierw poczynić ustalenia odzwierciedlone w zebranych materiale dowodowym i w uzasadnieniu decyzji zgodnie z art. 7, art. 77 § 1 i art. 107 § 3 k.p.a., uzasadnienie odmowy przyznania stypendium socjalnego, przy zastosowaniu przynajmniej minimum zasad postępowania administracyjnego, oznacza to, że wobec braku wymaganych informacji i dokumentów powinny zwrócić się o ich uzupełnienie w trybie art. 64 § 2 kpa, wraz z konsekwencjami określonymi w tym przepisie.

**wyrok WSA w Krakowie z dnia 16 stycznia 2013 r.,
sygn. III SA/Kr 661/12**

Zgodnie z art. 184 ust. 4 Prawa o szkolnictwie wyższym student studiujący równocześnie na kilku kierunkach studiów może otrzymywać stypendium rektora dla najlepszych studentów tylko na jednym, wskazanym przez studenta kierunku studiów. Natomiast art. 184 ust. 5 stanowi, że studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuuje naukę na drugim kierunku studiów, nie przysługują świadczenia, o których mowa w art. 173, chyba że kontynuuje on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego, jednakże nie dłużej niż przez okres trzech lat [...]. Wprawdzie skarżąca kontynuuje również naukę na studiach drugiego stopnia (magisterskich) na kierunku [A], ale w swoim wniosku nie wskazała tego kierunku studiów,

jako tego, na którym ubiega się o stypendium rektora dla najlepszych studentów. Z tego powodu nie można jej było przyznać stypendium, także i na tym kierunku studiów, bo tym razem nie spełniła warunku złożenia stosownego wniosku, co jest warunkiem koniecznym w świetle art. 184 ust. 4 Prawa o szkolnictwie wyższym.

wyrok NSA z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. I OSK 2483/12

W pierwszej kolejności wskazać należy, że organy zarówno I jak i II instancji nie uzasadniły należyście decyzji, nie przedstawiły też stanu faktycznego w sposób umożliwiający dokonanie oceny zasadności podjętego rozstrzygnięcia. Zasadnie zatem wskazała skarżąca, że poprzez niewskazanie w uzasadnieniu m.in. sumy przyznanych jej i pozostałym osobom punktów, czy sposobu ich obliczenia, uniemożliwiono stronie jakkolwiek polemikę w tym zakresie oraz weryfikację poprawności wyliczeń organu. Organ nie wyjaśnił stronie, jaką ilość punktów uzyskała oraz jakie były zasady naliczenia punktów ograniczając się do stwierdzenia, że znalazła się na 4 pozycji poniżej progu 10%. Wobec lakonicznego uzasadnienia rozstrzygnięć i nie wskazania motywów, jakimi kierował się organ przy podejmowaniu decyzji, naruszone zostały przepisy postępowania obligujące organ m.in. do wskazania faktów, które uznał za uzasadnione, czy dowodów na których się oparł, o czym stanowi art. 107 § 3 k.p.a. W rozstrzygnięciu organów zabrakło przede wszystkim motywów podjęcia takiej, a nie innej decyzji oraz odniesienia się do istotnych faktów i dowodów. Zwrócić uwagę należy, że uzasadnienie decyzji odmownej nie powinno pozostawiać wątpliwości co do tego, jakie względy rozstrzygały o takim załatwieniu sprawy, w przeciwnym razie decyzję uznać należy za dowolną. Tym samym nie można zweryfikować tego, za jakie osiągnięcia przyznano skarżącej konkretną ilość punktów.

Głównym rezultatem, do osiągnięcia którego ma doprowadzić uzasadnienie decyzji, jest wytłumaczenie stronie motywów rozstrzygnięcia. W konsekwencji organ winien sporządzić uzasadnienie decyzji w sposób umożliwiający stronie i ewentualnie sądowi poznanie i zrozumienie działań podjętych przez organ. W doktrynie podkreśla się, że strona ma prawo znać argumenty i przesłanki podejmowanych decyzji, bowiem w przeciwnym wypadku nie ma możliwości obrony swoich słusznych interesów przed organem odwoławczym, jak i przed sądem administracyjnym (J. Zimmermann, glosa do wyroku NSA z dnia 19.06.1997 r., sygn. akt V SA 1512/96, OSP 1998, z. 2, poz. 29).

Co więcej, organ II instancji nie odniósł się do zarzutów podniesionych przez stronę we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Organ ten nie wytłumaczył stronie motywów rozstrzygnięcia. Skoro organ odwoławczy rozpatruje sprawę ponownie merytorycznie w jej całości, oznacza to, że ma obowiązek rozpoznać wszystkie zarzuty i żądania strony oraz odnieść się do nich w uzasadnieniu wydanej decyzji.

Ponadto obowiązek sporządzenia uzasadnienia decyzji odpowiadającego wymogom określonym w art. 107 § 3 k.p.a. stanowi realizację w postępowaniu administracyjnym zasady przekonywania określonej w art. 11 k.p.a. Jak słusznie wskazała NSA w wyroku z dnia 29.06.2010 r., sygn. akt I OSK 124/10, „Zasada przekonywania (art. 11 k.p.a.) sprowadza się do wyjaśnienia stronie, że adresowana do niej decyzja wynika z racjonalnych przesłanek i jest oparta o przepisy obowiązującego prawa, to znaczy, że w istniejącym stanie prawnym i faktycznym sprawy wydanie innej decyzji było niemożliwe. Organ odpowiada za naruszenie tej zasady, jeżeli nie podejmie lub bezpodstawnie odstąpi od czynności mających przekonać stronę o zasadności decyzji, np. odstąpi od uzasadnienia decyzji. Zasada ta nakłada na organ obowiązek dołożenia należytej staranności w wyjaśnieniu stronie zasadności podjętego rozstrzygnięcia.”

Podjęta przez organ w uzasadnieniu odpowiedzi na skargę próba uzasadnienia zaskarżonej decyzji pozostaje w sprawie bez znaczenia. Przytoczona niej argumentacja mająca uzasadnić trafność podjętego rozstrzygnięcia w sprawie nie może zastąpić uzasadnienia rozstrzygnięcia podjętego w sprawie, które winno spełniać wymogi określone w art. 107 § 3 k.p.a. Pismo procesowe, jakim jest odpowiedź na skargę, nie może „uzupełniać” zaskarżonej decyzji przez zamieszczenie w nim ustaleń faktycznych, rozważań i ocen, które winny znaleźć w uzasadnieniu faktycznym i prawnym decyzji (por. np. wyrok WSA w Poznaniu z dnia 22.10.2009 r., sygn. akt IV SA/Po 313/09).

Odnosząc się do wyrażonego przez organ stanowiska, że dodatkowe dokumenty przedłożone przez skarżącą nie mogły być uwzględnione, gdyż strona zobowiązana była złożyć je wraz z wnioskiem o przyznanie stypendium, wskazać należy, że skoro organ uznał, iż do wniosku o przyznanie stypendium skarżącą nie przedłożyła wszystkich wymaganych dokumentów, a zatem że złożone przez nią podanie jest niekompletne, winien był, jako zobowiązany do podjęcia wszelkich działań niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, wezwać skarżącą do jego uzupełnienia. Skoro skarżącą powoływała się w swoim wniosku na

konkretne osiągnięcia i nie dołączyła równocześnie potwierdzających je dokumentów, organ winien zobowiązać skarżącą do ich przedłożenia. Poprzez zaniechanie ww. czynności organ naruszył art. 7, art. 77 i art. 80 k.p.a. Natomiast rozpoznając ponownie sprawę organ odwoławczy winien był, korzystając z uprawnień wynikających z art. 136 k.p.a., usunąć powyższe naruszenie prawa, którego dopuścił się organ I instancji.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że poczynione w sprawie ustalenia faktyczne są niepełne, organ zaniechał zebrania i rozpatrzenia całokształtu materiału dowodowego w sprawie, co powoduje, że zarówno zaskarżoną decyzję, jak i decyzję wydaną w I instancji uznać należy za wydane z naruszeniem prawa.

Ponownie rozpoznając sprawę organ będzie zobligowany do zastosowania się do wskazań poczynionych przez Sąd. W szczególności organ winien w uzasadnieniu wydanego rozstrzygnięcia wskazać, jaką liczbę punktów uzyskała skarżąca, w jaki sposób ją wyliczono z wyszczególnieniem punktów przyznanych za konkretne osiągnięcia. Z uzasadnienia winno również wynikać to, jaką liczbę punktów uzyskały osoby ocenione przez organ wyżej od skarżącej oraz w jaki sposób dokonano wyliczenia 10% progu, o jakim jest mowa w § 4 ust. 3 Regulaminu.

**wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 16 stycznia 2013 r.,
sygn. II SA/Bd 1156/12**

Materialno-prawną podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia Rektora w przedmiocie stypendium dla najlepszych doktorantów stanowi przepis art. 199, ustawy o szkolnictwie wyższym, z którego treści wynika, że stypendium dla najlepszych doktorantów może być przyznane na pierwszym roku studiów doktoranckich- doktorantowi, który osiągnął bardzo dobre wyniki w postępowaniu rekrutacyjnym (art. 199 pkt 5 ppkt 1). [...] Wskazana we wniosku o przyznanie stypendium z daty 20.10.2011r. średnia ocen uzyskana przez P. T. w postępowaniu rekrutacyjnym wynosi 3,2 tj. dostateczny [...]. W tych okolicznościach odmowa przyznania stypendium dla najlepszych doktorantów była zgodna z wyżej powołanymi przepisami ustawy o szkolnictwie wyższym oraz przepisami wykonawczymi.

**wyrok WSA w Krakowie z dnia 16 stycznia 2013 r.,
sygn. III SA/Kr 662/12**

Przepis art. 181 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, który stanowi, że „Stypendium rektora dla najlepszych studentów może otrzymywać student, który uzyskał za rok studiów wysoką średnią ocen lub posiada osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym” jest jednoznaczny w swej treści i nie budzi wątpliwości w świetle reguł wykładni językowej. Wynika z niego, że stypendium rektora dla najlepszych studentów może być przyznane studentowi, który spełnia jedną lub więcej przesłanek warunkujących jego otrzymanie, a wymienionych w tym przepisie. Użyta w analizowanym przepisie alternatywa łączna w postaci spójnika „lub” odnosi się bowiem do kryteriów, jakie musi spełnić student, żeby otrzymać stypendium rektora dla najlepszych studentów, a nie do różnicowania kategorii tego stypendium. Tak więc, o to stypendium może ubiegać się skutecznie zarówno student, który spełnia tylko jedną przesłankę warunkującą jego przyznanie (np. uzyskał wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie krajowym), jak i student, który wypełnił kilka lub wszystkie z wymienionych w tym przepisie wymagań. Zatem uznać należy, że stypendium rektora dla najlepszych studentów jest jedno, natomiast jego przyznanie jest uwarunkowane spełnieniem różnych przesłanek, które mogą być spełnione łącznie, ale nie muszą.

wyrok NSA z dnia 16 stycznia 2013 r., sygn. I OSK 2528/12

Przechodząca do merytorycznej oceny zaskarżonej decyzji stwierdzić należy, że organy obu instancji nie wskazały w swoich decyzjach motywów jakie legły u podstaw podjęcia decyzji o nie przyznaniu skarżącej wnioskowanego stypendium. W pierwszej kolejności zasadnym okazał się podniesiony w skardze zarzut nienależytego jej uzasadnienia. Zgodnie z art. 107 § 3 K.p.a. uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne – wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Nie ulega przy tym wątpliwości, że uzasadnienie decyzji organu odwoławczego winno obejmować ponadto ustosunkowanie się – z zachowaniem wskazanych wyżej wymogów (art. 107 § 3 w zw. z art. 140 K.p.a.) – do wszystkich podniesionych w odwołaniu zarzutów, co podkreśla się w utrwalonym orzecznictwie sądów administracyjnych (wyrok NSA z 24.05.1994 r., SA/

Lu 1323/94, LEX nr 26918; wyrok NSA z 04.11.1998 r., I SA/Lu 1056/97, CBOSA; wyrok NSA z 20.12.1999 r., IV SA 274/97, LEX nr 48234; wyrok WSA w Krakowie z 12.12.2006 r., III SA/Kr 1185/05, CBOSA; wyrok WSA w Opolu z 30.06.2008 r., II SA/Op 137/08, CBOSA). Powyższy wyrok odnosi się odpowiednio do uzasadnienia decyzji wydanej na skutek wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy (art. 127 § 3 in fine k.p.a.). Istotne braki uzasadnienia, w tym brak prawidłowego odniesienia się przez organ do zarzutów zawartych w odwołaniu, są kwalifikowane w orzecznictwie sądownoadministracyjnym jako naruszenie prawa procesowego w stopniu mogącym mieć wpływ na wynik sprawy (por.: wyrok NSA z 10.04.1998 r., III SA 1436/96, LEX nr 36196; wyrok NSA z 22.04.1998 r., I SA/Lu 21/98; CBOSA; wyrok NSA z 28.10.1998 r., I SA/Gd 1651/96, CBOSA; wyrok WSA w Poznaniu z 10.12.2008 r., II SA/Po 382/08, CBOSA; wyrok WSA we Wrocławiu z 04.06.2009 r., II SA/Wr 154/09, CBOSA). Należy przy tym uznać – w ślad za stanowiskiem wyrażonym w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 07 kwietnia 2011 r. (II OSK 367/10, CBOSA) – że odniesienie się merytoryczne organu odwoławczego do sprawy może przybrać, jeśli idzie o uzasadnienie rozstrzygnięcia, różne postacie. Organ odwoławczy może szeroko omówić sprawę, może jednak tylko zwięźle się do niej odnieść. Każdy sposób będzie mógł być uznany za zgodny z prawem, o ile tylko będzie z niego wynikało, że organ odwoławczy sprawę rozważył i ocenił decyzję organu I instancji. Innymi słowy, bez względu na sposób odniesienia się do sprawy, musi z decyzji organu odwoławczego wynikać, że zbadał czy wskazane przez pierwszą instancję rozstrzygnięcie znajduje oparcie w materiale dowodowym sprawy.

**wyrok WSA w Poznaniu z dnia 24 stycznia 2013 r.,
sygn. IV SA/Po 1001/12**

Normatywny akt wewnętrzny, jakim niewątpliwie jest Regulamin na pewno nie jest oświadczeniem woli osoby prawnej, jaką jest Politechnika [...], lecz regulacją prawną wiążącą destinatarjuszy tej uczelni.

**wyrok NSA z dnia 29 stycznia 2013 r., sygn. I OSK 2746/12;
wyrok NSA z dnia 29 stycznia 2013 r., sygn. I OSK 2747/12;
wyrok NSA z dnia 4 kwietnia 2013 r., sygn. I OSK 82/13;
wyrok NSA z dnia 4 kwietnia 2013 r., sygn. I OSK 83/13;
wyrok NSA z dnia 22 maja 2013 r., sygn. I OSK 274/13;
wyrok NSA z dnia 22 maja 2013 r., sygn. I OSK 275/13;
wyrok NSA z dnia 22 maja 2013 r., sygn. I OSK 276/13;
wyrok NSA z dnia 22 maja 2013 r., sygn. I OSK 277/13**

Osoby zastępujące nieobecnych członków Komisji, mimo że nie zostały powołane przez Rektora w jej skład, nie tylko uczestniczyły w jej posiedzeniach, ale brały udział w ferowaniu decyzji, co wprost wynika ze wskazania w jej treści nazwisk osób podejmujących decyzję. W tej sytuacji uznać należy, że w składzie kolegiального organu orzekającego brały udział osoby nieuprawnione. Wobec tego decyzje Komisji z dnia 25 listopada 2011 r. i 22 czerwca 2012 r. zostały wydane przez organ niewłaściwie reprezentowany, a więc dotknięte są wadą w rozumieniu art. 145 § 1 pkt 1 lit. c Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi i mogło to mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Na marginesie tylko należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 177 ust. 4 ustawy decyzje wydane przez [...] odwoławcze komisje stypendialne podpisują przewodniczący tych komisji lub działający z ich upoważnienia wiceprzewodniczący.

Reguła płynąca z tego unormowania jest zatem taka, że rozstrzygnięcia Komisji podpisują, co do zasady – jej przewodniczący, a wiceprzewodniczący – tylko na podstawie dającego się zweryfikować upoważnienia (najlepiej pisemnego) i tylko podczas nieobecności przewodniczącego w pracach komisji. Tymczasem, mimo że z akt administracyjnych sprawy wynika, że w podejmowaniu decyzji z dnia 25 listopada 2011 r. i 22 czerwca 2012 r. uczestniczył przewodniczący Komisji, prof. dr hab. M. J., to decyzję podpisał wiceprzewodniczący Komisji P.G., a w aktach sprawy brak jest dlań upoważnienia do podpisywania decyzji na okres obejmujący datę 25 listopada 2011 r.

Kolejna kwestia związana jest z naruszeniem zasad działania Odwoławczej Komisji Stypendialnej. W myśl zał. Nr 2 do zarządzenia Rektora [...] z dnia 30 września 2011 r. w sprawie wprowadzania w życie regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów, określającego zasady powoływania i działania Odwoławczej Komisji Stypendialnej. obowiązującego w dacie podejmowania decyzji w sprawie, z udziału w pracach Komisji wyłączone zostają osoby wskazane w art. 24 i 25 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeksu postępowania administracyjnego.

Powołane przepisy dotyczą wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu (art. 24 kpa) lub organu od załatwienia danej sprawy (art. 25 k.p.a.). Zasada wyłączenia pracownika od udziału w sprawie w wyższej instancji stanowi dla strony gwarancję procesową bezstronnego, dwustronnego rozpoznania sprawy, zgodnie z zasadą dwuinstancyjności postępo-

wania administracyjnego, wyrażoną w art. 15 k.p.a. Realizacja tej zasady ma na celu zapewnić, iż nikt nie będzie sędzią we własnej sprawie, gdyż z wydanym poprzednio rozstrzygnięciem zwykle się identyfikuje przy jego ponownej ocenie (tak Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 22 lutego 2007 r. sygn. akt II GPS 2/06). Stąd rozpatrując sprawę ponownie w postępowaniu odwoławczym, bezwzględnie należy oceniać, czy jest możliwe zastosowanie przesłanki wyłączenia pracownika przewidzianej w art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a., w świetle którego pracownik organu administracji publicznej podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie w której brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji. Z tego samego powodu wyłączeniu od udziału w postępowaniu podlega członek organu kolegialnego, jakim niewątpliwie jest komisja stypendialna (art. 27 § 1 k.p.a.).

W niniejszej sprawie analiza akt prowadzi do stwierdzenia, że P. G., jako wice-przewodniczący Odwoławczej Komisji Stypendialnej [...] podpisał w imieniu tego organu zarówno decyzję z dnia 25 listopada 2011 r. odmawiającą skarżącej przyznania stypendium rektora, jak i utrzymującą ją w mocy decyzję z dnia 22 czerwca 2012 r. Ponadto należy zauważyć, że z akt administracyjnych wynika bezspornie, że organ kolegialny dwukrotnie rozpoznawał przedmiotową sprawę skarżącej w znacznej części tożsamym składzie osobowym.

Mając na uwadze zasady wykładni celowościowej powyższej regulacji wskazać należy, że wszyscy członkowie komisji stypendialnej (zarówno pracownicy uczelni, jak i studenci) – jako organu kolegialnego, któremu przekazana została kompetencja do sprawowania administracji publicznej (uprawnienia w zakresie przyznawania stypendium), czyli rozpoznawania indywidualnych spraw administracyjnych i wydawania decyzji podlegają wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie, w której brali udział w wydaniu zaskarżonej decyzji. W sytuacji złożenia przez studenta wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy (art. 175 ust. 3 zd. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym), ma bowiem zastosowanie art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a. Niedopuszczalne było, więc w niniejszej sprawie rozpoznanie wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy przez osoby, które brały już udział w wydaniu decyzji, której wniosek ten dotyczył.

Wobec wskazanej powyżej zmiany przepisu art. 175 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i wynikającej z niej (od dnia 1 października 2011 r.) kompetencji do dwukrotnego rozpoznania sprawy nie tylko przez rektora, ale także do przekazania uprawnień w tym zakresie odpowiedniej komisji stypendialnej, obowiązkiem rektora uczelni jest zapewnienie,

w porozumieniu z właściwym organem samorządu studenckiego, takiego zorganizowania trybu pracy organów kolegialnych (także ukształtowanie struktury ilościowej i osobowej), aby istniały szczegółowe uregulowania zapewniające przestrzeganie norm procedury administracyjnej, w tym wyeliminowanie sytuacji, kiedy ta sama osoba bierze udział w ponownym rozpoznaniu sprawy, w której brała udział w wydaniu zaskarżonej przez stronę postępowania decyzji.

Obowiązujące regulacje ustawowe nie wprowadzają żadnych ograniczeń, które uniemożliwiałyby ukształtowanie składu i trybu pracy komisji stypendialnych w sposób gwarantujący rozpoznanie indywidualnych spraw administracyjnych studentów zgodnie z wymogami procedury administracyjnej, w tym w sposób zapewniający obiektywne rozpoznanie sprawy co do istoty w dwuinstancyjnym postępowaniu.

**wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 6 lutego 2013 r.,
sygn. IV SA/Wr 644/12**

[...] kompetencja rektora do ustalenia regulaminu wynika z przywołanego wyżej art. 186 ust. 1 ustawy, czyli przepisu rangi ustawowej, który nie przewiduje możliwości dokonania przekazania upoważnienia do ustalenia regulaminu innym podmiotom, tak jak to ma miejsce np. w przypadku wydawania decyzji w przedmiocie stypendium socjalnego (art. 175 ust. 4 ustawy). Przepis art. 186 ust. 1 ustawy jest przepisem szczególnym w stosunku do ogólnych norm kompetencyjnych przyjętych w ustawie i nie można zakładać, że upoważnienie do dokonania ustalenia regulaminu może nastąpić na zasadzie art. 66 ust. 2 pkt 6 ustawy, bowiem akt rektora ustalający zakres obowiązków prorektorów, jako akt niższego rzędu, nie może być odmienny od zapisu ustawowego.

wyrok WSA w Opolu z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. II SA/Op 14/13

Uzasadnienie decyzji Ministra nie zawierało jednak właściwego wyjaśnienia dlaczego wziętym po uwagę osiągnięciom naukowym K. P. K. została przyznana, taka a nie inna ocena punktowa. W zaskarżonej decyzji brak jest zatem przeprowadzenia właściwej, indywidualnej oceny osiągnięć wnioskodawczyni przy zastosowaniu kryteriów przyjętych przez organ. Sąd I instancji zasadnie więc zwrócił uwagę, że uzasadnienie omawianej decyzji nie pozwala na prześledzenie procesu oceny osiągnięć naukowych kandydatki oraz powodu przyznania ilości punktów za poszczególne z nich.

W skardze kasacyjnej Minister stara się, co prawda, wskazać jakimi kryteriami powodował się przyznając taką, a nie inną ilość punktów za dany rodzaj osiągnięcia naukowego, jednak wyjaśnienie takie powinno znaleźć się w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, a ponadto powinno zostać zastosowane, czyli zindywidualizowane do osiągnięć każdego wnioskodawcy, w przypadku sprawy niniejszej – K. P. K. Nie można – jak czyni się to w skardze kasacyjnej – nakładać na stronę obowiązku przesłедzenia oceny i poznania przyczyn przyznania określonej liczby punktów, ponieważ obowiązek taki zgodnie z art. 7, 77 § 1 i art. 107 § 3 k.p.a. ciąży na organie.

wyrok NSA z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. I OSK 2913/12

W sprawie bezspornym jest, że skarżąca ukończyła już jeden kierunek studiów i uzyskała tytuł magistra, tym samym w świetle powyżej przytoczonego przepisu w dacie wydania przez organ zaskarżonej decyzji i decyzji ją poprzedzającej nie przysługiwało jej prawo do ubiegania się i otrzymania stypendium ministra za wyniki w nauce.

wyrok WSA w Warszawie z dnia 7 marca 2013 r.,

sygn. II SA/Wa 1045/12;

wyrok WSA w Szczecinie z dnia 11 grudnia 2013 r.,

sygn. II SA/Sz 832/13

Regulamin pomocy materialnej jest aktem administracyjnym o charakterze normatywnym, wewnątrzzakładowym, który reguluje prawa i obowiązki podmiotów będących „użytkownikami” danego zakładu. Nie jest on tym samym dokumentem, który jest przeznaczony do obiegu wewnętrznego i którego podpisanie nie wywołuje żadnych skutków prawnych dla studenta i uczelni, których wiążą m.in. przepisy zawarte w aktach normatywnych wewnątrzzakładowych.

W związku z powyższym stwierdzić należy, że kompetencji i upoważnienia do działania w imieniu Rektora i na jego rzecz nie można domniemywać, a uprawnienie do jego zastępowania musi wynikać wprost z treści pełnomocnictwa. Dlatego, aby Prorektor ds. organizacyjnych A. Ż. legitymowana była do podpisania regulaminu pomocy materialnej, takie umocowanie musiałyby zostać przekazane jej w sposób wyraźny i jednoznaczny w treści pełnomocnictwa. W tym zakresie musiałyby zatem dojść do wyrażenia woli organu, czyli uzewnętrznienia woli mocodawcy (Rektora) w sposób jasny i nie wymagający interpretacji.

wyrok WSA w Opolu z dnia 12 marca 2013 r., sygn. II SA/Op 17/13

W rozpoznawanej sprawie niesporne jest, że w dacie wydania zaskarżonej decyzji prof. dr hab. Inż. W. B. był Prorektorem DS. Kształcenia, który działając na mocy upoważnienia wydał decyzję w imieniu Rektora [...]. Nie jest zatem osobą piastującą funkcję organu (Rektora), lecz pracownikiem tego organu, do którego w sytuacji złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, ma zastosowanie art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a. Niedopuszczalne było więc w niniejszej sprawie wydanie zaskarżonej decyzji przez tego samego pracownika. Stwierdzone naruszenie prawa daje przy tym podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego. Zgodnie bowiem z art. 145 § 1 pkt 3 k.p.a. w sprawie zakończonej decyzją ostateczną wznawia się postępowanie, jeżeli decyzja wydana została między innymi przez pracownika, który podlega wyłączeniu stosownie do art. 24 k.p.a.

**wyrok WSA w Szczecinie z dnia 14 marca 2013 r.,
sygn. II SA/Sz 1356/12**

Uchwała podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni podjęta na podstawie § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłacania doktorantom stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia (Dz.U. nr 214, poz. 1271) nie jest aktem władztwa wewnętrznego przysługującego uczelni a stanowi akt w rozumieniu art. 3 § 2 pkt 4 prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi [...].

Dlatego też w ocenie Sądu stwierdzić należy, że ustawa – Prawo o szkolnictwie wyższym nie przewiduje możliwości zaskarżenia przez jednostkę uchwały rady uczelni. W konsekwencji przyjąć należy, że przed wniesieniem skargi do sądu administracyjnego na taką uchwałę, skarżąca powinna wezwać na piśmie radę wydziału do usunięcia naruszenia prawa. Nadmienić należy, że wezwanie organu do usunięcia naruszenia prawa jest wyrazem jednoznacznego niezadowolenia uprawnionego podmiotu z treści danego aktu i jednocześnie bezpośrednią zapowiedzią jego zaskarżenia do sądu administracyjnego. Podmiot składając wezwanie do usunięcia naruszenia prawa daje do zrozumienia organowi, aby sam podjął działania zmierzające do przywrócenia stanu zgodnego z prawem, bo w przypadku pozostawienia aktu w kształcie dotychczasowym, zostanie uruchomiony tryb sądowego wyeliminowania tego aktu z obrotu prawnego. W ten sposób jeszcze przed wszczęciem postępowania sądowego organ ma szansę ocenić zasadność żądania strony i ewentualnie podjąć własne działania zmierzające do „naprawienia” aktu niezgodnego z prawem. Przyjęcie, że w przedmiotowej spr-

wie dla skutecznego wniesienia skargi zachodzi konieczność uprzedniego wezwania rady wydziału do usunięcia naruszenia prawa, umożliwi temu organowi ewentualną weryfikację swojego stanowiska.

**postanowienie WSA w Białymstoku z dnia 14 marca 2013 r.,
sygn. II SA/Bk 1011/12**

Zgodnie z art. 46 § 3 K.p.a. w przypadku doręczenia pisma za pomocą środków komunikacji elektronicznej doręczenie jest skuteczne, jeżeli w terminie 7 dni od dnia wysłania pisma organ administracji publicznej otrzyma potwierdzenie doręczenia pisma. W razie nieotrzymania takiego potwierdzenia organ doręcza pismo w sposób określony w przepisach niniejszego rozdziału dla pisma w formie innej niż forma dokumentu elektronicznego (zdanie drugie cyt. przepisu). [...] Podkreślić przy tym należy, że brak potwierdzenia doręczenia wezwania o pierwszym terminie rozmowy kwalifikacyjnej skutkować winien przesłaniem stronie tego pisma drogą tradycyjną – na podstawie art. 39 K.p.a. – za pośrednictwem operatora pocztowego, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. Zbyt krótki czas pomiędzy wystosowaniem tego zawiadomienia a terminem rozmowy (6 dni) – na którą to okoliczność zwrócił uwagę skarżący – spowodował, że zastosowanie tego rozwiązania, mającego na celu zabezpieczenie interesów strony w prowadzonym postępowaniu, było niemożliwe. Z powyższych okoliczności organ nie wyciągnął należytych wniosków i powielił uprzednio popełnione uchybienie, ponownie wysyłając stronie w dniu 24 października 2012r. e-mail o wyznaczeniu terminu kolejnej rozmowy kwalifikacyjnej w dniu 26 października 2012r. (zaledwie 2 dni odstępu czasowego). Pomimo braku otrzymania potwierdzenia doręczenia tego wezwania w protokole z posiedzenia z dnia 26 października 2012r. Komisja Naukowa stwierdziła, że „na rozmowę nie zgłosił się p. mgr R. P. pomimo wysłania mu informacji o kolejnym terminie rozmowy kwalifikacyjnej. Komisja postanowiła dołączyć kandydatów do listy osób, których nie rekomenduje do przyznania stypendium”. Powyższa okoliczność legła u podstaw wydania przez Rektora decyzji o odmowie przyznania skarżącemu stypendium.

**wyrok WSA w Kielcach z dnia 20 marca 2013 r.,
sygn. II SA/Ke 102/13**

Rację ma skarżący, iż termin do składania wniosków o przyznanie stypendium, ustalony w powołanym wyżej Komunikacie ma charakter porządkowy i w orzecznictwie sądów administracyjnych podkreśla się, że sam fakt przekroczenia tego terminu przez ubiegającego się o stypendium nie może stanowić wyłącznej podstawy do odmowy przyznania tego stypendium. Jednocześnie nie neguje się jednak potrzeby wprowadzenia pewnej dyscypliny w celu sprawnego przeprowadzenia postępowania i określenia terminu składania wniosków. Mimo, zatem, iż termin ustalony dla składania wniosków nie ma charakteru materialnoprawnego terminu zawitego, to w sytuacji gdy wniosek o przyznanie stypendium złożony został po tym terminie, gdy nastąpiło już rozdysponowanie środków przeznaczonych na określony rodzaj stypendiów, decyzja odmowna zapada wówczas z powodu braku środków, a nie bez rozpatrzenia sprawy, z powołaniem się na wygaśnięcie prawa wskutek uchybienia terminowi. Określenie terminu wynika z obiektywnej potrzeby wyznaczania terminu składania wspomnianych wniosków, skoro uczelnia dysponuje określoną kwotą do ścisłego rozdysponowania. [...] ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym zawiera regulację szczególną względem art. 107 § 1 k.p.a., t.j. art. 177 ust. 4, który stanowi, że: „decyzje wydane przez komisje stypendialne i odwoławcze komisje stypendialne, o których mowa w art. 175 ust. 3 i art. 176 ust. 3, podpisują przewodniczący tych komisji lub działający z ich upoważnienia wiceprzewodniczący.” Ten wymóg przy wydawaniu zaskarżonych decyzji został zachowany. Podpisanie więc obu decyzji przez ich przewodniczących było zgodne prawem i nie stanowiło wad materialnych decyzji.

wyroki WSA w Łodzi z dnia 22 marca 2013 r., sygn. III SA/Łd 912/12

Według Sądu omawiany art. 184 daje podstawy do uznania, że stypendium można przyznać, tylko wtedy, gdy drugi kierunek prowadzi do uzyskania po raz pierwszy tytułu magistra, lub tytułu równorzędnego.

wyroki WSA we Wrocławiu z dnia 28 marca 2013 r., sygn. IV SA/Wr 823/12

Nie można jednak wykluczyć, iż przy rozpoznaniu wniosku konkretnej osoby po raz pierwszy nie doszło do błędów pomyłek, naruszenia prawa, które należy wyeliminować przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Zatem skoro w [...] opierano się na liście rankingowej decyzja rektora o ostatecznym rozdysponowaniu (przyznaniu i wypłacie) środków winna zostać

podjęta dopiero po rozpoznaniu wszystkich wniosków o ponowne rozpoznanie sprawy. W sytuacji bowiem gdyby okazało się, a tego nie można wykluczyć w okolicznościach niniejszej sprawy, że na skutek ponownego rozpoznania sprawy wniosek danego doktoranta został oceniony wyżej niż poprzednio (uzyskał wyższą liczbę punktów), w konsekwencji zmieniałaby się jego pozycja na „liście rankingowej”. W takiej natomiast sytuacji przyznanie zwiększenia stypendium innej osobie – która uzyskała niższą liczbę punktów rankingowych, oznacza przyznanie przez organ zwiększenia stypendium z dotacji podmiotowej niezgodnie z przepisami prawa. Obowiązkiem Rektora [...] było takie uregulowanie procedury przyznawania spornego świadczenia, która wyeliminowałaby takie nieprawidłowości. Błędy lub zaniechania organizacyjne organu w tym zakresie nie mogą obciążać negatywnymi skutkami doktoranta, tym bardziej nie mogą prowadzić do pozbawienia uprawnienia wynikającego z art. 200a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (o ile oczywiście okaże się, że doktorant należy do grupy 30% najlepszych na swoim roku studiów). [...] Podkreślenia wymaga, iż organem upoważniony do przyznania lub odmowy zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji podmiotowej na dofinansowanie zadań projakościowych nie jest Komisja, lecz wyłącznie Rektor. Komisja jest tylko organem opiniującym. To rektor orzekając o przyznaniu lub odmowie przyznania przedmiotowego zwiększenia winien uwzględniając przepisy procedury administracyjnej w pierwszej kolejności szczegółowo ocenić dokonania doktoranta, a następnie wynik tej oceny, z uwzględnieniem kryteriów określonych w ww. regulaminie szczegółowo przedstawić w uzasadnieniu decyzji wydanej na podstawie art. 200a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Wydane w niniejszej sprawie decyzje są całkowicie sprzeczne z podstawowymi zasadami postępowania administracyjnego (art. 7, art. 8, art. 9) K.p.a. a ich uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 107 § 3 K.p.a. W konsekwencji prowadzi to do stwierdzenia, że dokonana przez Rektora [...] ocena wniosku skarżącej jest całkowicie dowolna, nieuzasadniona, a dodatkowo uniemożliwia dokonanie rzetelnej oceny jej prawidłowości. Wątpliwości budzi w szczególności brak przyznania jakiegokolwiek oceny skarżącej w kryterium „ocena za osiągnięcia dydaktyczne”, która zgodnie z § 5 ust. 5 pkt 6 regulaminu jest oceną kierownika studiów doktoranckich dotyczącą osiągnięć dydaktycznych doktoranta. Regulamin określa w tym przypadku dwie możliwości – ocena dobra – 2 punkty, ocena bardzo – dobra 3 punkty, nie przewiduje możliwości nieprzyznania punktów.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia rektor [...] wskazał jedynie, iż skarżącej przyznano 23 pkt, co nie uprawniało jej do uzyskania stypendium. Brak jednak w uzasadnieniu decyzji wyjaśnienia na jakiej podstawie przyznano taką a nie inną liczbę punktów, ewentualnie z jakiej przyczyny nie przyznano w ogóle punktów w pozycji 6. Decyzja o przyznaniu stypendium i a w szczególności dokonana ocena osiągnięć studentki wydawana jest w ramach uznania administracyjnego, które pozwala organowi na swobodną ocenę stanu faktycznego. Dowolność ta jest jednak pozorna, gdyż wskazany powyżej art. 107 § 3 K.p.a. obliguje organ do dokładnego i przekonującego wyjaśnienia podjętego rozstrzygnięcia. W takiej sytuacji organ w uzasadnieniu musi wskazać motywy jakimi kierował się rozstrzygając sprawę w taki, a nie inny sposób. W niniejszej sprawie oznacza to obowiązek uzasadnienia i wyjaśnienia przyznania poszczególnej liczby punktów odpowiadających ocenie poszczególnych osiągnięć doktoranta. Obowiązek ten jest tym bardziej istotny, kiedy organ uczelni publicznej dysponuje środkami finansowymi z dotacji podmiotowej, których sposób dysponowania i cel określają przepisy ustawowe. W rozpatrywanej sprawie organ zbagatelizował jednak rolę uzasadnienia decyzji ograniczając się do wskazanego powyżej lakonicznego wytłumaczenia, iż studentka z wynikiem 23 pkt nie została zaliczona do 30% najlepszych studentów. Co nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym a analiza akt sprawy przedłożonych Sądowi uzasadnia przypuszczenie, że nie jest wykluczone, iż skarżącej na skutek błędu organu nie uwzględniono należnych punktów za osiągnięcia dydaktyczne. Podkreślić należy, jak zasadnie podnosi to skarżąca, że gdyby (hipotetycznie) przyznano w spornym kryterium skarżącej 3 punkty, to łączna suma osiągniętych punktów wynosiłaby 26, co zgodnie ze stanowiskiem Rektora [...] wyrażonym w uzasadnieniu decyzji z [...] czerwca 2012 r. mogłoby oznaczać, iż skarżąca należała do grupy 30% najlepszych doktorantów na III roku studiów doktoranckich [...]. Rozpoznając ponownie sprawę Rektor [...] winien uwzględnić powyższe wskazania i dać temu wyraz w uzasadnieniu podjętego rozstrzygnięcia, spełniającym wymogi określone w art. 107 § 3 K.p.a.

**wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 24 kwietnia 2013 r.,
sygn. II SA/Bd 970/12**

Rektor [...], jako organ administracji publicznej, sam załatwia sprawy należące do jego kompetencji. Może też upoważnić określonych pracowników do załatwiania spraw w jego imieniu, w ustalonym zakresie. Upoważnienie

wywiera ten skutek, że zmienia się osoba wykonująca kompetencje organu przez podejmowanie czynności w prawnych formach działania administracji publicznej. Jest do tego wyznaczony któryś z pracowników urzędu przydanego do pomocy organowi, a nie sam piastun funkcji organu, czyli osoba, która powołaniem na to stanowisko jest umocowana do wykorzystywania kompetencji (komentarz do art. 268a k.p.a. – J Borkowski [w:] Komentarz do Kodeksu postępowania administracyjnego, B. Adamiak, J. Borkowski, 12 wydanie, Wyd. C.H. Beck, W – wa 2012 r., str. 751). Osoba upoważniona do wykonywania kompetencji organu, nie staje się przez to organem administracji, ponieważ wykonuje tylko kompetencje innego organu, lecz ich nie posiada. Działania podmiotu upoważnionego zaliczane są na rachunek organu upoważniającego i traktowane są jako rozstrzygnięcia organu upoważniającego. [...] Prorektor nie jest organem uczelni, lecz pracownikiem organu, działa z upoważnienia Rektora i w jego imieniu wydaje decyzje. W przypadku złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, podlega on wyłączeniu na mocy art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a.

wyrok WSA w Lublinie z dnia 7 maja 2013 r., sygn. III SA/Lu 47/13;

także nt. stosowania art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a.:

wyrok WSA w Lublinie z dnia 23 maja 2013 r.,

sygn. III SA/Lu 152/13;

wyrok WSA w Lublinie z dnia 23 maja 2013 r.,

sygn. III SA/Lu 153/13;

wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 31 maja 2013 r.,

sygn. IV SA/Wr 96/13;

wyrok WSA w Poznaniu z dnia 3 lipca 2013 r.,

sygn. II SA/Po 310/13;

wyrok WSA w Łodzi z dnia 18 lipca 2013 r.,

sygn. III SA/Łd 290/13;

Uprawnienia decyzyjne organu odwoławczego zostały ściśle określone w art. 138 k.p.a., oznacza to, że rozstrzygnięcie tego organu musi przyjąć postać jednej z decyzji wskazanych w tym przepisie. Natomiast zgodnie z art. 138 § 1 k.p.a. organ odwoławczy wydaje decyzję, w której

- utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję albo
- uchyla zaskarżoną decyzję w całości, albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy, albo uchylając tę decyzję – umarza postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części, albo
- umarza postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 k.p.a.),

Organ ten, zgodnie z art. 138 § 2 może również uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jego rozstrzygnięcie.

Tymczasem zaskarżona decyzja w sentencji zawiera rozstrzygnięcie – „nie zostało Panu przyznane stypendium socjalne za miesiąc marzec 2012 r.” Stwierdzić, więc należy, iż decyzja podjęta przez organ odwoławczy, tj. Odwoławczą Komisję Stypendialną nie odpowiada żadnemu z rozstrzygnięć przewidzianych art. 138 k.p.a., – co oznacza, iż decyzja ta wydana została z rażącym naruszeniem tego przepisu. Skoro bowiem określone w art. 138 § 1 i § 2 k.p.a. rodzaje rozstrzygnięć są bezwzględnie wiążące to decyzja, która nie mieści się w ramach tego przepisu, stanowi rażące naruszenie prawa.

wyrok WSA w Gliwicach z dnia 16 maja 2013 r.,

sygn. IV SA/Gl 612/12;

zobacz także:

wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 22 lipca 2013 r.,

sygn. IV SA/Wr 205/13;

wyrok WSA Poznań z 17 stycznia 2014 r., sygn. II SA/Po 658/13;

wyrok WSA w Łodzi z dnia 13 lutego 2014 r.,

sygn. III SA/Łd 1239/13;

wyrok WSA w Poznaniu z dnia 26 marca 2014 r.,

sygn. IV SA/Po 96/14

Z cytowanych wyżej przepisów prawa nie wynika bowiem, że przez „uzyskaniu dochodu” należy rozumieć faktycznie otrzymaną kwotę. Ustawodawca wskazał bowiem, że jest to dochód „spowodowany” zakończeniem urlopu wychowawczego. Wobec takiego sformułowania stwierdzić należy, że w stanie faktycznym sprawy, skoro matka skarżącego po zakończeniu urlopu wychowawczego podjęła ponownie pracę z dniem 1 grudnia 2011 r., to miesiącem uzyskania dochodu jest grudzień 2011 r., za który uzyskała prawo do wynagrodzenia. Wobec tego przyjęcie, że do ustalenia prawa do stypendium socjalnego i wysokości tego świadczenia należy przyjąć kwotę wynagrodzenia, jakie matka skarżącego uzyskała za miesiąc grudzień 2011 r., a nie w miesiącu grudniu 2011 r., nie narusza powołanych wyżej przepisów prawa.

wyrok WSA w Olsztynie z dnia 21 maja 2013 r.,

sygn. II SA/Ol 240/13

Z cytowanych wyżej przepisów prawa nie wynika bowiem, że przez „uzyskanie dochodu” należy rozumieć faktycznie otrzymaną kwotę. Ustawodawca wskazał bowiem, że jest to dochód „spowodowany” zakończeniem urlopu wychowawczego. Wobec takiego sformułowania stwierdzić należy, że w stanie faktycznym sprawy, skoro matka skarżącej po zakończeniu urlopu wychowawczego podjęła ponownie pracę z dniem 1 grudnia 2011 r., to miesiącem uzyskania dochodu jest grudzień 2011 r., za który uzyskała prawo do wynagrodzenia. Nie można bowiem utożsamiać pojęcia „dochód spowodowany zakończeniem urlopu wychowawczego” z pojęciem „dochodu wypłaconego” lub „dochodu faktycznie otrzymanego”. Wypłata wynagrodzenia jest bowiem elementem następczym w stosunku do uzyskania dochodu wskutek zakończenia urlopu wychowawczego. Trzeba mieć na uwadze, że wprowadzone w ustawie o świadczeniach rodzinnych zasady uwzględniania utraty i uzyskania dochodów przy ustalaniu wysokości dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę służą przede wszystkim ustaleniu rzeczywistej wysokości tego dochodu. Trudno zatem zaakceptować stanowisko strony skarżącej, iż dochodem uzyskanym po zakończeniu przez jej matkę urlopu wychowawczego jest tylko kwota 42,14 zł. wynagrodzenia netto wypłaconego w grudniu 2011 r. skoro wskutek zakończenia urlopu wychowawczego uzyskała prawo do wynagrodzenia za cały ten miesiąc. Wobec tego przyjęcie, że do ustalenia prawa do stypendium socjalnego i wysokości tego świadczenia należało przyjąć kwotę wynagrodzenia, jakie matka skarżącej uzyskała za miesiąc grudzień 2011 r., a nie w miesiącu grudniu 2011 r., nie narusza powołanych wyżej przepisów prawa.

**wyroki WSA w Olsztynie z dnia 16 maja 2013 r.,
sygn. II SA/OI 211/13**

Reguła zawarta w art.174 ust. 4 dotyczy wyłącznie podziału środków dotacji przeznaczonych w danym roku kalendarzowym na stypendia rektora dla najlepszych studentów, stypendia socjalne oraz zapomogi dla studentów. Istotą regulacji zawartej w art.174 ust.4 jest określenie jaki procent środków otrzymywanych z budżetu państwa uczelnia publiczna otrzymuje jako dotacje na: zadania związane z bezzwrotną pomocą materialną dla studentów w zakresie określonym w art. 173 ust. 1 oraz dla doktorantów w zakresie określonym w art. 199 ust. 1. Tym samym przepis art. 174 ust. 4 ustawy określa maksymalną liczbę studentów, którzy mogą otrzymać stypendium rektora, ta liczba została wskazana jako nie większa niż 10% liczby studentów każdego kierunku studiów jak również określa ile środków może być

przeznaczonych na ten cel. Niezachowanie wskazanej w ust. 4 proporcji przy podziale środków dotacji przez uczelnię stanowiłoby naruszenie zasad dysponowania funduszami otrzymywanymi z budżetu państwa. [...] Przyjęcie w regulaminie, że stypendia będą przyznawane studentom stanowiącym 10% najlepszych studentów na każdej specjalności istniejącej na danym kierunku, a nie 10% studentów danego kierunku, zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego nie stanowi naruszenia art. 174 ust. 4 ustawy, albowiem w obu przypadkach taka sama liczba osób będzie uprawniona do otrzymania stypendium (np. 10% studentów z kierunku liczącego 50 osób wyniesie 5 osób, a jeżeli na tym kierunku istnieją dwie specjalizacje liczące 20 i 30 osób to 10% z 20 stanowi 2 osoby, a 10% z 30 stanowi 3 osoby, czyli łącznie również 5 osób będzie uprawnionych do stypendium) tak więc ustawowa zasada regulująca podział środków otrzymanych z budżetu państwa na stypendia rektora, a dotycząca liczby studentów uprawnionych do stypendium na danym kierunku nie zostaje naruszona. Tym samym w wydanym na podstawie art. 186 ustawy regulaminie dotyczącym ustalania wysokości, przyznawania, wypłacania, a także określenia szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów, a jedną z tych form pomocy przewidzianą w art.173 ust.1 pkt 3 ustawy są stypendia rektora dla najlepszych studentów, można określić liczbę studentów uprawnionych do stypendium rektora odnosząc 10% do całego kierunku, bądź z uwzględnieniem istniejących na nim specjalizacji. I taka sytuacja miała miejsce w rozpoznawanej sprawie, zgodnie bowiem z § 4 ust. 3 Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej, który miał zastosowanie w kontrolowanej sprawie „Liczba studentów, którzy mogą otrzymać stypendium rektora dla najlepszych studentów nie może przekraczać 10% liczby studentów każdego roku kierunków prowadzonych w uczelni lub każdej specjalizacji jeżeli kierunek takie posiada”. Z jasnego brzmienia tego przepisu wynika, że w przypadku, kiedy dany kierunek prowadzony przez uczelnię posiada specjalizację – próg 10% odnosi się do liczby studentów danej specjalizacji. Natomiast w nowym Regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu [...], który wszedł w życie od 1 października 2012r. wprowadzono w § 4 ust.3 zasadę, że 10% liczby najlepszych studentów odnosi się tylko do kierunku, bez uwzględniania specjalizacji istniejących na danym kierunku. Stąd też zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego zarzuty skargi kasacyjnej nie zasługują na uwzględnienie, albowiem kontrola zaskarżonej decyzji

przeprowadzona przez Sąd I instancji jest zgodna z obowiązującym wówczas stanem prawnym.

wyrok NSA z dnia 22 maja 2013 r., sygn. I OSK 265/13

Z akt sprawy powinno wynikać, że decyzja Komisji stanowi uzewnętrznienie woli jej członków. W przepisach wewnętrznych obowiązujących na terenie U. i dotyczących procedowania OKS przyjęto odpowiadające tym standardom rozwiązanie aby z prac Komisji sporządzać protokół podpisywany przez przewodniczącego, sekretarza komisji oraz obecnych na posiedzeniu członków tego organu. Tak zapis znajduje się w § 2 pkt 13 Regulaminu przyznawania świadczeń pomocy materialnej oraz miejsc w domach studenta dla studentów U. z dnia 1 października 2011 r. /tekst jednolity; zwany dalej Regulaminem/. Treść protokołu ma służyć zweryfikowaniu nie tylko tego czy decyzje podjęła Komisja, a nie tylko jej przewodniczący lub wiceprzewodniczący, lecz także ustaleniu czy w jej pracach brały udział osoby wchodzące w jej skład. Jest oczywistym, że tylko w ten sposób można też skontrolować czy przy wydawaniu decyzji brała udział wymagana przez prawo liczba członków organu kolegialnego. Reasumując, przepisy u.Pr.sz.w. pozwalając przewodniczącemu na jednoosobową autoryzację rozstrzygnięć Komisji Stypendialnych, nie zwalniają Komisji od obowiązku utrwalenia w aktach sprawy przebiegu jej posiedzenia oraz utrwalania danych osobowych członków, którzy brali w nim udział. [...] Reasumując, ma prawo do stypendium Rektora student, który uzyskał zgodę na przedłużenie sesji podstawowej i uzyskał zaliczenie w okresie przypadającym na sesję poprawkową. W takich okolicznościach student zachowuje prawo do podejścia do egzaminu lub zaliczenia w terminie podstawowym.

**wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 23 maja 2013 r.,
sygn. II SA/Rz 150/13**

W art. 179 ww. ustawy, określone zostały zasady i warunki przyznania stypendium socjalnego dla studentów. Zauważyć należy, że w ust. 1 powołanego artykułu, określony został podstawowy warunek przyznania przedmiotowej pomocy, który wyznacza trudna sytuacja materialna studenta. Doprecyzowanie tego warunku jest zadaniem uczelni, stosownie bowiem do ust. 2 art. 179, rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego ustala wysokość dochodu na osobę w rodzinie uprawniająca do ubiegania się o stypendium socjalne (próg dochodu).

Stosownie do art. 179 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, minimalna wysokość dochodu na osobę w rodzinie, przy której uczelnie gwarantują otrzymanie stypendium socjalnego jest ustalona jako 1,30 określonej w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013 r., poz. 182) kwoty kryterium dla osoby w rodzinie – obecnie [...] zł.

Maksymalna wysokość dochodu na osobę w rodzinie, przy której uczelnie, co należy podkreślić, mogą przyznawać stypendium socjalne, jest ustalona w 1,30 sumy kwot określonych w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2006 r., Nr 139, poz. 992 ze zm.), tj. kwoty kryterium dochodowego dla zasiłku rodzinnego ([...] zł) oraz kwoty zasiłku rodzinnego na dziecko powyżej 18 roku życia, wynoszącego [...] zł.

**wyrok WSA w Szczecinie z dnia 29 maja 2013 r.,
sygn. II SA/Sz 392/13**

Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.a. powoduje, że niektóre przepisy będą miały zastosowanie wprost, niektóre zaś w ogóle nie będą mogły mieć zastosowania [...] Skoro skarżąca nie zaliczyła przedmiotów z semestru drugiego ani w terminie zakreślonym przez rektora, ani dla niej indywidualnie trudno mówić o spełnieniu warunku, wskazanego w ww. przepisie. Mimo warunkowego zaliczenia roku wszystkie przedmioty objęte programem studiów nie zostały przez nią zdane, stąd właśnie zaliczenie roku, ale tylko warunkowe.

Należy podkreślić, że skarżąca ubiegała się o stypendium dla najlepszych studentów, a takie jest przyznawane, jak wynika z § 19, przede wszystkim za dobre wyniki w nauce, także za inne osiągnięcia w tym sportowe, jednak pod warunkiem zaliczenia wszystkich przedmiotów z danego roku akademickiego.

wyrok NSA z dnia 29 maja 2013 r., sygn. I OSK 177/13

[...] w sposób nieprawidłowy organ uzasadnił swoje rozstrzygnięcie, pozabawiając tym samym skarżącą poznania i zrozumienia działań podjętych w wyniku złożonego przez nią wniosku, co stanowi naruszenie art. 11 i art. 107 § 3 k.p.a. Stąd też brak przedstawienia okoliczności faktycznych i wskazania podstawy co do przyjętej granicy liczby 5,5% studentów, uniemożliwia dokonanie oceny zasadności podjętego rozstrzygnięcia.

W tym stanie rzeczy, zaskarżona decyzja pozostawia wątpliwości co do tego, jakie względy rozstrzygały o negatywnym załatwieniu sprawy, dlatego decyzję tę należy uznać za dowolną. Decyzja w sprawie stypendium rektora dla najlepszych studentów jest decyzją uznaniową, która wymaga zobiektywizowanego uzasadnienia, czyli obowiązkiem organu jest pełne wyjaśnienie stanu faktycznego sprawy, zgodnie z rzeczywistością oraz właściwe ustalenie podstaw prawnych rozstrzygnięcia. W przypadku negatywnego rozstrzygnięcia należy wykazać, że wydanie innej decyzji w istniejącym stanie prawnym i faktycznym było niemożliwe.

wyrok WSA w Opolu z dnia 3 czerwca 2013 r., sygn. II SA/Op 131/13

Decyzja organu I instancji nie odpowiada powyższym wymogom. W uzasadnieniu Rektor powołał jedynie szereg aktów prawnych określających zasady przyznawania stypendiów i poinformował stronę o ilości uzyskanych punktów. Wskazał ponadto, że jest to ilość, która nie uprawnia do otrzymania stypendium. Nie wyjaśnił w ogóle jakimi kryteriami kierował się przyznając skarżącemu punkty za poszczególne osiągnięcia doktoranta. Tym samym zgodzić się należy ze stanowiskiem prezentowanym w skardze, że organ wydając decyzję naruszył przepisy art. 77 § 1 i 107 § 3 k.p.a.

**wyrok WSA w Łodzi z dnia 12 czerwca 2013 r.,
sygn. III SA/Łd 277/13;**

WSA w Łodzi z dnia 12 czerwca 2013 r., sygn. III SA/Łd 278/13

Taką istotną różnicą w sytuacji obywateli jest posiadanie bądź brak posiadania wykształcenia wyższego przy jednocześnie ograniczonych środkach Państwa na wspieranie obywateli w uzyskaniu wyższego wykształcenia. W tej sytuacji nie można uznać, że doszło do naruszenia norm konstytucyjnych poprzez przyjęcie takiego rozwiązania ustawowego, które pozwala na udzielenie wsparcia Państwa w uzyskaniu wyższego wykształcenia możliwe jak największej liczbie obywateli przy jednoczesnym pozostawieniu obywatelom, którzy to wykształcenie już zdobyli decyzji, czy zamierzają dalej podnosić poziom swojego wykształcenia.

**wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 18 czerwca 2013 r.,
sygn. II SA/Bd 253/13**

Natomiast wszyscy członkowie komisji stypendialnej jako organu kolegialnego, któremu przekazana została kompetencja do sprawowania admi-

nistracji publicznej (uprawnienia w zakresie przyznawania stypendium), czyli rozpoznawania indywidualnych spraw administracyjnych i wydawania decyzji – podlegają wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie, w której brali udział w wydaniu zaskarżonej decyzji na podstawie art. 24 § 1 pkt 5 k.p.a.

**wyrok WSA w Olsztynie z dnia 18 czerwca 2013 r.,
sygn. II SA/OI 357/13**

Istotne jest zatem sprawdzenie, czy w toku postępowania w sposób wyczerpujący zebrano materiał dowodowy, czy zostały wyjaśnione istotne okoliczności faktyczne oraz czy oceny przesłanek warunkujących przyznanie stypendium dokonano po wszechstronnym rozważeniu całokształtu materiału dowodowego sprawy.

Oczywistym jest, że podejmowanie decyzji opartych na uznaniu administracyjnym nie może oznaczać arbitralności. Zakres uznania wyznaczany jest zawsze normami kompetencyjnymi, przepisami proceduralnymi i przepisami prawa materialnego. Wydając decyzje o charakterze uznaniowym organ jest związany nie tylko przepisami prawa ale i celem określonej regulacji.

Obowiązkiem organu jest przedstawienie w uzasadnieniu decyzji na tyle wyczerpującej argumentacji aby sąd administracyjny był w stanie ocenić, czy zawarte w decyzji rozstrzygnięcie nie zapadło z przekroczeniem granic uznania administracyjnego.

wyrok NSA z dnia 19 czerwca 2013 r., sygn. I OSK 516/13

Zatem zdaniem organu w niniejszej sprawie ocenie nie podlega wszelka aktywność naukowa, lecz tylko taka, dla którego rada wydziału lub senat wystąpiły z wnioskiem o stypendium i tylko taka, która odpowiada kierunkowi studiów. Stąd organ – co Sąd w pełni podziela – nie wziął pod uwagę większości osiągnięć skarżącego, tj. przygotowania filmików edukacyjnych dotyczących historii powszechnej i historii Polski, współpracy z Instytutem Pedagogicznym w [...], udziale w seminarium Rady Europy dotyczącym wielokulturowości w programach nauczania, publikacji dotyczących łamania praw człowieka, artykułu na temat XVI Sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży, udziału w 4 konferencjach („Młodzi na rzecz dzieci...”, „Historia i Kultura Romów”, „Stosunki polsko – żydowskie...” i „Szkoła przyjazna prawom człowieka”) oraz pracy w charakterze nauczyciela historii

w liceum ogólnokształcącym, a to dlatego, że nie są to osiągnięcia związane z kierunkiem studiów skarżącego, tj. z filologią angielską. [...] Reasumując, w ocenie Sądu przesłanki przyznania stypendium ministra za osiągnięcia w nauce, dotyczą studenta – co wynika z treści art. 181 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – szczególnie wyróżniającego się w nauce oraz posiadającego osiągnięcia naukowe. Skoro zatem stypendium przysługuje studentowi „szczególnie wyróżniającemu się w nauce”, to rzeczą oczywistą jest dla Sądu, że dotyczy to okresu określonego czasową cezurą nauki na aktualnym kierunku studiów i niepowtarzającą się (niepowielającą) tematyką oraz wiedzą i umiejętnościami związanymi z tym konkretnym kierunkiem studiów, co przez analogię sprowadza się również do „osiągnięć naukowych”. Innymi słowy, za osiągnięcia naukowe przy przyznawaniu stypendium w trybie art. 173 ust. 1 pkt 4 ustawy, uznać należy jedynie te spośród wszystkich ewentualnych osiągnięć, które związane są z aktualnym kierunkiem studiów studenta ubiegającego się o stypendium. W przeciwnym bowiem razie, pod owe przesłanki można by zaliczyć wszystkie przejawy, słusznej skądinąd ze społecznego punktu i godnej aprobaty, aktywności ubiegającego się o stypendium, jednakże pozostającej w jaskrawej sprzeczności z ideą stypendium „za osiągnięcia w nauce”.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 20 czerwca 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 681/13**

Reguła płynąca z tego unormowania jest zatem taka, że rozstrzygnięcia Komisji podpisują, co do zasady – jej przewodniczący, a wiceprzewodniczący – tylko na podstawie dającego się zweryfikować upoważnienia (najlepiej pisemnego) i tylko podczas nieobecności przewodniczącego w pracach komisji. [...].), przepisy nie przewidują bowiem wydania kolejnej decyzji merytorycznej w tej samej sprawie po wyczerpaniu toku administracyjnego, a tym samym złożenia ponownie (dwukrotnie) wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy, należało więc stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji, eliminując ją tym samym z obrotu prawnego i to na podstawie art. 145 § 1 pkt 2 p.p.s.a. orzekając jak w punkcie 1 sentencji wyroku. [...] jeżeli student nie otrzymał z przedmiotu oceny niedostatecznej, to usprawiedliwienie nieobecności na zaliczeniu i zgoda Dziekana na podejście do zaliczenia w innym terminie stanowi o przedłużeniu sesji podstawowej. W takich warunkach student ma zachowany termin do pierwszego podejścia do egzaminu. W konsekwencji uzyskanie zaliczenia w terminie przedłużonym

sesji podstawowej i uzyskanie zaliczenia w okresie przypadającym na sesję poprawkową nie może być przeszkodą do otrzymania stypendium Rektora.

**wyrok WSA w Poznaniu z dnia 26 czerwca 2013 r.,
sygn. IV SA/Po 307/13**

Ustawodawca zdefiniował pojęcie samodzielnego finansowo studenta w ust. 6 art. 179 ustawy, który stanowi, że student jest samodzielny finansowo, jeżeli on lub jego małżonek spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) posiadał stałe źródło dochodów w ostatnim roku podatkowym;
- 2) posiada stałe źródło dochodów w roku bieżącym;
- 3) jego miesięczny dochód w okresach, o których mowa w pkt 1 i 2, nie jest mniejszy niż 1,30 sumy kwot określonych w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- 4) nie złożył oświadczenia o prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego z rodzicami bądź jednym z nich.

Zdaniem Sądu przytoczona treść powyższego przepisu nie pozwala na ustalenie samodzielności finansowej w oparciu o inne przesłanki niż wymienione w tym przepisie, które muszą być spełnione łącznie. Z tej racji zasadnie w zaskarżonej decyzji uznano, że podnoszona przez skarżącą okoliczność odmowy przyznania jej stypendium socjalnego, jako oparta na innych przesłankach, nie ma wpływu na kwestię samodzielności finansowej na podstawie ustawy.

**wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 26 czerwca 2013 r.,
sygn. IV SA/Wr 145/13**

Przenosząc powyższą regulację oraz uwagi dotyczące instytucji wyłączenia na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż w przedmiotowej sprawie mieliśmy do czynienia z taką otóż sytuacją, że w postępowaniu w przedmiocie przyznania zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji pro-jakościowej, uczestniczyła osoba, która zasiadając w Komisji Doktoranckiej Wydziału Prawa, sama złożyła jednocześnie wniosek o przyznanie takiego stypendium, a następnie została jego jedyną beneficjentką wśród doktorantów III roku studiów. Wprawdzie, jak wynika z ustawy o szkolnictwie wyższym, to Rektor jako organ uczelni wydaje decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania stypendium doktoranckiego, tym niemniej Komisja Doktorancka może być, zdaniem Sądu, uznana za quasi organ, albowiem to

ona opiniuje wnioski o przyznanie takowego stypendium i rekomenduje Rektorowi listę doktorantów, którym takie stypendium należy przyznać. W konsekwencji, skoro to Komisja de facto rozstrzyga, którym spośród wnioskujących doktorantów, Rektor przyznana stypendium, to również do jej członków powinny mieć zastosowanie podstawowe standardy bezstronności, jakie wprowadza w stosunku do pracowników organów administracji przepis art. 24 §1 k.p.a. [...]. Obowiązujące regulacje ustawowe w zakresie przyznawania stypendiów doktoranckich nie wprowadzają żadnych ograniczeń, które uniemożliwiałyby ukształtowanie składu Komisji doktoranckiej w sposób gwarantujący rozpoznanie wniosków o przyznanie takich stypendiów zgodnie z wymogami procedury administracyjnej i standardami bezstronności. Istnieje zatem możliwość takiego ukształtowania składu osobowego Komisji, aby nie znalazł się w niej przedstawiciel doktorantów, który jest jednocześnie wnioskodawcą, a następnie beneficjentem przydzielanego stypendium. W przypadku zaś trudności z wyłonieniem takiego przedstawiciela doktorantów, który nie byłby jednocześnie zainteresowany uzyskaniem określonego rodzaju stypendium, dla zachowania opisanych standardów postępowania administracyjnego, wystarczające byłoby również, aby członek Komisji będący jednocześnie wnioskodawcą określonego stypendium, wyłączył się od głosowania we własnej sprawie. Przy czym, co należy podkreślić, okoliczność ta powinna znaleźć odzwierciedlenie w protokole z posiedzenia Komisji.

**wyrok WSA w Białymstoku z dnia 2 lipca 2013 r.,
sygn. II SA/Bk 858/12**

W ocenie Sądu, ratio legis art. 174 ust. 4 powołanej wyżej ustawy było określenie górnego pułapu środków, które mogą zostać przeznaczone na stypendia dla osób wyróżniających się wysoką średnią, osiągnięciami naukowymi, artystycznymi, czy osiągnięciami sportowymi, jednakże z poszanowaniem konstytucyjnej zasady równości obywateli wobec prawa oraz zasady praworządności. Stosowanie tego przepisu – jak słusznie zauważył skarżący – nie może bowiem polegać na udzielaniu pomocy materialnej tylko tym osobom, które zdecydowały się na tzw. oblegane kierunki, ale również premiowaniu osób studiujących kierunki mniej popularne, zazwyczaj trudniejsze i wymagające nie tylko większego nakładu pracy, ale i nierzadko niepospolitych zdolności. [...] Zdaniem Sądu, przyjęcie w Regulaminie rozwiązań, które ze swej istoty ograniczają krąg osób, mogących ubiegać się o stypendium rektora i to z przyczyn, które dotyczą samej Politechniki

(uznającej zasadność istnienia kierunków o bardzo małej liczbie studentów i jednocześnie odmawiającej korzystania przez studentów z pełni praw), a nie z przyczyn leżących po stronie studenta (wyniki w nauce niewystarczające do otrzymania stypendium), nastąpiło z naruszeniem reguł zawartych w Ustawie Zasadniczej oraz w ustawodawstwie zwykłym.

wyrok WSA w Szczecinie z dnia 4 lipca 2013 r., sygn. II SA/Sz 28/13

Art. 3 pkt 1a) ustawy definiuje dochód jako przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27, 30b, 30 c i 30e ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U z 2010 r. nr 51, poz. 307, ze zm.), pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Podstawą obliczenia dochodu przypadającego na jedną osobę w rodzinie skarżącego ubiegającego się o przyznanie stypendium socjalnego w roku akademickim 2012/2013 był rok 2011 r. (zgodnie z art. 3 pkt 2a ustawy).

Stosownie do art. 5 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych, w przypadku utraty dochodu przez członka rodziny, osobę uczącą się lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód nie uwzględnia się dochodu utraconego. W tym celu ustawodawca określił – w art. 3 pkt 23 tej ustawy – katalog dochodów utraconych.

Zgodnie z treścią wymienionego art. 3 pkt 23 ustawy przez utratę dochodów należy rozumieć utratę spowodowaną:

- uzyskaniem prawa do urlopu wychowawczego,
- utratą prawa do zasiłku lub stypendium dla bezrobotnych,
- utratą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z wyłączeniem pracy wykonywanej na podstawie umowy o dzieło,
- utratą zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, a także emerytury lub renty, renty rodzinnej lub renty socjalnej, z wyjątkiem rent przyznanych rolnikom w związku z przekazaniem lub dzierżawą gospodarstwa rolnego,
- wyrejestrowaniem pozarolniczej działalności gospodarczej,

- utratą zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego lub zasiłku macierzyńskiego, przysługujących po utracie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,
- utratą zasądzonych świadczeń alimentacyjnych w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do tych świadczeń.

Przepis ten enumeratywnie wymienia przypadki kiedy w rozumieniu ustawy następuje utrata dochodu. W świetle obowiązujących przepisów brak jest podstaw do uwzględnienia przy obliczeniu dochodu rodziny skarżącego utraty dochodu z tytułu umowy o dzieło w 2011 r. na podstawie art. 5 ust. 4 ustawy z uwagi na przekroczenie kryterium dochodowego.

**wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 18 lipca 2013 r.,
sygn. IV SA/Wr 203/13**

Podkreślenia wymaga, że w niniejszej sprawie spełniony został przez skarżącą warunek „kontynuacji nauki” po „ukończeniu jednego kierunku studiów”. Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia na kierunku filologia romańska, skarżąca podjęła studia drugiego stopnia na tym samym kierunku, jednocześnie studiując na kierunku pedagogika na studiach pierwszego stopnia. Art. 184 ust. 5 p.s.w. przewiduje wyjątek od braku możliwości przyznania stypendium studentowi, który ukończył jeden kierunek studiów. Jeżeli student kontynuuje naukę – nawet na innym kierunku – w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego, może mu zostać przyznane stypendium. Kontynuując naukę w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra w ramach jednego kierunku, to znaczy filologii romańskiej, skarżąca tym bardziej mogła ubiegać się o przyznanie stypendium, jednakże pod warunkiem, że taki wniosek zostałby złożony na kierunku filologia romańska. Kierunek pedagogika jest co prawda „drugim kierunkiem studiów” w rozumieniu art. 184 ust. 5 p.s.w., ale ponieważ nie stanowi kierunku na którym skarżąca „kontynuowała” naukę „po ukończeniu jednego kierunku studiów”, to złożony przez skarżącą wniosek nie mógł prowadzić do przyznania stypendium.

Uznanie zasadności zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 184 ust. 5 p.s.w. oznacza, że niezasadnie uchylił zaskarżone decyzje na podstawie art. 145 § 1 pkt 1 lit. c p.p.s.a.

W odniesieniu do skargi kasacyjnej wniesionej przez A.K., Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że nie zawierała usprawiedliwionych podstaw.

W szczególności, skarżąca niezasadnie powołuje się na zasadę ochrony praw nabytych. Naczelny Sąd Administracyjny zaznacza, że decyzja o przy-

znaniu stypendium nie ma charakteru deklaratoryjnego a konstytutywny. Z uwagi na specyficzny charakter decyzji o przyznaniu stypendium, podstawę faktyczną decyzji stanowią co prawda wyniki uzyskane przez studenta w poprzednim roku akademickim, ale są one oceniane w dacie orzekania przez organ, który zobowiązany stosować stan prawny obowiązujący w dacie orzekania. Art. 184 ust. 1 p.s.w. wyraźnie stanowi, że stypendia są przyznawane „w danym roku akademickim”.

wyrok NSA z dnia 23 lipca 2013 r., sygn. I OSK 929/13

Ze wskazanych powyżej regulacji wynika, że podstawą rozstrzygnięć podmiotów decydujących o przyznaniu stypendium rektora dla najlepszych studentów są nie tylko przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym, ale także przepisy wydanego przez rektora, na podstawie art. 186 ust. 1 ustawy regulaminu, będącego aktem wykonawczym, mającym swoje umocowanie w tej ustawie [...]. Nie może być jednak, zdaniem Sądu, takiej sytuacji, że skład orzekający (personalnie) w pierwszej instancji wydaje również decyzję, jako organ odwoławczy, w tej samej sprawie. Prowadzi to do istotnego naruszenia przepisów k.p.a., mającego istotny wpływ na wynik sprawy. [...]. Dlatego też znaczne wątpliwości w ocenie Sądu budzi to, kto faktycznie podejmował merytoryczne decyzje odnoszące się do wniosku skarżącej. Data wskazana w decyzji I instancji i przy ponownym rozpoznaniu wniosku skarżącej o ile pokrywa się z datą posiedzenia komisji z przeprowadzenia czynności postępowania wyjaśniającego, o tyle nie jest zgodna z datą posiedzenia OKS S. Data doręczenia decyzji organu I instancji skarżącej jest datą wcześniejszą niż data posiedzenia OKS S na której rozpatrywano jej wniosek, zatem w ocenie Sądu powoduje to istotną wątpliwość kto faktycznie wydał decyzje.

wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 1 sierpnia 2013 r., sygn. II SA/Go 343/13

Przepisy ustawy pozwalają przewodniczącemu na jednoosobową autoryzację rozstrzygnięć Komisji Stypendialnych, nie zwalniają Komisji od obowiązku utrwalenia w aktach sprawy przebiegu jej posiedzenia oraz liczby członków, którzy brali w niej udział. W przekazanych do Sądu aktach administracyjnych nie ma protokołu z posiedzenia Komisji, zakończonego wydaniem pierwszej decyzji z [...]r.

Z uwagi na kolegialny charakter organu konieczne jest też zbadanie czy, z udziału w pracach Komisji wyłączone zostały osoby wskazane w art. 24 i 25 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego[...].

Niedopuszczalne było więc w niniejszej sprawie rozpoznanie wniosku o ponowne rozpoznanie sprawy przez osoby, które brały już udział w wydaniu decyzji, której wniosek ten dotyczył. [...]

**wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 2 sierpnia 2013 r.,
sygn. II SA/Bd 423/13**

Jak wcześniej stwierdzono dopuszczenie przez ustawodawcę do dokonywania ocen (w ramach regulaminu) wskazuje, że decyzja organu jest podejmowana w ramach tzw. uznania administracyjnego. Orzekając w ramach tego uznania organ administracji musi mieć na względzie cel wymieniony w ustawie tzn. aby stypendia otrzymali studenci, którzy osiągają najwyższe wyniki w nauce jak i w sporcie. Decyzja podejmowana we wskazanym trybie nie może mieć charakteru dowolnego. Uznanie administracji obejmuje również prawo organu do oceny hierarchii zgłaszanych wniosków – zwłaszcza w sytuacji jak podnosił organ bardzo ograniczonych środków finansowych przeznaczonych w szczególności na stypendia za wysokie wyniki w sporcie. W doktrynie jak również w orzecznictwie sądownoadministracyjnym podkreśla się, że decyzje o charakterze uznaniowym powinny w szczególności zawierać przejrzyste uzasadnienie, z którego wynika jakie czynniki zadecydowały o odmowie/przyznaniu świadczenia. [...]

W niniejszej sprawie w ocenie Sądu organ naruszył przepis art. 107 § 3 kodeksu postępowania administracyjnego – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Jak trafnie zarzuca skarżąca z uzasadnienia decyzji faktycznie nie wynika jakie okoliczności zadecydowały o odmowie przyznania świadczenia. Istotnie, stwierdzenie „że wyniki skarżącej nie są wysokie”, nie ma charakteru merytorycznego, nie wyjaśniono jakie kryteria dały podstawę do takiej oceny. Nie wskazano okoliczności, czy dowodów, które dają podstawę do takiego określenia. Zgodzić się również należy ze skarżącą, że uzasadnienie decyzji odmawiającej przyznania stypendium powinno zawierać wyjaśnienie takiego rozstrzygnięcia, zwłaszcza w sytuacji braku definicji „wysokich wyników” tak w ustawie jak i w regulaminie. Podkreślić też należy, że regulamin przyznawania pomocy materialnej studentom nie zawiera w przedmiocie przyznania stypendium za wyniki sportowe żadnych uregulowań – dotyczących tych wyników.

Zauważyć też należy, że dopiero w odpowiedzi na skargę pojawiły się wyjaśnienia co do kryteriów, które zadecydowały o przyznaniu omawianego stypendium innej osobie. Pismo to jednak nie może konwalidować braków decyzji.

Dodać też należy, że ograniczenia finansowe, o których przede wszystkim mowa w decyzjach, nie są jedynym wyznacznikiem w sprawach rozpoznawania wniosków o przyznanie stypendium.

**wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 6 sierpnia 2013 r.,
sygn. IV SA/Wr 170/13**

Z przepisów art. 184 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.) niewątpliwie wynika zakaz pobierania stypendiów równocześnie na kilku kierunkach studiów. Nie ma natomiast zakazu otrzymywania stypendiów w przypadku kontynuowania – w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego – nauki na drugim kierunku studiów po ukończeniu studiów pierwszego stopnia. Nie ma przy tym znaczenia fakt, czy kontynuacja nauki odbywać się będzie na studiach uzupełniających magisterskich czy na studiach jednolitych magisterskich. Każde z nich bowiem prowadzi do uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego.

**wyrok WSA w Białymstoku z dnia 13 sierpnia 2013 r.,
sygn. II SA/Bk 203/13**

W rozpoznawanej sprawie ani Odwoławcza Komisja Stypendialna, ani Komisja Stypendialna nie uzasadniła swych decyzji czym uchybiła wskazanym regułom postępowania i to w sposób mający istotny wpływ na wynik rozstrzygnięcia. Brak uzasadnienia powołanych decyzji powoduje, iż nie można stwierdzić, czy zastosowane kryteria przez Komisję Stypendialną były właściwe, czy też nie, bowiem z decyzji nie wynika jakimi kryteriami organy się kierowały. [...] z uzasadnień decyzji nie wynika, dlaczego i na jakiej podstawie prawnej, w oparciu o jakie przepisy, organy odmówiły skarżącemu wnioskowanego świadczenia pieniężnego. [...]

W celu ustalenia kryterium uprawniającego do uzyskania przedmiotowego stypendium niezbędnym jest zatem prawidłowe ustalenie wysokości dochodu na rodzinę. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie studenta jest ustalana z uwzględnieniem faktu, czy jest on samodzielny finansowo w rozumieniu art. 179 ust. 6 powołanej ustawy, czy też jest niesam-

modzielny finansowo w rozumieniu tego przepisu. Zaznaczyć przy tym należy, że niespełnienie przez studenta warunku samodzielności finansowej, o której mowa w art. 179 ust. 6 pow. ustawy, nie przesadza jeszcze o tym, że student ten nie spełnia kryterium dochodowego uprawniającego go do otrzymania stypendium socjalnego. W takim bowiem przypadku miesięczna wysokość jego dochodu w rodzinie winna być ustalana z uwzględnieniem dochodów, o których mowa w art. 179 ust. 4. powołanej ustawy [...].

Ustawodawca nie podał w przepisach PSW *expressis verbis* znaczenia pojęcia rodzina studenta, ale pojęcie to da się wywieść z analizy treści art. 179 ust. 4 i ust. 5 p.s.w. Skoro bowiem w pierwszym z tych przepisów wymieniono zamknięty katalog członków rodziny, których dochody uwzględnia się „przy ustalaniu wysokości dochodu uprawniającego studenta do ubiegania się o stypendium [...], zaś w drugim z nich nakazano stosować określone zasady, ale z uwzględnieniem ust. 4, to uznać należy, że krąg członków rodziny uwzględniany przy ustalaniu miesięcznej wysokości dochodu na osobę w rodzinie studenta (art. 179 ust. 5 p.s.w.), jest tożsamy z kręgiem członków rodziny, o których mowa w art. 179 ust. 4 p.s.w. [...].

Sąd nie podziela również poglądu organu o nieprzysługiwaniu skarżącemu wnioskowanych przez niego form pomocy materialnej, z tej przyczyny, że obecnie skarżący nie posiada już statusu studenta z uwagi na obronę pracy magisterskiej. Argument ten jest zupełnie niezrozumiały wobec faktu, że w momencie składania wniosku przez K. D. o przyznanie mu stypendium socjalnego, stypendium na wyżywienie i stypendium mieszkaniowego na rok akademicki 2010/2011, niewątpliwie był studentem i spełniał tym samym przesłanki z art. 179 ust. 1 powołanej ustawy, a z akt sprawy nie wynika, ażeby nie ukończył tego roku studiów. Prowadzenie zaś przez organ sprawy w taki sposób, że jego decyzje są wielokrotnie uchylane przez Sąd Administracyjny, nie może rodzić ujemnych skutków dla skarżącego.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 sierpnia 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 579/13**

Wypada przy tym zauważyć, że decyzja administracyjna jest aktem, który składa się z dwóch istotnych elementów: rozstrzygnięcia, zwanego również osnową lub sentencją, oraz uzasadnienia. Obie te części stanowią jedność w znaczeniu materialnym oraz formalnym i żadna z nich nie może istnieć oddzielnie w obrocie prawnym. Rozstrzygnięcie zawarte w decyzji jest przy tym jednym z najistotniejszych elementów decyzji administracyjnej, sta-

nowi bowiem jej kwintesencję, jako że wyraża rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego przypadku, w kontekście okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. Rozstrzygnięcie przesądza o istocie sprawy. Rozstrzygnięcia nie można zatem ani domniemywać, ani wyprowadzać z treści uzasadnienia, winno ono być wyrażone wprost w sentencji decyzji w sposób precyzyjny, bez niedomówień i możliwości różnej interpretacji.

wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 sierpnia 2013 r.,

sygn. II SA/Po 570/13;

także:

WSA Poznań 29 sierpnia 2013 r., sygn. II SA/Po 657/13

Przed wszystkim zauważyć należy, że organy orzekające w sprawie błędnie wskazały, że aby uzyskać stypendium socjalne doktorant musi spełnić warunek samodzielności finansowej, określony w art. 179 ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym.

wyrok WSA w Łodzi z dnia 5 września 2013 r.,

sygn. III SA/Łd 592/13

Rację ma także skarżący podnosząc, że podlega on wprawdzie przepisom k.k.w., ale wyłącznie w zakresie zasad odbywania kary. K.k.w. nie przewiduje żadnych ograniczeń w sytuacji ubiegania się przez osobę odbywającą karę pozbawienia wolności o stypendium rektora dla najlepszych studentów. Powyższe oznacza, że skarżący pomimo, iż odbywa karę pozbawienia wolności zachowuje jednak pewne prawa i obowiązki przysługujące studentom. Art. 4 § 2 k.k.w. wyraźnie stanowi, że skazany zachowuje prawa i wolności obywatelskie, a ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia. Takich ograniczeń w stosunku do studentów odbywających karę pozbawienia wolności nie przewiduje ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012 r. poz. 572, dalej jako ustawa „Prawo o szkolnictwie wyższym”). Ograniczenie kręgu osób uprawnionych do otrzymywania przedmiotowego stypendium wynika dopiero z umowy jaka została zawarta pomiędzy Uczelnią a Aresztem Śledczym w R.. Umowa cywilnoprawna nie może zaś być sprzeczna z prawem powszechnie obowiązującym, czyli w tym przypadku z ww. ustawą.

wyrok WSA w Warszawie z dnia 5 września 2013 r.,

sygn. VIII SA/Wa 315/13

Ponadto – jak zostało powyżej wskazane, przyznanie stypendium naukowego rektora następuje na wniosek studenta (art. 175 ust. 2 ustawy) – a skoro tak, to przyjąć należy, że uprawnienie do stypendium nie powstaje niejako „z mocy samego prawa”, a dopiero na skutek działań podjętych przez zainteresowanego (złożenia wniosku o przyznanie tego stypendium). W momencie składania przez skarżącą wniosku o przyznanie stypendium skarżąca, posiadając już status studenta studiów dziennych, nie mogła w żadnym wypadku nabyć prawa do stypendium przewidzianego dla studentów studiów wieczorowych (nie kontynuowała już bowiem w tym trybie nauki).

**wyrok WSA w Gdańsku z dnia 19 września 2013 r.,
sygn. III SA/Gd 338/13**

W niniejszej sprawie decyzja o odmowie przyznania skarżącej stypendium objętego wnioskiem została wydana w pierwszej instancji w dniu [...] 2012 r. przez organ określony jako Odwoławcza Komisja Stypendialna Uczelni A (decyzję podpisał Przewodniczący Odwoławczej Komisji Stypendialnej [...] J. L.). Ten sam organ wydał w dniu [...] grudnia 2012 r. decyzję w instancji odwoławczej. Tak same decyzje, jak i akta sprawy nie zawierają żadnych informacji pozwalających na ustalenie, że Rektor Uczelni A przekazał tej komisji uprawnienia w zakresie przyznawania stypendium dla najlepszych doktorantów. Przepis § 3 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej doktorantom Uczelni A przewiduje taką możliwość, ale sam w sobie nie stanowi wykazania, że w sprawie orzekł w imieniu Rektora Uczelni A uprawniony organ kolegialny. Poza tym nie jest znany skład osobowy Stypendialnej Komisji Odwoławczej, bowiem nie został wymieniony w żadnej z wydanych decyzji. Brak jest również dokumentu, który potwierdziłby status osoby, która podpisała obydwie decyzje w imieniu Odwoławczej Komisji Stypendialnej [...]

W tym miejscu przypomnieć należy, że zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. decyzja powinna zawierać oznaczenie organu administracji publicznej i niewątpliwie w przypadku organu kolegialnego decyzja winna zawierać imiona i nazwiska jej członków, mimo że na podstawie art. 177 ust. 4 powołanej ustawy (co również zostało powtórzone w § 4 ust. 1 regulaminu) podpis pod decyzją składa przewodniczący odwoławczej komisji stypendialnej. Wskazanie składu organu kolegialnego pozwala na identyfikację osób sprawujących funkcję danego organu administracji publicznej, za wiedzą i wolą których konkretne rozstrzygnięcie zostało przyjęte. Tym samym daje to wszystkim zainteresowanym podmiotom (w szczególności zaś ad-

resatowi rozstrzygnięcia oraz właściwym organom sprawującym kontrolę prawną decyzji administracyjnych, w tym sądom) możliwość weryfikacji autentyczności tego rozstrzygnięcia (..).

Organ orzekający w sprawie, wydając zaskarżoną decyzję i decyzję ją poprzedzającą, naruszył przepis art. 107 § 3 k.p.a. w zakresie braku prawidłowego uzasadnienia podjętego rozstrzygnięcia, które jest niezbędnym elementem decyzji administracyjnej. Obowiązkiem organu jest bowiem uzasadnienie faktyczne decyzji, które powinno w szczególności zawierać m.in. wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione i dowodów, na których się oparł oraz uzasadnienie prawne, które winno zawierać wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji z przytoczeniem przepisów prawa. Nie ulega wątpliwości, że strony mają prawo znać argumenty i przesłanki podejmowanych decyzji, zaś brak prawidłowego uzasadnienia decyzji odbiera stronie postępowania możliwości obrony swoich interesów oraz prowadzenia polemiki z organem zarówno w odwołaniu, jak też w skardze do sądu administracyjnego [...].

W rozpatrywanej sprawie decyzja wydana w pierwszej instancji jest całkowicie pozbawiona uzasadnienia, natomiast całe uzasadnienie decyzji organu II instancji zawarte jest w jednym zdaniu i sprowadza się do lakonicznej informacji, że uzyskana liczba punktów nie uprawnia do otrzymania stypendium dla najlepszych doktorantów. Z zawartej w aktach postępowania informacji (nieopatrzonej żadnym podpisem ani pieczęcią) tabeli (wydruku komputerowego), odnosząc ją do przepisu § 17 ust. 1 regulaminu, w którym mowa jest o liście rankingowej, wynika, że przy rozstrzygnięciu w przedmiocie stypendium zastosowano jakiś rodzaj punktacji (ranking). Takie uzasadnienie odmownego rozstrzygnięcia sprawy o stypendium nie spełnia żadnych standardów prawnych i stoi w całkowitej sprzeczności z dyspozycją art. 107 § 3 k.p.a. W tej sytuacji rozstrzygnięcie organu II instancji narusza również podstawowe zasady postępowania administracyjnego oraz przepisy art. 138 § 1 pkt 1 k.p.a. Nadto organ II instancji w ogóle nie rozważył zarzutów i argumentów zawartych we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy („odwołaniu”) od decyzji organu I instancji, mimo że skarżąca wskazała na okoliczności, które jej zdaniem uzasadniały spełnienie przez nią przesłanek do uzyskania stypendium objętego wnioskiem, w tym w zakresie przepisów wewnętrznych, jakie powinny znaleźć zastosowanie w sprawie.

**wyrok WSA w Poznaniu z dnia 13 września 2013 r.,
sygn. II SA/Po 309/13**

Należy zaznaczyć, że decyzja administracyjna jest aktem, który składa się z dwóch istotnych elementów: rozstrzygnięcia, zwanego również osnową lub sentencją, oraz uzasadnienia. Obie te części stanowią jedność w znaczeniu materialnym oraz formalnym i żadna z nich nie może istnieć oddzielnie w obrocie prawnym. Rozstrzygnięcie zawarte w decyzji jest przy tym jednym z najistotniejszych elementów decyzji administracyjnej, ponieważ wyraża rezultat stosowania normy prawa materialnego w odniesieniu do konkretnej sprawy, w kontekście okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. Rozstrzygnięcie przesądza o istocie sprawy. Rozstrzygnięcia nie można zatem ani domniemywać, ani wyprowadzać z treści uzasadnienia, winno ono być wyrażone wprost w sentencji decyzji w sposób precyzyjny, bez niedomówień i możliwości różnej interpretacji.

**wyrok WSA w Poznaniu z dnia 25 września 2013 r.,
sygn. II SA/Po 656/13**

Dodatkowe kryteria nie zostały skonstruowane jako warunki konieczne do uzyskania zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej, lecz jedynie jako dodatkowe wytyczne przy ustalaniu listy rankingowej doktorantów. Potwierdza to wyraźna klauzula w Dodatkowych kryteriach, w świetle której „za każde dodatkowe kryterium Komisja Doktorancka przyznaje 3 pkt.” Tym samym fakt nieotwarcia przewodu doktorskiego przez skarżącą nie pozbawiał jej automatycznie możliwości uzyskania omawianego świadczenia pieniężnego, lecz jedynie mógł pośrednio – poprzez uzyskanie mniejszej liczby punktów – wpływać niekorzystnie na zaszeregowanie jej na liście rankingowej. Należy przy tym zaznaczyć, że kwestia oceny postępów w przygotowywaniu rozprawy doktorskiej nie została ujęta ani w Regulaminie, ani w Dodatkowych kryteriach, wobec czego nie powinna być w ogóle brana pod uwagę przy rozważaniu przyznania skarżącej zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej.

**wyrok WSA w Poznaniu z dnia 16 października 2013 r.,
sygn. II SA/Po 312/13**

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji nie można doszukać się zindywidualizowania poszczególnych ocen, ich uzasadnienia. Skoro w poszczególnych obszarach oceny skarżąca nie uzyskała maksymalnej liczby punktów, to nie można uznać za wystarczające podania skali punktacji danego osiągnięcia czy dokonania studenta, jak to czyni Minister w uzasadnieniu zaskarżo-

nej decyzji. Przyznane punkty należało nie tylko odnieść do konkretnie wskazanych dokonań studentki (ten element został w decyzji spełniony), ale także pisemnie uzasadnić dlaczego tak, a nie inaczej oceniono jej dokonania, czego zabrakło do uzyskania maksymalnej liczby punktów za dane osiągnięcie czy działalność.

Największą wadą zaskarżonej decyzji jest jednak to, iż w ogóle nie odniesiono się w niej do zarzutów stawianych przez stronę we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. Organ przede wszystkim nie wyjaśnił, dlaczego praca skarżącej pt. „[...]” nagrodzona 3 miejscem w Sesji [...] podczas [...] Międzynarodowej Konferencji Naukowej Studentów [...] nie może być uznana za uzyskanie nagrody w konkursie o zasięgu międzynarodowym. Skoro organ nie przedstawiał jak należy definiować pojęcie „konkursu o zasięgu międzynarodowym”, to niezrozumiałym jest dla strony, a w dalszej kolejności Sąd także jest pozbawiony możliwości kontroli, dlaczego w tym obszarze oceny studentka nie uzyskiwała punktów. Wątpliwości te tym bardziej wymagają wyjaśnienia, iż z pisma z dnia [...] października 2013 r. Kuratora [...] prof. dr hab. n. [...] złożonego na rozprawie wynika, że na ww. konferencję zaproszono również studentów z zagranicy, ocenie poddano 500 prac 1500 autorów. Ponadto organ nie wyjaśnił sygnalizowanej przez skarżącego rozbieżności oceny wykazu wybitnych osiągnięć skarżącej i stypendystki A. P., której wykaz osiągnięć w okresie studiów pokrywa się z wykazem skarżącej ze względu na współautorstwo wielu prac.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 października 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 1201/13**

Również w ocenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie brak jest sprzeczności w zaliczeniu spornego artykułu jako dokonania studenta w kategorii „wystąpienia na konferencjach naukowych”, skoro konferencja naukowa miała miejsce w marcu 2012 r. (a zatem przed datą 30 września 2012 r.) i odmowy jego zaliczenia jako osiągnięcie skarżącego w roku akademickim 2011/2012 w kategorii „publikacje naukowe w recenzowanych czasopiśmie naukowych o zasięgu co najmniej krajowym lub publikacje naukowe w formie książki”. Bowiem każda ze wskazanych wyżej kategorii, poza wspólną cezurą czasową, stanowi inny rodzaj dokonań. Czym innym jest wygłoszenie referatu na dany temat na konferencji naukowej, a czym innym opublikowanie artykułu stanowiącego np. treść tego referatu i nadto opublikowanie obwarowane licznymi dalszymi warunkami kwalifikacyjnymi wskazanymi w § 2 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie rozumie rozgoryczenie skarżącego wobec nieukazania się przedmiotowego artykułu w odpowiednim terminie, jednakże nie sposób abstrahować od zastosowanej w rozporządzeniu cezury czasowej do oceny dokonań studenta w danym roku akademickim. Przyjęcie w rozporządzeniu daty 30 września, gdy z dniem 1 października rozpoczyna się nowy rok akademicki, a nagradzane mają być dokonania studenta z poprzedniego roku akademickiego, wydaje się trafne.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 października 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 1226/13**

[...] decyzja Rektora Szkoły A. z dnia [...] r., jako decyzja wydana w trybie nadzorczym, w ramach szczególnych uprawnień przyznanych przez ustawodawcę rektorowi – zawiera rozstrzygnięcie o treści: „utrzymuje w mocy decyzję Odwoławczej Komisji stypendialnej nr [...] z dnia [...] r. w części dotyczącej nieprzyznania wnioskodawcy stypendium rektora dla najlepszych studentów”. Nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości, że decyzja ta nie odpowiada rozstrzygnięciu przewidzianemu w art. 177 ust. 6 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Wniosek taki można wysnuć poprzez proste zestawienie rozstrzygnięcia sformułowanego przez Rektora Szkoły A. z rodzajami rozstrzygnięć przewidzianymi przez ustawodawcę w art. 177 ust. 6 powołanej ustawy. Już tylko to prowadzi Sąd do stwierdzenia, że kontrolowana w niniejszym postępowaniu decyzja z dnia [...] r. została wydana z rażącym naruszeniem art. 177 ust. 6 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

**wyrok WSA w Łodzi z dnia 29 października 2013 r.,
sygn. III SA/Łd 707/13**

Interpretowany przepis powoduje wyłączenie stosowania przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, dotyczących pomocy materialnej dla studentów, wobec wszystkich studentów (także na studiach cywilnych), będących jednocześnie kandydatami na żołnierzy zawodowych, żołnierzami zawodowymi oraz funkcjonariuszami służb państwowych, a nie tylko wobec osób kształcących się na uczelni wojskowej lub uczelni służb państwowych (patrz. Monika Kubiak. Komentarz do art. 194 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. opubl. w Lex nr 146173).

**wyrok WSA w Szczecinie z dnia 30 października 2013 r.,
sygn. II SA/Sz 560/13**

Wprawdzie kryteria, którymi posługiwał się organ w celu wyłonienia najlepszych studentów, zostały w zaskarżonej decyzji scharakteryzowane to jednak brak jest w zaskarżonej decyzji zindywidualizowania poszczególnych ocen, ich uzasadnienia. Nie jest tu wystarczające podanie skali punktacji danego osiągnięcia czy dokonania studenta, jak to czyni Minister w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Punkty te należało nie tylko odnieść do konkretnie wskazanych dokonań studenta (ten element został w decyzji spełniony), ale także pisemnie uzasadnić dlaczego tak, a nie inaczej oceniono jego dokonania, czego zabrakło do uzyskania maksymalnej liczby punktów za dane osiągnięcie czy działalność, dlaczego tak, a nie inaczej je oceniono. Bez tego pisemnego uzasadnienia przyznanej punktacji, dotyczącej wypracowania przez organ, na podstawie sumy uzyskanych punktów przez danego zainteresowanego, rankingu najlepszych studentów, wydana przez organ decyzja nie ma cech prawidłowego uznania administracyjnego, a zatem nosi cechy dowolności.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 7 listopada 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 1116/13**

Największą wadą zaskarżonej decyzji jest jednak to, że organ w ogóle nie odniósł się w niej do zarzutów stawianych we wniosku skarżącej o ponowne rozpatrzenie sprawy.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 listopada 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 1203/13**

[...] treść art. 200a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012r. poz. 572) – dalej zwane ustawą, że 30% najlepszych doktorantów na poszczególnych latach studiów do którego odnoszą się postanowienia ust. 2, nie budzi wątpliwości. Na każdym roku studiów studiuje określona liczba osób i z tej liczby 30% doktorantom przysługują dodatkowe stypendia. Nie można liczby 30% doktorantów dla danego roku obliczać na podstawie ogólnej liczby doktorantów innego roku.

**wyrok WSA w Krakowie z dnia 12 listopada 2013 r.,
sygn. III SA/Kr 342/13**

Z tej perspektywy należy zatem podkreślić, że decyzja z dnia [...] grudnia 2012 r., znak [...], nr [...], jak i decyzja z dnia [...] stycznia 2013 r., znak

[...], nr [...], okazały się wadliwe, gdyż nie pozwalają one na odtworzenie motywów, jakimi kierował się organ administracji publicznej, wydając kwestionowane rozstrzygnięcie. Uzasadnienia obu decyzji ograniczają się bowiem w istocie jedynie do zacytowania przepisów powołanej ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Regulaminu, zawierając dodatkowo lakoniczne stwierdzenie, że przepisy te znalazły zastosowanie w niniejszej sprawie. Na tej podstawie nie jest jednak możliwa weryfikacja poprawności wyliczenia punktów zdobytych przez skarżącego, jego miejsca na liście rankingowej, progów punktów, od czego z kolei zależało przyznanie stypendium I, II. i III. stopnia. Informacje te miały tymczasem kluczowe znaczenie w rozpatrywanej sprawie, gdyż stanowiły minimalny zasób danych pozwalający na ustalenie w świetle § 8 i § 9 Regulaminu oraz załącznika nr 1 do tego Regulaminu sytuacji prawnej skarżącego w związku ze złożonym przez niego wnioskiem o przyznanie stypendium dla najlepszych studentów.

Nie ulega zatem wątpliwości, że organ administracji publicznej naruszył art. 107 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2000 r. nr 98 poz. 1071 z późn. zm.), zgodnie z którym uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, a uzasadnienie prawne – wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji z przytoczeniem przepisów. Wymóg ten byłby spełniony w kontekście rozpatrywanej sprawy, gdyby organ administracji publicznej przedstawił sposób wyliczenia punktów skarżącego, w szczególności uwzględnione i nieuwzględnione osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne, a nadto wyjaśnił powody zaszeregowania skarżącego do określonego stopnia (I-III). Jak wynika z dotychczasowych rozważań, warunek ten nie został zachowany, co z kolei w sposób istotny negatywnie oddziaływało na poprawność rozstrzygnięcia. Organ administracji publicznej nie uchylił się bowiem skutecznie od zarzutu dowolności przyjętego stanowiska, wobec czego konieczne było wyeliminowanie zaskarżonych decyzji z obrotu prawnego [...].

Sąd nie podziela przy tym stanowiska organu administracji publicznej, wedle którego udział skarżącego w ogólnopolskim konkursie z wiedzy o prawie handlowym Law in Books & Law in Action nie mógł być uwzględniony przy przyznawaniu punktów, gdyż osiągnięcie to – ze względu na drużynowy charakter wspomnianego konkursu – nie miało charakter indy-

widualnego. Taka argumentacja nie znajduje jednak podstaw w Regulaminie i załączniku nr 1 do tego Regulaminu. Zgodnie bowiem ze wspomnianym załącznikiem nr 1 (kod N2-2), za udział w olimpiadach i konkursach naukowych student powinien otrzymać 150 pkt. Załącznik nr 1 nie uzależnia zatem przyznania wskazanych punktów od indywidualnego albo drużynowego charakteru konkursu. Tym samym, wedle reguły *lege non distingente*, ten, kto stosuje prawo nie może wprowadzać różnicy tam, gdzie jej wyraźnie nie przewidziano. W tym miejscu warto podkreślić, że pewne określone formy udziału w kołach naukowych i innych organizacjach, niemające charakteru czysto naukowego, zostały *expressis verbis* wykluczone w pkt III ppkt 4 załącznika nr 1 do Regulaminu jako podstawa przyznania punktów. Konsekwentnie zatem, gdyby organ administracji publicznej chciał wyłączyć możliwość przyznawania punktów za udział w konkursach drużynowych, to powinien był to wyraźnie uczynić w Regulaminie albo w załączniku nr 1, co jednak nie nastąpiło. Poza tym trzeba mieć na uwadze, że na kształt Regulaminu i załącznika nr 1 do tego Regulaminu miał wpływ Rektor Uniwersytetu im. A Mickiewicza w Poznaniu, a zatem, w myśl reguły *contra proferentem*, niejasne sformułowania powinny być interpretowane raczej na korzyść skarżącego.

wyrok WSA w Poznaniu z dnia 13 listopada 2013 r.,

sygn. II SA/Po 773/13;

wyrok WSA w Poznaniu z dnia 13 listopada 2013 r.,

sygn. II SA/Po 774/13

[...] skoro mocą Uchwały Rady Wydziału (z dnia 26 marca 2012r.Nr [...]) podjętej na podstawie § 5 ust. 1 i ust.2 Uchwały Senatu Uniwersytetu z dnia 27 maja 2009 r. w sprawie przyznawania stypendium doktoranckiego na Uniwersytecie ustalony został system punktacji za postępy w przygotowaniu pracy doktorskiej za prowadzenie ćwiczeń, za publikacje, udział w konferencjach naukowych, oraz za egzaminy, a suma uzyskanej punktacji jest decydująca w kwestii uzyskania stypendium, to uzasadnienie decyzji spełnia wymogi art. 107 § 3 Kpa wówczas, jeżeli wskazuje nie tylko na sumę uzyskanych punktów, lecz także na uzyskaną punktację w każdej z wyszczególnionych w Uchwale dziedzin. W przeciwnym wypadku kontrola sadowo administracyjna, jakiej poddane są decyzje podjęte w tej materii nie jest możliwa.

wyrok WSA w Krakowie z dnia 21 listopada 2013 r.,

sygn. III SA/Kr 145/13

Analizując zatem brzmienie art. 181 ust. 1 ustawy i § 30 ust. 1 Regulaminu, gdzie ten ostatni był podstawą wydania zaskarżonej decyzji, daje się jednoznacznie zauważyć konflikt pomiędzy obiema normami prawnymi, tj. pomiędzy prawem wewnętrznym uczelni (regulaminem) i prawem powszechnie obowiązującym, jakim jest akt prawny rzędu ustawy.

[...]Innymi słowy mówiąc, organ był związany normą ustawową, jako nadrzędną i w konsekwencji winien był wydać rozstrzygnięcie na jej podstawie, a nie na podstawie – sprzecznego z ustawą – prawa wewnętrznego. Wskazać w tym miejscu ponadto należy organowi, że działanie w granicach i na podstawie prawa, w żaden sposób nie zakłóca autonomii uczelni wyższej, zaś taka argumentacja organu w rozpoznawanej sprawie, świadczy chociażby o błędnej interpretacji suwerenności uczelni.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 28 listopada 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 1459/13**

[...] analiza przepisu art. 200 a ust. 1 w powiązaniu z ust. 2, wskazuje, iż wbrew jego nazwie o świadczenie w postaci „zwiększenia” stypendium doktoranckiego mogą się ubiegać (składając odpowiednie wnioski) nie tylko doktoranci pobierający stypendia doktoranckie w rozumieniu art. 200 ustawy, ale też doktoranci, którzy stypendium doktoranckiego nie otrzymują. W ocenie Sądu, ust. 2 art. 200a ustawy o szw nie wprowadza dla wskazanej grupy doktorantów żadnego „pierwszeństwa” w ubieganiu się o świadczenie, ale przeciwnie jedynie statuuje zasadę „zrównania szans” przy ubieganiu się o to świadczenie doktorantów obu grup tj. pobierających stypendium doktoranckie (dla których nowe świadczenie będzie faktycznie, w przypadku przyznania go, zwiększeniem stypendium) jak i nie pobierających go, dla których to „zwiększenie” stanie się swoistym „stypendium doktoranckim”.

**wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 listopada 2013 r.,
sygn. II SA/Go 598/13**

Wbrew zarzutom Skarżącej, zawężenie oceny zaangażowania się w pracy dydaktycznej do dwóch semestrów poprzedzających przyznanie stypendium wprowadzone w Regulaminie, w stosunku do doktorantów ubiegających się o stypendium dla najlepszego doktoranta, nie narusza art. 199 ust. 5 pkt 2 ustawy o szkolnictwie wyższym i nie jest przejawem dyskryminacji

Skarżącej ze względu na ciężę i macierzyństwo, a co za tym idzie ze względu na pleć.

**wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 3 grudnia 2013 r.,
sygn. IV SA/Wr 524/13**

Zgodzić się należy z organem, że student korzystający z instytucji wznowienia studiów czy też powtarzania roku musi się liczyć z negatywnymi konsekwencjami jakimi może być brak możliwości pobierania świadczeń pomocy materialnej. System stypendialny oparty jest bowiem na zasadzie funduszu celowego, który winien działać motywująco na studentów w czasie studiów przewidzianych harmonogramem studiów. Podatnicy co do zasady nie mogą bowiem pokrywać pełnych kosztów utrzymania osób studiujących – nawet ubogich.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 5 grudnia 2013 r.,
sygn. VIII SA/Wa 713/13**

W oparciu o ustalone kryteria organ powinien wykazać, dlaczego osiągnięcia danej osoby nie były wystarczające do uzyskania stypendium. Jeżeli więc, zdaniem organu, przedstawione przez studenta osiągnięcia w świetle przyjętych kryteriów okazały się niewystarczające, niezbędne było dokonanie w tym zakresie szczegółowych ustaleń oraz przede wszystkim wyjaśnienie w uzasadnieniu stronie zasadności przesłanek, którymi przy załatwianiu jej sprawy kierował się organ. W przeciwnym razie, tak jak w niniejszej sprawie, zasadnie skarżący może postrzegać rozstrzygnięcie zaskarżonej decyzji, jako krzywdzące. Stąd też takie uzasadnienie odmowy przyznania przedmiotowego stypendium jest niewystarczające i nie może zostać zaakceptowane z punktu widzenia praworządności.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 12 grudnia 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 845/13**

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 179 ust. 8 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.) w uzasadnionych przypadkach kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej albo odpowiednio komisja stypendialna lub odwoławcza komisja stypendialna, mogą zażądać doręczenia opinii jednostki w systemie pomocy społecznej odpowiedzialnej za ustalenie sytuacji dochodowej i majątkowej osób i rodzin, i uwzględnić ją w postępowaniu. Z przepisu tego wynika,

że organ przyznający stypendium może zażądać przedstawienia wskazanej w tym przepisie opinii przez osobę ubiegającą się o stypendium, jednak nie wyklucza to zwrócenia się do ośrodka pomocy przez organ, w ramach postępowania wyjaśniającego, które organ obowiązany jest przeprowadzić zgodnie z art. 7, 77 § 1 i 80 k.p.a.

**wyrok WSA w Lublinie z dnia 12 grudnia 2013 r.,
sygn. III SA/Lu 676/13 , nieprawomocny**

Oceniając zaś w dalszym ciągu uwarunkowania prawne powołać się należy na delegację ustawową do wydania regulaminu zawartą w art. 186 ust. 1 ustawy, w myśl którego szczegółowy regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów, o których mowa w art. 173 ust. 1 pkt 1 – 3 i 8, w tym szczegółowe kryteria i tryb udzielania świadczeń pomocy materialnej dla studentów, wzory wniosków o przyznanie świadczeń pomocy materialnej, wzór oświadczenia o niepobieraniu świadczeń na innym kierunku studiów oraz sposób udokumentowania sytuacji materialnej studenta ustala rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego. Jednakże zaznaczyć należy, że użyte w tym przepisie sformułowanie „szczegółowe kryteria” nie mogą wskazywać na dodatkowe warunki przyznania stypendium socjalnego, a jedynie na ewentualne uszczegółowienie kryterium „trudnej sytuacji materialnej”.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 19 grudnia 2013 r.,
sygn. II SA/Wa 1665/13**

Złożenie egzaminu poprawkowego, to jest w drugim terminie, stanowi uprawnienie studenta. Przyznanie stypendium dla najlepszych studentów nie zostało obwarowane koniecznością zaliczenia egzaminów w pierwszym terminie, lecz uzyskaniem odpowiednio wysokich wyników, oraz zaliczeniem semestru w wyznaczonym terminie.

**wyrok WSA w Krakowie z dnia 19 grudnia 2013 r.,
sygn. III SA/Kr 403/13**

Ze wzoru wniosku o przyznanie stypendium ministra za osiągnięcia w nauce za rok akademicki, stanowiącego załącznik nr 1 do cytowanego wyżej rozporządzenia wykonawczego wynika, iż student wypełnia wniosek dla danego kierunku studiów, podając nazwę tego kierunku, formę studiów, zakończony rok akademicki a także średnią ocen uzyskanych w trakcie stu-

diów na tym kierunku. W pkt 12 wniosku, w którym wymienia się osiągnięcia naukowe i aktywność naukową studenta w okresie zaliczonych lat studiów, w podpunkcie 10 wymienia się studia równoległe na drugim kierunku studiów. W przypadku, gdy student studiował równocześnie na drugim kierunku studiów otrzymuje on punkt w kategorii „studia równoległe na drugim kierunku”. Z tej przyczyny we wspomnianym wyroku Sąd uznał, że analiza treści w/w wzoru wniosku upoważnia do stwierdzenia, że przy ocenie wniosku o przyznanie stypendium za osiągnięcia w nauce, brane są pod uwagę tylko osiągnięcia z tego kierunku studiów, z którego student występuje o przyznanie mu stypendium a nie osiągnięcia z ukończonych równoległe kierunków studiów na innych uczelniach. Pogląd ten podziela również skład orzekający w rozpoznawanej sprawie. Skoro zatem, treść wzoru wniosku dowodzi, że stypendium za osiągnięcia w nauce student może otrzymać jedynie z tytułu osiągnięć naukowych, uzyskanych na jednym, konkretnym kierunku studiów, to tym bardziej nie może on skutecznie ubiegać się o wspomniane stypendium z racji osiągnięć, uzyskanych całkowicie poza studiami.

wyrok NSA z dnia 9 stycznia 2014 r., sygn. I OSK 2548/13

Brak jest podstaw do uznania, że ustanowienie w Regulaminie terminu do składania wniosków o przyznanie stypendium Rektora dla najlepszych studentów przekracza upoważnienie ustawowe zawarte w art. 186 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

wyrok WSA w Lublinie z dnia 14 stycznia 2014 r., sygn. III SA/Lu 613/13

Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym ma wprost zastosowanie co do trybu i procedury stosowanej w postępowaniu o uzyskanie pomocy materialnej przez doktoranta przed kościelną szkołą wyższą.

wyrok WSA w Krakowie z dnia 15 stycznia 2014 r., sygn. III SA/Kr 571/13

Z art. 179 ust. 2 p.s.w. wynika bowiem w sposób nie budzący wątpliwości, iż ustalenie wysokości dochodu na osobę w rodzinie studenta uprawniającą do ubiegania się o stypendium socjalne w granicach określonych w ust. 3 tego samego artykułu jest uznaniową kompetencją rektora działającego w porozumieniu z organem samorządu studenckiego. Co za tym idzie

nie może ono w tym zakresie podlegać kognicji sądu administracyjnego, który kontroluje działalność administracji publicznej pod względem legalności (zgodności z prawem), a nie pod względem słuszności, czy też celowości, jak również nie rozpatruje sprawy kierując się zasadami współzycia społecznego.

**wyrok WSA w Poznaniu z dnia 17 stycznia 2014 r.,
sygn. II SA/Po 814/13**

Wydanie przez organ decyzji, która określa sytuację prawną konkretnie wskazanego adresata w indywidualnie oznaczonej sprawie na podstawie przepisu prawa wewnętrznego, którego treść jest odmienna od treści przepisu ustawowego, nie pozwala na uznanie, że zaskarżona decyzja odpowiada prawu, a tym samym koniecznym jest wyeliminowanie jej z obrotu prawnego. Innymi słowy mówiąc, organ był związany normą ustawową, jako nadrzędną i w konsekwencji winien był wydać rozstrzygnięcie na jej podstawie, a nie na podstawie – sprzecznej z ustawą – prawa wewnętrznego. Wskazać w tym miejscu ponadto należy organowi, że działanie w granicach i na podstawie prawa, w żaden sposób nie zakłóca autonomii uczelni wyższej, zaś taka argumentacja organu w rozpoznawanej sprawie, świadczy chociażby o błędnej interpretacji suwerenności uczelni.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 17 stycznia 2014 r.,
sygn. II SA/Wa 1458/13, nieprawomocny**

Rzeczywiście, zgodzić się należy z tym, że w pracy każdego organu kolegialnego istotną rolę pełni jego przewodniczący. Nie jest on tylko członkiem składu komisji, lecz kierownikiem składu kolegialnego. Przewodniczący składu kolegialnego nie może jednak uzurpować sobie kompetencji samego organu, skoro zdolność tę posiada organ kolegialny działający in pleno (w pełnym składzie), a jedynie decyzję tę podpisuje przewodniczący lub wiceprzewodniczący.

Brak wskazania zatem z imienia i nazwiska oraz stanowiska członków odwoławczej komisji stypendialnej doktorantów w decyzjach obu instancji stanowi, zdaniem Sądu, nie wadę skutkującą ich uchynieniem, lecz kwalifikowane naruszenie regulacji prawnych o charakterze ustrojowym, ustalających strukturę tego organu kolegialnego, zwłaszcza, że nie jest to tylko wymóg formalny decyzji tego organu kolegialnego, polegający na wymienieniu członków komisji, lecz de facto te określone osoby z imienia i na-

zwiska oraz stanowiska biorą udział w wydaniu konkretnego rozstrzygnięcia. Wobec tego należało zastosować sankcję wskazaną w art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. i uznać, że zaskarżona decyzja Uczelnianej Odwoławczej Komisji Stypendialnej Doktorantów [...] oraz utrzymana nią w mocy własna decyzja z dnia 8 stycznia 2013 r.nr [...] są decyzjami wydanymi z rażącym naruszeniem prawa, co stanowi podstawę do stwierdzenia ich nieważności.

**wyrok WSA w Krakowie z dnia 29 stycznia 2014 r.,
sygn. III SA/Kr 623/13**

Nie można natomiast podzielić zarzutu skarżącej, że oprócz studentów cywilnych, w ogólnej liczbie studentów, według której ustalany jest 8% limit uprawnionych studentów do stypendium za wyniki w nauce, winni być uwzględnieni także studiujący funkcjonariusze. Z treści art. 194 p.s.w. wyraźnie wynika, że do studentów będących kandydatami na żołnierzy zawodowych, będących żołnierzami zawodowymi oraz funkcjonariuszami służb państwowych nie stosuje się przepisów art. 172-187 oraz art. 191 p.s.w. Zatem przepisy dotyczące przyznawania pomocy materialnej w formie stypendium nie normują sytuacji prawnej studiujących razem ze skarżącą funkcjonariuszy. Wskazać pozostaje, że także w § 1 ust. 5 Regulaminu określono, że studentowi, będącemu funkcjonariuszem służb państwowych, nie przysługują stypendia wskazane w ust. 1. Określając liczbę studentów uprawnionych do ubiegania się o pomoc materialną w formie stypendium na danym roku, kierunku i formie studiów organ nie może zatem brać pod uwagę studiujących funkcjonariuszy.

Należy natomiast w tym miejscu wyjaśnić organowi rozpoznającemu wniosek skarżącej, że wprawdzie do liczby studentów nie mogą być uwzględnieni studiujący funkcjonariusze lecz wskaźnik 8% winien być ustalony do ogólnej liczby studentów cywilnych na danym roku, kierunku i formie studiów. Czyli w tej sprawie winien ten wskaźnik być ustalony w oparciu o stan studentów cywilnych na 2 roku studiów stacjonarnych drugiego stopnia na kierunku [...]. Tylko w takim przypadku zostanie bowiem prawidłowo zastosowana norma § 17 ust. 3 powołanego wyżej Regulaminu.

**wyrok WSA w Olsztynie z dnia 11 lutego 2014 r.,
sygn. II SA/Ol 1230/13**

Należy podkreślić, iż treść regulaminu wskazuje, że kategorii osiągnięć ocenianych na 5 punktów są tylko te, które są powiązane z uzyskaniem nagród

i wyróżnień. O ile uznanie konkursu za prestiżowy ma charakter oceny, to zdobycie nagród i wyróżnień w tego typu działalności jest kryterium w pełni zobiektywizowanym. Z akt sprawy nie wynika, że skarżąca nie uzyskała takie nagrody lub wyróżnienia. Uznając, że uzyskanie nagród, wyróżnień stanowi warunek konieczny przyznania 5 punktów, organ przyznał skarżącej punktów 4, co mieści się w kryteriach ustalonych regulaminem.

**wyrok WSA w Krakowie z dnia 5 marca 2014 r.,
sygn. III SA/Kr 830/13, nieprawomocny**

Skoro język obcy prowadzony w formie lektoratu jest przedmiotem obowiązkowym i kończy się zaliczeniem na ocenę, to brak jest racjonalnych argumentów dla odmowy zaliczenia tej oceny do ustalenia średniej ocen danego etapu studiów.

**wyrok WSA w Warszawie z dnia 17 marca 2014 r.,
sygn. II SA/Wa 1420/13, nieprawomocny**

Organ I instancji – wbrew wykładni Sądu przedstawionej w opisanym wyżej wyroku – ponownie błędnie przyjął, że samodzielność finansowa studenta jest warunkiem koniecznym do otrzymania stypendium, co jest oczywiście sprzeczne z treścią i wykładnią art.179 p.s.w. Organ II instancji dostrzegł to uchybienie, lecz z przyczyn całkowicie niezrozumiałych stwierdził, że WKE błędnie przyjęła taką interpretację z niewyjaśnionych przez UKE „przyczyn technicznych”. Kodeks postępowania administracyjnego nie zna „przyczyn technicznych” usprawiedliwiających wadliwą interpretację przepisów prawa. Dlatego też UKE dostrzegając wspomniane uchybienie nie miało uprawnienia do utrzymania w mocy decyzji organu I instancji (co uczyniło), lecz zobligowane było na mocy art.138 § 1 pkt 2 k.p.a. uchylić zaskarżoną decyzję i orzec merytorycznie co do istoty sprawy bądź na mocy art.138 § 2 k.p.a. uchylić zaskarżoną decyzję i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji.

Dodatkowo należy zauważyć, że organ II instancji wadliwie przyjął, że realizacja obowiązku alimentacyjnego wymaga orzeczenia sądu powszechnego. Zasadą jest realizowanie tego obowiązku bez orzeczenia sądu na zasadzie consensusu. Dopiero w razie sporu co do istnienia lub wysokości obowiązku alimentacyjnego konieczne jest orzeczenia sądu powszechnego. Ustawodawca dopuścił również formę umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego (patrz np. art.138 K.r.i.o.) Ustalenie istnienia takiej umowy

i jej treści jedynie w przypadkach spornych należy do właściwości sądu powszechnego, a nie organu administracji. Dlatego też organ nie miał kompetencji do podważania istnienia umownego obowiązku alimentacyjnego pomiędzy skarżącą i jej matką. Organ miał jednak kompetencję do rozważenia, czy złożona wraz z odwołaniem umowa pomimo swej nazwy dotyczyła rzeczywiście świadczeń alimentacyjnych, czy też odzwierciedlała inne świadczenie. Tego jednak organ odwoławczy nie uczynił.

**wyrok WSA w Poznaniu z dnia 3 kwietnia 2014 r.,
sygn. IV SA/Po 773/13**

CZEŚĆ III

Wzory pism

Wzór nr 1: Postanowienie o niewłaściwości organu – art. 65 § 1 k.p.a.

Wzór nr 2: Wniosek o załatwienie sprawy lub wyznaczenie innego organu – art. 26 § 2 k.p.a.

Wzór nr 3: Upoważnienie pracownika do załatwiania spraw i wydawania decyzji – art. 268a k.p.a. w zw. z art. 177 ust. 4 p.s.w.

Wzór nr 4: Wezwanie do usunięcia braków w podaniu – art. 64 § 2 k.p.a.

Wzór nr 5: Zawiadomienie o pozostawieniu podania bez rozpoznania – 64 § 2 k.p.a.

Wzór nr 6: Decyzja pozytywna w przedmiocie stypendium socjalnego – art. 104 k.p.a.

Wzór nr 7: Decyzja negatywna w przedmiocie stypendium rektora dla najlepszych studentów – art. 104 k.p.a.

Wzór nr 8: Uchylenie własnej decyzji na skutek zaskarżenia – art. 132 § 1 k.p.a.

Wzór nr 9: Przesłanie odwołania organowi odwoławczemu – art. 133 k.p.a.

Wzór nr 10: Decyzja organu odwoławczego w przedmiocie stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych – art. 138 ust. 1 pkt 1 k.p.a.

Wzór nr 1: Postanowienie o niewłaściwości organu – art. 65 § 1 k.p.a.

Warszawa, dnia 5 października 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-1/2013-2014

Postanowienie

Na podstawie art. 65 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) oraz art. 175 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) w zw. z § 11 i 13 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej (Zarządzenie Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 1 października 2013 r., Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ Nr 10/2013, poz. 3), Wydziałowa Komisja Stypendialna Uniwersytetu AZ w składzie:

1. Jan Tygrys – przewodniczący
2. Jan Nowak – członek
3. Maria Kowalska – członek

postanawia:

przekazać Uczelnianej Komisji Stypendialnej Uniwersytetu AZ według właściwości podanie złożone w dniu 2 października 2013 r. przez Mikołaja Kopernika w przedmiocie stypendium rektora dla najlepszych studentów.

Uzasadnienie

Do Wydziałowej Komisji Stypendialnej Uniwersytetu AZ w dniu 2 października 2013 r. student Mikołaj Kopernik złożył wniosek o przyznanie stypendium rektora dla najlepszych studentów. Do wniosku dołączył zaświadczenia o opublikowaniu trzech artykułów naukowych.

Zgodnie z treścią art. 175 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, stypendium rektora dla najlepszych studentów przyznaje – zgodnie z nazwą – rektor. W przypadku zaś przekazania uprawnień – na podstawie art. 175 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – w miejsce rektora wstę-

puje Uczelniana Komisja Stypendialna, o której mowa w § 11 i 13 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu AZ.

W związku z powyższym postanowiono jak na wstępie.

Pouczenie

Na niniejsze postanowienie służy zażalenie do Uczelnianej Komisji Stypendialnej w terminie 7 dni od daty doręczenia niniejszego postanowienia, za pośrednictwem Wydziałowej Komisji Stypendialnej Uniwersytetu AZ. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego postanowienia.

Jan Tygrys
przewodniczący Wydziałowej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Otrzymują:

1. Uczelniana Komisja Stypendialna Uniwersytetu AZ (organ wyższego stopnia)
2. Mikołaj Kopernik (strona)
3. a/a

Objaśnienia:

Każde pism powinno być opatrzone zawierać adnotację, gdzie (miejsce) i kiedy (data) zostało sporządzone. Ponadto, w nagłówku umieszcza się nazwę organu oraz sygnaturę.

Podstawa prawna obejmuje wskazanie przepisów prawa powszechnie obowiązującego – Kodeks postępowania administracyjnego oraz Prawo o szkolnictwie wyższym – jak również odesłanie do odpowiednich przepisów regulaminu przyznawania pomocy materialnej, ewentualnie innych aktów prawnych, na podstawie których organ podejmuje rozstrzygnięcie (np. w przypadku stypendium socjalnego może to być zarządzenie rektora o wysokości stawek stypendialnych i progu uprawniającego do tegoż stypendium).

Konieczne jest wskazanie, w jakim składzie organ podjął przedmiotowe rozstrzygnięcie.

Uzasadnienie powinno zawierać zwięzłe przedstawienie stanu sprawy oraz przesłanki, jakie legły u podstaw przedmiotowego rozstrzygnięcia.

Pismo powinno być opatrzone pouczeniem co do środków zaskarżenia, o ile takowe przysługują. Zasadą jest prawo do zażalenia (w terminie 7 dni) lub odwołania (w terminie 14 dni) – adresowane do organu wyższego stopnia, ale wnoszone za pośrednictwem organu, który wydał zaskarżone rozstrzygnięcie.

Pisma podpisuje przewodniczący lub wiceprzewodniczący (upoważniony na piśmie i działający pod nieobecność przewodniczącego). Chodzi tu o podpis własnoręczny.

Pismo (postanowienie) otrzymuje organ, który sprawę ma rozpoznać oraz wnoszący podanie, który ma prawo skarżenia niniejszego rozstrzygnięcia. Jeden egzemplarz pisma powinien również zostać w aktach organu, który wydał niniejsze postanowienie.

Wzór nr 2: Wniosek o załatwienie sprawy lub wyznaczenie innego organu – art. 26 § 2 k.p.a.

Warszawa, dnia 5 października 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-2/2013-2014

Uczelniana Komisji Stypendialna
Uniwersytetu AZ

Wniosek

Na podstawie art. 26 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego przekazuję wniosek Jana Tygrysa w przedmiocie

zapomogi związku z wyłączeniem organu od udziału w tym postępowaniu, z uwagi na fakt, iż Jan Tygrys jest przewodniczącym Wydziałowej Komisji Stypendialnej Uniwersytetu AZ z wnioskiem o jej załatwienie lub wyznaczenie innego organu podległego.

Jan Tygrys
przewodniczący Wydziałowej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Otrzymują:

1. Uczelniana Komisja Stypendialna Uniwersytetu AZ
2. a/a

Objaśnienie:

Przepisy dotyczące wyłączenia pracownika lub organu ukierunkowane są na zapewnienie pełnej bezstronności. Kodeks postępowania administracyjnego wyróżnia wyłączenie pracownika lub organu od załatwienia sprawy.

W przypadku wyłączenia pracownika (art. 24 Kodeksu postępowania administracyjnego), nie bierze on udziału w rozstrzyganiu przedmiotowej sprawy.

Wyłączenie powinno być odnotowane w aktach sprawy. W praktyce wyłączenie polega na tym, że taki członek nie jest wymieniony w decyzji wśród członków, którzy podejmowali konkretne rozstrzygnięcie. Prawidłowym rozwiązaniem jest w takiej sytuacji – wyłączenia – wydanie przez przewodniczącego komisji postanowienia o wyłączeniu, które powinno znaleźć się w aktach.

Odnosząc się do wyłączenia organu w sprawie jego przewodniczącego (lub osób powiązanych z przewodniczącym) może pojawić się wątpliwość, czy podobne wyłączenie ma również miejsce w przypadku wiceprzewodniczącego. W mojej ocenie – jeśli charakter obowiązków wykonywanych przez wiceprzewodniczącego jest tożsamy z obowiązkami przewodniczącego, to takie wyłączenie powinno mieć miejsce. Chodzi to bowiem o budowanie zaufania do organu i eliminowanie wszelkich podstaw do poddawania w wątpliwość działalności organu.

Organ wyższego stopnia może wniosek przewodniczącego rozpatrzyć samodzielnie albo wyznaczyć inny organ (np. komisję stypendialną na innym wydziale) do załatwienia tejże sprawy.

**Wzór nr 3: Upoważnienie pracownika do załatwiania
spraw i wydawania decyzji – art. 268a k.p.a. w zw. z art.
177 ust. 4 p.s.w.**

Warszawa, dnia 5 października 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna

Uniwersytetu AZ

Sygnatura: P-3/2013-2014

Maria Kowalska
Wiceprzewodnicząca
Wydziałowej Komisji Stypendialnej
Uniwersytetu AZ

Upoważnienie

Na podstawie art. 268a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w zw. z art. 177 ust. 4 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) upoważniam Panią do załatwiania spraw w przedmiocie pomocy materialnej, o których mowa w art. 173 ust. 1-3 i 8 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, w tym do wydawania decyzji i ich podpisywania.

Niniejsze upoważnienie daje podstawę do podejmowania wskazanych w nim czynności z dniem 5 października 2013 r. i jest wydane bezterminowo.

Jan Tygrys
przewodniczący Wydziałowej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Objaśnienia:

Zgodnie z treścią art. 177 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, decyzje wydane przez komisje stypendialne podpisują przewodniczący tych komisji lub działający z ich upoważnienia wiceprzewodniczący.

Reguła płynąca z tego unormowania jest zatem taka, że rozstrzygnięcia Komisji podpisują, co do zasady – jej przewodniczący, a wiceprzewodni-

czący – tylko na podstawie dającego się zweryfikować upoważnienia (najlepiej pisemnego) i tylko podczas nieobecności przewodniczącego w pracach komisji – wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 6 lutego 2013 r., IV SA/Wr 644/12.

Wzór 4: Wezwanie do usunięcia braków w podaniu – art. 64 § 2 k.p.a.

Warszawa, dnia 5 października 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-4/2013-2014

Mikołaj Kopernik
student prawa, IV rok, nr albumu 123

Wezwanie do usunięcia braków formalnych

Na podstawie art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) oraz art. 181 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) w zw. z § 15 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej (Zarządzenie Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 1 października 2013 r., Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ Nr 10/2013, poz. 3), **wzywam Pana do usunięcia braków formalnych** w podaniu z dnia 3 października 2013 r. w przedmiocie zapomogi poprzez dostarczenie dokumentów potwierdzających utratę pracy przez ojca w terminie 7 dni od daty doręczenia niniejszego wezwania.

Jednocześnie informuję, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania.

Jan Tygrys
przewodniczący Wydziałowej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

- Otrzymują:
1. Mikołaj Kopernik
 2. a/a

Objaśnienie:

Wezwanie do usunięcia braków formalnych jest czynnością prowadzącą do zebrania kompletnego i niezbędnego materiału do rozpatrzenia sprawy.

Oznacza to, że organ podejmując się wezwania do usunięcia braków formalnych powinien skoncentrować się na tych brakach, które są niezbędne do prawidłowego rozpatrzenia sprawy. Jeśli bowiem np. student ubiega się o stypendium socjalne, deklarując, że ma brata w wieku 10 lat, a do wniosku załącza akt urodzenia, to za nieuprawnione należy uznać wezwanie do usunięcia w postaci przedstawienia zaświadczenia o pobieraniu nauki przez tego brata.

Zasadniczo, chodzi tu o te dokumenty, których organ nie posiada, a które są wymagane przepisami prawa, np. zaświadczenia o dochodzie.

W przypadku świadczeń o charakterze uznaniowym – np. zapomoga – organ powinien koncentrować się na dokumentach, które potwierdzają zaistnienie zdarzenia, które skutkowało znalezieniem się studenta w przejściowo trudnej sytuacji materialnej. Możliwe jest więc wezwanie co do zaświadczenia potwierdzającego utratę pracy przez ojca, jak również co do sytuacji materialnej. Trzeba mieć jednak na uwadze, że jeśli student pobiera stypendium socjalne to część dokumentów może znajdować się w posiadaniu organu i wtedy też wezwanie do usunięcia tych braków należy traktować jako nieuprawnione, chyba że zachodzi potrzeba aktualizacji danych (np. nowy rok podatkowy).

Wzór nr 5: Zawiadomienie o pozostawieniu podania bez rozpoznania

Warszawa, dnia 25 października 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-5/2013-2014

Mikołaj Kopernik
student prawa, IV rok, nr albumu 123

Zawiadomienie

Na podstawie art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) zawiadamiam,

że w związku z nieusunięciem braków w podaniu wniesionym przez Pana w dniu 3 października w sprawie zapomogi, pomimo prawidłowego wezwania i bezskutecznego upływu wyznaczonego w wezwaniu terminu wniesione podanie zostało pozostawione bez rozpoznania.

Wyjaśnić należy, że wezwanie do usunięcia braków formalnych odebrał Pan w dniu 6 października 2013 r. i zgodnie z pouczeniem należało braki usunąć do dnia 13 października br., czego też Pan nie uczynił.

Jednocześnie informuję wnioskodawcę, że powyższa okoliczność nie zamyka mu drogi do załatwienia przedmiotowej sprawy i może on w każdym czasie wnieść nowe podanie w tej samej sprawie.

Jan Tygrys
przewodniczący Wydziałowej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Otrzymują:

1. Mikołaj Kopernik (wnoszący podanie)
2. a/a

Objaśnienie:

Wezwanie – opatrzone pouczeniem o konieczności usunięcia braków formalnych w terminie 7 dni – skutkuje tym, że po bezskutecznym upływie tego terminu należy podanie pozostawić bez rozpatrzenia. Co do zasady – terminu tego (7 dni) nie wolno skracać, ani wydłużać.

Od bezskutecznego upływu terminu, co najczęściej ma postać braku odpowiedzi studenta na wezwanie, należy odróżnić sytuację, gdy np. po 20 dniach wnioskodawca dosyła żądane dokumenty wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do ich złożenia, podając jako przyczynę np. wypadek i pobyt w szpitalu. W takim wypadku organ najpierw powinien rozpatrzyć wniosek o przywrócenie terminu, a jeśli uzna taki wniosek za uzasadniony to dokumenty – odpowiedź na wezwanie – uwzględnić i wydać decyzję.

Mieć na uwadze należy, że uzupełnienie braków w terminie zakreślonym przez organ (7 dni), jak również w przypadku uwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu skutkujące zachowaniem terminu do złożenia dokumentów będących przedmiotem wezwania skutkuje przyjęciem, że wnioskodawca złożył wymagane dokumenty w wymaganym przez regula-

min terminie. Dla przykładu wnioski o stypendium socjalne można składać w każdym miesiącu. Jeśli więc student złożył taki wniosek, a wezwanie do usunięcia braków otrzymał w listopadzie i w ciągu zakreślonych 7 dni uzupełnił te braki, to należy traktować taką sytuację jako wniosek złożony w październiku i stypendium przyznać też od października, o ile dochód wpisuje się w ramy zakreślone przez rektora.

Od sytuacji powyższej opisanej – tj. złożenia dokumentów brakujących w listopadzie należy odróżnić inną, gdy faktycznie student uzupełnił braki formalne, ale z dokumentów wynika, że dopiero w listopadzie ukształtowała się jego sytuacja prawna. Przykładowo, chodzi tu o dochody i fakt utraty pracy w listopadzie, co istotnie pogorszył jego sytuację materialną. W tej sytuacji organ winien ocenić, jaka była sytuacja w październiku, a jaka jest w listopadzie, już po utracie pracy. Możliwe jest bowiem, że w październiku dochód studenta byłby zbyt wysoki, a ramach tego samego postępowanie, w okresie od złożenia wniosku, przez wezwanie, do dostarczenia dokumentów – mogła ona diametralnie się zmienić, co skutkowałoby przyznaniem stypendium np. tylko od listopada (albo też w innej wysokości).

Wzór nr 6: Decyzja pozytywna w przedmiocie stypendium socjalnego – art. 104 k.p.a.

Warszawa, dnia 30 października 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-6/2013-2014

Decyzja

Na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), w zw. z art. 173 ust. 1, art. 175 ust. 1 i 4, art. 179 oraz art. 207 ust. 1 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) w zw. z § 1, § 4 ust. 2, § 11 i § 13 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej (Zarządzenie Rektora

Uniwersytetu AZ z dnia 1 października 2013 r., Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ Nr 10/2013, poz. 3) i Zarządzenia nr 13 Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 20 października 2013 r. w przedmiocie stawek stypendialnych i progu uprawniającego do otrzymywania stypendium socjalnego (Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ z dnia 27 października 2013 r. Nr 10/2013, poz. 18), Wydziałowa Komisja Stypendialna Uniwersytetu AZ w składzie:

1. Jan Tygrys – przewodniczący
2. Jan Nowak – członek
3. Maria Kowalska – członek

po rozpatrzeniu wniosku złożonego w dniu 10 października 2013 r. Pana Mikołaja Kopernika, studenta prawa, nr albumu 123 orzeka o przyznaniu stypendium socjalnego w wysokości 450 zł. miesięcznie na okres od października 2013 r. do lipca 2014 r.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 107 ust. 4 Kodeksu postępowania administracyjnego odstąpiono od uzasadnienia decyzji, gdyż uwzględnia ona w całości żądanie strony.

Pouczenie

Na niniejszą decyzję służy odwołanie do Uczelnianej Komisji Stypendialnej w terminie 14 dni od daty doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Wydziałowej Komisji Stypendialnej Uniwersytetu AZ.

Jan Tygrys
przewodniczący Wydziałowej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Otrzymują:

1. Mikołaj Kopernik (strona)
 2. a/a
-

Objaśnienie:

Do tzw. spraw stypendialnych stosuje się odpowiednio – na podstawie art. 207 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Oznacza to m.in. obowiązek wydania decyzji, o której mowa w art. 104 k.p.a. Elementy decyzji wymienione zostały w art. 107 ust. 1 k.p.a, tj. decyzja powinna zawierać:

- oznaczenie organu;
- datę wydania;
- oznaczenie strony – adresata decyzji;
- powołanie podstawy prawnej;
- rozstrzygnięcie;
- uzasadnienie faktyczne i prawne;
- pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie;
- podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska osoby upoważnionej do wydania decyzji.

Odnosząc się do postawy prawnej, chodzi tu o przepisy będącą podstawą rozstrzygnięcia. Chodzi tu o normy proceduralne, materialne ale i ustrojowe. Do norm proceduralnych zaliczyć należy art. 104 k.p.a. będący podstawą do wydania decyzji oraz art. 207 ustawy p.s.w., nakazujący odpowiednie stosowanie przepisów postępowania administracyjnego m.in. do spraw stypendialnych. Normy ustrojowe koncentrują się wokół systemu organów - zaliczyć do nich należy m.in. przepisy dające upoważnienie komisji stypendialnej do działania i wydawania decyzji (np. art. 17 5 p.s.w.). Do ostatniej grupy zaliczyć należy normy materialne, które odnoszą się do konkretnego świadczenia. W przypadku stypendium socjalnego, obok art. 173 ust. 1 p.s.w., niewątpliwie należy tu wskazać art. 179 p.s.w. Dopelnieniem powyższych uwag są przepisy regulaminu przyznawania pomocy materialnej, które również w decyzji powinny zostać przywołane oraz inne, ewentualne akty prawa zakładowego. W przypadku stypendium socjalnego zasadne wydaje się powołanie również na zarządzenie rektora w przedmiocie stawek stypendialnych i progu uprawniającego do otrzymywania stypendium socjalnego (wydanie zarządzenie jest zbędne, gdy stawki stypendialne i próg uprawniający do otrzymywania stypendium zawarte są w regulaminie).

Uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Uzasadnienie prawne polega na wyjaśnieniu podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Chodzi tu więc o wyjaśnienie stronie, dlaczego organ wydał takie rozstrzygnięcie: w jaki sposób organ wyliczył dochód w rodzinie studenta, czy uznał np. podnoszoną przez studenta okoliczności utraty dochodu, a jeżeli nie, to dlaczego, jakie osiągnięcia na potrzeby stypendium rektora dla najlepszych studentów uwzględnił, a których nie zaliczył i dlaczego, itd. Zwłaszcza w przypadku decyzji wydawanych w oparciu o uznanie administracyjne istotną rolę pełni prawidłowe uzasadnienie.

Ustawa k.p.a. dopuszcza możliwość odstąpienie od uzasadnienia. Chodzi tu zasadniczo o wszystkie te sprawy, których rozstrzygnięcie pokrywa się w całości z żądaniem strony. Wyjątkiem są decyzje odwoławcze, które muszą zawierać zawsze uzasadnienie. W mojej ocenie należy również uzasadniać decyzje w ramach współuczestnictwa konkurencyjnego, których cechą jest pewna uznaniowość. Są więc to sprawy dotyczące zapomóg, ale i stypendiów rektora dla najlepszych studentów, gdzie punktuje się osiągnięcia związane np. z opublikowanymi artykułami, udziałem w konferencjach itd. (nt. współuczestnictwa zob. A. Skóra, *Współuczestnictwo w postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2009; A. Jakubowski, *Współuczestnictwo konkurencyjne w postępowaniu administracyjnym*, Państwo i Prawo 2013, nr 11, s. 46-61).

Wzór nr 7: Decyzja negatywna w przedmiocie stypendium rektora dla najlepszych studentów – art. 104 k.p.a.

Warszawa, dnia 30 października 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-7/2013-2014

Decyzja

Na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), w zw. z art. 173

ust. 3, art. 175 ust. 2 i 4, art. 181 oraz art. 207 ust. 1 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) w zw. z § 1, § 4 ust. 2, § 12 i § 14 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej (Zarządzenie Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 1 października 2013 r., Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ Nr 10/2013, poz. 3) i Zarządzenia nr 14 Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 21 października 2013 r. w przedmiocie liczby studentów uprawnionych do stypendium rektora dla najlepszych studentów (Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ z dnia 27 października 2013 r. Nr 10/2013, poz. 19), Wydziałowa Komisja Stypendialna Uniwersytetu AZ w składzie:

1. Piotr Wielki – przewodniczący
2. Maria Nowak – członek
3. Jan Kowalski – członek

po rozpatrzeniu wniosku złożonego w dniu 12 października 2013 r. Pana Mikołaja Kopernika, studenta prawa, nr albumu 123 orzeka o odmowie przyznania stypendium rektora dla najlepszych studentów w roku akademickich 2013/2014.

Uzasadnienie

Student Mikołaj Kopernik w dniu 12 października 2013 r. złożył wniosek o stypendium rektora dla najlepszych studentów. Do wniosku załączył dokumenty, w tym wydruk trzech artykułów naukowych wraz z zaświadczeniem o ich opublikowaniu w roku akad. 2012/2013.

Zgodnie z treścią art. 173 ust. 3 i 181 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym stypendium rektora dla najlepszych studentów może otrzymywać student, który uzyskał wysoką średnią ocen lub posiada osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. Zgodnie z treścią § 14 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu AZ średnia uprawniająca do otrzymywania przedmiotowego stypendium ustalona została na poziomie 4,5, a osiągnięcia punktowane są według szczegółowych kryteriów dla kierunku prawo stanowiącej załącznik do tego regulaminu.

Wskazać należy, że Uczelniana Komisja Stypendialna działając na podstawie upoważnienia Rektora Uniwersytetu AZ rozpatruje wnioski w przedmiocie stypendium rektora dla najlepszych doktorantów, zgodnie z art. 175 ust. 4 w zw. z art. 175 ust. 2 ustawy p.s.w.

Oceniając wniosek studentka UKS zważyła co następuje.

Student Mikołaj Kopernik wykazał średnią 4,5, a dodatkowo przedłożył trzy wydruki artykułów. Wskazać należy, że pierwszy z nich, zgodnie z kryteriami dla kierunku prawo, otrzymał 3 punkty bowiem został opublikowany w czasopiśmie, do którego przypisano – zgodnie z wykazem czasopism MNiSW – 4 punkty. Drugi i trzeci artykuł otrzymały po 5 punktów ze względu na opublikowanie ich w czasopiśmie, do którego przypisano tyle właśnie punktów. Łącznie więc student otrzymał średnią 14 punktów. Wskazać przy tym należy, że limit ustalonych przez rektora miejsc stypendialnych wyniósł 15 miejsc. Na sporządzonej liście rankingowej student M. Kopernik zajmuje 21 pozycję. Nadmienić należy, że osoba zajmującą 15 miejsce na liście rankingowej, tj. premiowane stypendium uzyskała 29 punktów. Tym samym nie można przyznać mu wnioskowanego stypendium.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak na wstępie.

Pouczenie

Na niniejszą decyzję służy wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Uczelnianej Komisji Stypendialnej w terminie 14 dni od daty doręczenia niniejszej decyzji.

Piotr Wielki
przewodniczący Uczelnianej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Otrzymują:

1. Mikołaj Kopernik (strona)
2. a/a

Objaśnienie:

Problematyczne w przypadku decyzji negatywnych (ale również wszystkich tych, które powinny zawierać uzasadnienie) jest sformułowanie pewnego logicznego ciągu, który miałby ilustrować postępowanie organu, a skutkować przekonaniem wnioskodawcy do prawidłowości podjęć decyzji.

Przede wszystkim należy wskazać na obowiązek odniesienia się do wszystkich argumentów podniesionych przez wnioskodawcę. Nie ma

trudności, gdy poszczególne osiągnięcia punktowane są zgodnie z kryteriami, a ostateczna suma punktów sprawia, że student zajmuje dość odległe miejsce.

W przypadku, gdy student zgłasza tekst opublikowany np. w tomie konferencyjnym i zgodnie z kryteriami artykuł taki winien mieć 4 punkty, należy takie 4 punkty przyznać. Jeśli jednak w kryteriach jest obostrzenie, że za artykuł należy uważać tylko takie teksty, których objętość to minimum 20 tys. znaków, a tekst zgłoszony przez studenta liczy 12 tys. znaków to rozumiałe jest, że organ nie może punktować tego tekstu w tej kategorii.

W przypadku stypendium socjalnego należy szczegółowo opisać, jakie dokument załączył student do swojego wniosku, a także przedstawić wyliczenia, które skutkowały ostatecznie przyjęciem dochodu w konkretnej wysokości.

Wzór nr 8: Uchylenie własnej decyzji na skutek zaskarżenia – art. 132 § 1 k.p.a.

Warszawa, dnia 27 listopada 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-8/2013-2014

Decyzja

Na podstawie art. 132 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), w zw. z art. 173 ust. 3, art. 175 ust. 1 i 4, art. 179 oraz art. 207 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 25 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) w zw. z § 1, § 4 ust. 2, § 12 i § 19 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej (Zarządzenie Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 1 października 2013 r., Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ Nr 10/2013, poz. 3) i Zarządzenia nr 13 Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 20 października 2013 r. w przedmiocie stawek stypendialnych i progu uprawniającego do otrzymywania stypendium socjalnego (Biule-

tyn Prawny Uniwersytetu AZ z dnia 27 października 2013 r. Nr 10/2013, poz. 18), Wydziałowa Komisja Stypendialna Uniwersytetu AZ w składzie:

1. Jan Tygrys – przewodniczący
2. Jan Nowak – członek
3. Maria Kowalska – członek

na skutek uwzględnienia w całości odwołania z dnia 25 listopada 2013 r. wniesionego przez Pana Mikołaja Kopernika, studenta prawa, nr albumu 123 od decyzji z dnia 23 listopada 2013 r., sygn. U-2/2013-2014 w sprawie stypendium socjalnego **orzeka zmienić zaskarżoną decyzję i przyznać stypendium socjalne na okres od października 2013 r. do lipca 2014 r. w kwocie po 450 zł. miesięcznie**

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 23 listopada 2013 r. Wydziałowa Komisja Stypendialna orzekła nie przyznać stypendium socjalnego ze względu na zbyt wysoki dochód w rodzinie studenta, tj. 1200 zł. na 1 osobę netto. Skarżący decyzję odebrał w dniu 24 listopada br. i wniósł odwołanie podnosząc, że komisja błędnie pominęła jego twierdzenia co do dochodu utraconego w ramach umowy zlecenia.

Zgodnie z treścią art. 173 ust. 3 i 179 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym stypendium socjalne przysługuje studentowi, który znalazł się w trudnej sytuacji materialnej. Zgodnie z treścią § 19 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu AZ dochód obliczany jest w oparciu ustawy o świadczeniach rodzinnych, z uwzględnieniem odrębności, jakie zawarte zostały w art. 179 ustawy p.s.w.

Mając na uwadze powyższe, Wydziałowa Komisja Stypendialna zważyła co następuje.

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie, bowiem student zadeklarował we wniosku utratę dochodu, co komisja pominęła. Analizując akta sprawy należało uwzględnić utratę dochodu ze względu, iż było to dochód osiągnięty w ramach umowy zlecenia za okres od stycznia do czerwca 2012 r. Zgodnie bowiem z ust. 3 pkt 23 lit. c) ustawy o świadczeniach rodzinnych utratą dochodu jest utrata zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z wyłączeniem pracy wykonywanej na podstawie umowy o dzieło. Tym samym umowa zlecenia wpisuje się w ten katalog dochodu utraconego. Uwzględnienie takiej utraty skutkowało tym, że dochód studenta po przeliczeniu

wynosi 500 zł. i kwalifikuje go do przyznania stypendium w wysokości 450 zł. miesięcznie.

Zważywszy na powyższe orzeczono jak na wstępie.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji służy odwołanie do Uczelnianej Komisji Stypendialnej za pośrednictwem Wydziałowej Komisji Stypendialnej w terminie 14 dni od daty doręczenia niniejszej decyzji.

Jan Tygrys
przewodniczący Wydziałowej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Otrzymują:

1. Mikołaj Kopernik (strona)
2. a/a

Objaśnienie:

Uprawnienie do tzw. autokontroli ma swoje podstawy m.in. w zasadzie szybkości postępowania. Chodzi tu bowiem o to, żeby eliminować nieprawidłowości dynamicznie i bez zwłoki.

Institucja autokontroli oparta jest na założeniu, że skarżący w swoim odwołaniu wytyka błędy organu, który zgadza się z tymi uwagami, a co więcej – ma to skutkować uwzględnieniem w całości żądania skarżącego. Innymi słowy, jeśli skarżący otrzymał w I instancji zapomogę w kwocie 500 zł., w odwołaniu wnosi o 1000 zł. podnosząc istotne uchybienia organu I instancji to tylko wtedy, gdy organ uzna, że skarżący zasługuje na zapomogę w kwocie 1000 zł. – może skorzystać z uprawnienia autokontroli. Jeśli jednak organ gotowy jest przyznać 800 zł., to nie ma możliwości wykorzystania tego trybu i odwołanie należy przesłać do organu wyższego stopnia.

Mieć na uwadze należy, że uprawnienie do autokontroli uwarunkowane jest terminem. Ustawodawca określił bowiem termin 7 dni do skorzystania z tego uprawnienia. Po upływie tego terminu, organ nie ma możliwości skorzystania z prawo do autokontroli, co skutkuje obowiązkiem przesłania odwołania do organu wyższego stopnia.

Wzór nr 9: Przesłanie odwołania organowi odwoławczemu – art. 133 k.p.a.

Warszawa, dnia 27 listopada 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-9/2013-2014

Uczelniana Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ

Na podstawie art. 133 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity) przesyłam w załączeniu odwołanie złożone przez Mikołaja Kopernika od decyzji z dnia 30 października 2013 r., sygn. P-7/2013-2014 w sprawie stypendium rektora dla najlepszych studentów wraz z aktami sprawy.

W sprawie tej nie znaleziono podstaw do zastosowania przepisów art. 132 k.p.a.

Załączniki:

1. ...

Jan Tygrys
przewodniczący Wydziałowej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Objaśnienie:

Organ I instancji ma obowiązek przesłania odwołanie wraz z aktami sprawy organowi wyższego stopnia w terminie 7 dni, od dnia kiedy otrzymał przedmiotowe odwołanie. Jeśli organ I instancji skorzysta z uprawnienia do tzw. autokontroli to zrozumiałe, że odwołania nie musi przysyłać do organu odwoławczego. Jeśli jednak nie zastosuje trybu z art. 132 k.p.a., to winien przesłać akta sprawy bez zwłoki.

Wzór nr 10: Decyzja organu odwoławczego utrzymująca w mocy (specjalne do grudnia)

Warszawa, dnia 30 listopada 2013 r.

Wydziałowa Komisja Stypendialna
Uniwersytetu AZ
Sygnatura: P-10/2013-2014

Decyzja

Na podstawie art. 138 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.), w zw. z art. 173 ust. 2, art. 175 ust. 1 i 4, art. 180 oraz art. 207 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 25 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) w zw. z § 1, § 4 ust. 2, § 17 i § 20 Regulaminu przyznawania pomocy materialnej (Zarządzenie Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 1 października 2013 r., Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ Nr 10/2013, poz. 3) i Zarządzenia nr 13 Rektora Uniwersytetu AZ z dnia 20 października 2013 r. w przedmiocie stawek stypendialnych i progu uprawniającego do otrzymywania stypendium socjalnego (Biuletyn Prawny Uniwersytetu AZ z dnia 27 października 2013 r. Nr 10/2013, poz. 18), Uczelniana Komisja Stypendialna Uniwersytetu AZ w składzie:

1. Piotr Wielki – przewodniczący
2. Maria Nowak – członek
3. Jan Kowalski – członek

po rozpatrzeniu odwołania złożonego w dniu 15 listopada 2013 r. Pana Mikołaja Kopernika, studenta prawa, nr albumu 123 utrzymuje w mocy za skarżoną decyzję

Uzasadnienie

Student Mikołaj Kopernik złożył do Wydziałowej Komisji Stypendialnej wniosek o przyznanie stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych. Do wniosku załączył orzeczenie o umiarkowanych stopniu niepełnosprawności ważne do 15 grudnia 2013 r. Wydziałowa Komisja Stypendial-

na decyzją z 4 listopada 2013 r. orzekła przyznać wnioskowane stypendium na okres od października 2013 r. do grudnia 2013 r. w kwocie po 250 zł. miesięcznie. W uzasadnieniu podano, że okres na jaki przyznano stypendium wynika z ważności orzeczenia o niepełnosprawności. Z decyzją organu I instancji nie zgodził się student, który wniósł odwołanie w dniu 15 listopada br., podnosząc w nim, że jest osobą niepełnosprawną od 10 roku życia i tylko co jakiś czas orzeczenie te są aktualizowane – w tym stanie rzeczy wniósł o przyznanie mu stypendium na okres do lipca 2014 r.

Zgodnie z art. 175 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym świadczenia pomocy materialnej, o których mowa w art. 173 ust. 1-3 i ust. 8 p.s.w. przyznaje kierownik podstawowej jednostki. Stosownie do wniosku, o którym mowa w art. 176 ust. 2 ustawy p.s.w. pomoc materialną mogą przyznawać komisje stypendialne. Odwoławcza Komisja Stypendialna Doktorantów jak organ wyższego stopnia rozpatruje m.in. odwołania w sprawach z zakresu pomocy materialnej. Wniesienie odwołania przenosi zatem na organ odwoławczy kompetencje do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, rozstrzygniętej decyzją organu I instancji. Zgodnie z treścią art. 180 p.s.w. stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych może otrzymać student, który legitymuje się odpowiednim orzeczeniem potwierdzającym ten stan i złoży wniosek w tym przedmiocie.

Mając na uwadze powyższe, Uczelniana Komisja Stypendialna zważyła co następuje.

Odwołanie studenta nie zasługuje na uwzględnienie. Organ I instancji prawidłowo odczytał normę wyrażoną w art. 180 ustawy p.s.w. Podstawą jest bowiem orzeczenie, które potwierdza stan zdrowia studenta. Z tego względu stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych może otrzymać tylko ta osoba, która legitymuje się określonym orzeczeniem, a co więcej – organ I instancji jest tu zobligowany okresem ważności. Możliwe jest bowiem wydanie orzeczenie o stopniu niepełnosprawności bezterminowo, jak również z określoną datą ważności. Skoro student legitymuje się orzeczeniem ważnym do grudnia br., to stypendium powinno być przyznane do grudnia br. Nic nie stoi bowiem na przeszkodzie, jeśli student już po zakreślonym w orzeczeniu terminie stanie przed komisją i uzyska nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – wtedy też będzie mógł wystąpić z nowym wnioskiem o stypendium specjalne. Może jednak zaistnieć taka sytuacja, że student nie uzyska takiego orzeczenia, albo też zostanie mu przypisany inny stopień niepełnosprawności, co ma realne przełożenie na jego prawo do przedmiotowego stypendium.

Z powyższych względów należało uznać decyzję Wydziałowej Komisji Stypendialnej za prawidłową i utrzymać ją w mocy.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji przysługuje prawo wniesienia skargi, za pośrednictwem Uczelnianej Komisji Stypendialnej Uniwersytetu AZ, do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia.

Piotr Wielki
przewodniczący Uczelnianej Komisji Stypendialnej
podpis własnoręczny

Otrzymują:

1. Mikołaj Kopernik (strona)
2. a/a

Objaśnienia:

Wniesienie odwołania przenosi na organ odwoławczy kompetencje do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, rozstrzygniętej uprzednio decyzją organu I instancji. Organ odwoławczy nie może ograniczyć się wyłącznie do kontroli decyzji organu I instancji, lecz obowiązany jest ponownie rozstrzygnąć sprawę. Rozstrzygnięcie to polega na ponownym rozpoznaniu sprawy merytorycznie w jej całości w oparciu o stan prawny i faktyczny obowiązujący w dniu wydania decyzji ostatecznej. Organ ten musi ocenić, czy na tle określonego stanu faktycznego organ I instancji podjął właściwe rozstrzygnięcie. Ponadto organ odwoławczy obowiązany jest rozpatrzyć żądania strony podniesione w odwołaniu i ustosunkować się do nich w uzasadnieniu swojej decyzji. Może również, jeżeli uzna to za konieczne, przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe. Dwuinstancyjność postępowania oznacza, że złożenie przez stronę odwołania od decyzji organu I instancji powoduje, iż sprawa rozpoznawana jest ponownie przez organ odwoławczy. Organ ten rozpoznaje sprawę, a nie odwołanie (tak m.in. wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 8 maja 2013 r., sygn. II SA/Bd 196/13; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 października 2009 r., sygn. akt II FSK 658/08).

Powyższe uwagi zachowują na aktualności wobec organu, który w ramach wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy musi wydać nowe rozstrzygnięcie (chodzi tu głównie o stypendium rektora dla najlepszych studentów).

Organ odwoławczy, zgodnie z art. 138 k.p.a. może wydać jedno z rozstrzygnięć, przy czym należy zwrócić uwagę na nakaz wręcz kopiowania kodeksowych sformułowań. W orzecznictwie (zob. przegląd orzecznictwa za okres od 1 stycznia 2013 r. do 1 czerwca 2014 r.) zwraca się uwagę, że organy stypendialne używają zwrotów nader dowolnie, co skutkuje eliminowaniem takich rozstrzygnięć z obrotu prawnego.

Powyższe uchybienia mają swoje podstawy w przeświadczeniu, że organ musi rozstrzygnąć prawo do stypendium i stąd często pojawiają się w decyzjach wskazania: nie przyznać stypendium, gdy tymczasem kontroli przecież podlega zaskarżona decyzja i to ona powinna być punktem odniesienia dla organu rozpatrującego odwołanie.

Przypomnieć więc należy, że organ zgodnie z:

- art. 138 ust. 1 pkt 1 k.p.a. „utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję”;
- art. 138 ust. 1 pkt 2 k.p.a. „uchyla zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy bądź uchylając tę decyzję - umarza postępowanie pierwszej instancji”;
- art. 138 ust. 3 pkt 3 k.p.a.: „umarza postępowanie odwoławcze”.

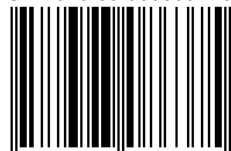
Stosownie do art. 138 ust. 2 k.p.a.: organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji, gdy rozstrzygnięcie sprawy wymaga uprzedniego przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w całości lub w znacznej części. Przekazując sprawę organ ten może wskazać, jakie okoliczności należy wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

Pomoc materialna dla studentów. Podręczny komentarz – przegląd orzecznictwa – wzory pism adresowana jest przede wszystkim do osób zajmujących się na co dzień przyznawaniem pomocy materialnej w szkołach wyższych oraz jednostkach naukowych, jak również wszystkich zainteresowanych tytułową problematyką.

Prezentowana publikacja poświęcona jest pomocy materialnej dla studentów i doktorantów, dystrybuowanej przez szkoły wyższe i jednostki naukowe, o której mowa w art. 173 ust. 1 pkt 1-3 i 8 oraz art. 199 ust. 1 pkt 1-4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. Chodzi tu o stypendium socjalne, ewentualnie zwiększone o tzw. dopłatę mieszkaniową, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów albo stypendium dla najlepszych doktorantów oraz zapomogi.

Praca składa się z trzech części. Pierwsza z nich, zgodnie z podtytułem, to podręczny komentarz, którego rozważania koncentrują się wokół ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Obejmuje rozważania dotyczące statusu potencjalnych beneficjentów, systemu organów pomocy materialnej, przedmiotu świadczeń. Dopełnieniem jest zarys postępowania w przedmiocie pomocy materialnej. Druga część pracy stanowi przegląd orzecznictwa, przede wszystkim wojewódzkich sądów administracyjnych i Naczelnego Sądu Administracyjnego – za okres od 1 stycznia 2013 r. do 1 czerwca 2014 r. Trzecia część to wzory pism – przykłady wezwań, postanowień, czy decyzji, jakie na co dzień przygotowują podmioty przyznające pomoc materialną. Zostały one opatrzone uwagami istotnymi ze względu na ich sporządzenie i wydawanie.

ISBN 978-83-930863-7-5

9 788393 086375